

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma 2017.-2029. gadam
Redakcija 4.1

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Vides pārskats

2023. gada augusts

Saturs

IEVADS	5
Saīsinājumi un skaidrojumi	4
Ievads.....	5
1. Teritorijas plānojuma pamatnostādnes un saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	6
1.1. Definētie plānojuma izstrādes galvenie mērķi un pamatprincipi.....	6
1.2. Teritorijas plānojuma saturs	7
1.3. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem.....	8
2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA	11
2.1. SIVN process un metodoloģija	11
2.1.1. Vides pārskata sagatavošanas metodes.....	12
2.2. Sabiedrības līdzdalība	13
3. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	15
3.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi	15
3.1.1. ANO Konvencijas vides aizsardzības jomā	15
3.1.2. Eiropas Kopienas Direktīvas, Konvencijas un Stratēģijas	16
3.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi un to integrēšana plānošanas dokumentos	19
4. Vispārīgs Priekuļu apvienības teritorijas raksturojums	21
5. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTIE VIDES ASPEKTI.....	22
6. TERITORIJAS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VARIETEKMĒT UN TO VIDES STĀVOKLIS.....	22
6.1. Bioloģiskā daudzveidība	22
6.2. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	26
6.2.1. Gaujas nacionālais parks.....	26
6.2.2. Dabas pieminekļi	28
6.3. Mikroliegumi	30
6.4. Virszemes ūdeņi	33
6.5. Pazemes ūdeņu resursi ūdensapgādei	34
6.6. Kultūrvēsturiskais mantojums.....	34
6.7. Ainaviski vērtīgās teritorijas.....	37
6.8. Antropogēno slodzi veidojošie faktori	40
6.9. Derīgo izrakteņu atradnes.....	41
6.10. Riska objekti un teritorijas	43
6.1.1. Applūstošās teritorijas.....	43
6.1.2. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas	44

6.1.3.	Ar Sosnovska latvāni invadētas teritorijas	45
6.1.4.	Bīstamo kravu pārvadājumu maršruti	46
6.1.5.	Gāzes transportēšanas maršruts	46
6.1.6.	Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas	46
6.2.	Vides kvalitāte	47
6.2.1.	Gaisa kvalitāte.....	47
6.2.2.	Trokšņa līmenis	47
6.2.3.	Virszemes ūdeņu kvalitāte.....	48
6.2.4.	Pazemes ūdeņu kvalitāte.....	51
6.3.	Atkritumu apsaimniekošana	51
7.	Plānošanas dokumenta ieviešanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	53
7.1.	Plānošanas dokuments, tajā iekļautie risinājumi, alternatīvas un to pamatojums	53
	Alternatīvas un to pamatojums	56
7.2.	Plānošanas dokumenta ieviešanas būtiskās ietekmes uz vidi vērtējums	58
7.2.1.	Vispārējā ietekme	58
7.2.2.	Ietekme uz dabas teritorijām.....	60
7.2.3.	Ietekme uz vides kvalitāti	62
7.2.4.	Ietekme uz kultūrvēsturisko mantojumu	65
7.2.5.	Citas ietekmes.....	67
7.2.6.	Summārā ietekme	68
8.	Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai	69
	Plānoto darbību saskaņošana ar Gaujas nacionālā parka aizsardzības un izmantošanas noteikumu nosacījumiem	69
	Plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi	69
9.	Iespējamie kompensēšanas pasākumi	70
10.	Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes vērtējums.....	72
11.	Galvenie pamatprincipi un metodes novērtējuma veikšanā.....	72
12.	Vides monitoringa un paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai	73
	Kopsavilkums.....	76
	Pielikumi	79
1.	pielikums Ūdens ieguves urbumu saraksts	80
2.	pielikums Centralizētās ūdensapgādes sistēmas ūdens ņemšanas vietas un tām noteiktās aizsargjoslas	87
3.	pielikums Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu saraksts.....	89
4.	pielikums A un B kategorijas piesārņojošo darbību un ūdens resursu lietošanas atļauju operatoru saraksts	93
5.	pielikums C kategorijas piesārņojošo darbību apliecinājumu operatoru saraksts.....	99
6.	pielikums Derīgo izrakteņu atradnes un resursu krājumi tajās	101

Saīsinājumi un skaidrojumi

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

ES – Eiropas Savienība

GNP - Gaujas nacionālais parks

ĪADT – īpaši aizsargājamās dabas teritorija

IAIN – individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

IAS jeb Stratēģija – Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2036.gadam

IVN – ietekmes uz vidi novērtējums

LVĢMC - VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”

NATURA 2000 – Eiropas aizsargājamo dabas teritoriju tīkls

RVP – Valsts vides dienesta reģionālā vides pārvalde

TIAN – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

TIN – teritorija ar īpašiem noteikumiem

ŪSIK - ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikators (noteikts ar Ministru kabineta 2010.gada 30.marta noteikumiem Nr.318 “Noteikumi par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru”)

VAN - Ministru kabineta noteikumi 2013.gada 30.aprīļa Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”. Tekstā – arī Vispārīgie apbūves noteikumi.

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

NKMP– Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

VPVB vai Birojs – Vides pārraudzības valsts birojs

ZMNĪ – VSIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”

Ievads

Vides pārskats ir sagatavots pilnveidotajai Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijas plānojuma 2019-2027. Redakcijai 4.0. (turpmāk tekstā – Plānojums).

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma 2017.-2029.gadam (*turpmāk – Teritorijas plānojums*) izstrāde ir uzsākta ar 2016. gada 26.maija Priekuļu novada domes lēmumu Nr.6, §8.

Teritorijas plānojuma mērķis ir izstrādāt visai apvienības teritorijai vienotu plānojumu, integrējot dažādos laikos un pēc atšķirīgām pieejām izstrādātos Liepas, Veselavas, Mārsnēnu un Priekuļu pagastu teritorijas plānojumus un nodrošinot Teritorijas plānojuma atbilstību aktuālajiem normatīvajiem aktiem – 2011. gadā apstiprinātajam Teritorijas attīstības plānošanas likumam, Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumiem Nr. 628 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumiem Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”.

Teritorijas plānojumā rakstveidā un grafiski ir attēlota teritorijas pašreizējā izmantošana un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi 12 gadu perspektīvā. Teritorijas plānojums ir izstrādāts, ņemot vērā nacionālajos normatīvajos aktos noteiktās vides un dabas aizsardzības prasības.

Vides pārskats ir sagatavots stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (*turpmāk – SIVN*) ietvaros. SIVN tiek veikts, pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja 2016. gada 17. novembra lēmumu Nr.63 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”.

Vides pārskata mērķis ir novērtēt teritorijas plānojuma iespējamo ietekmi uz vidi un noteikt pasākumus iespējamās ietekmes mazināšanai. Vides pārskatā ir iekļauta informācija un veikta pieejamās informācijas un datu analīze atbilstoši prasībām un detalizācijas līmenim, ko nosaka vides aizsardzības jomas normatīvie akti un Vides pārraudzības valsts birojs.

Par “Priekuļu novada teritorijas plānojuma 2017.-2029. gadam”, Vides pārskatu 2017. gada augustā ir saņemts Vides pārraudzības valsts biroja “Atzinums Nr. 6. par Priekuļu novada teritorijas plānojuma 2017. – 2029.gadam Vides pārskatu”.

Vides pārskats ir precizēts, ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja atzinuma ieteikumus, reglamentējošo normatīvo aktu prasības, Vides pārraudzības valsts biroja un citu atbildīgo institūciju rekomendācijas. Vides pārskata izstrādāšana notiek vienlaicīgi ar Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijas plānojuma izstrādi.

Par Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma 2017.-2029.gadam Vides pārskatu 2023. gada 21. jūnijā ir saņemts Valsts vides pārraudzības biroja vēstule Nr. 4-01/814/2023, un Vides pārskats ir aktualizēts atbilstoši vēstulē minētajām rekomendācijām, lai nodrošinātu Vides pārskata atbilstību Plānojuma 4.redakcijai.

1. Teritorijas plānojuma pamatnostādnes un saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

1.1. Definētie plānojuma izstrādes galvenie mērķi un pamatprincipi

Pēc administratīvi teritoriālās reformas bijušais Priekuļu novads, kuram sākotnēji tika izstrādāts Teritorijas plānojums, iekļauts Cēsu novadā. Ar Cēsu novada domes 2023.gada 23.februāra lēmumu Nr.85 "Par Cēsu novada teritorijas plānojuma 2025.-2035.gadam izstrādes uzsākšanu un darba uzdevuma apstiprināšanu" ir uzsākta apvienotā Cēsu novada teritorijas plānojuma izstrāde, tomēr līdz jaunā plānojuma spēkā stāšanās brīdim spēkā ir agrāko novadu teritoriju plānojumi.

Priekuļu apvienības plānojums tiek izstrādāts, jo pagastu apvienībai pašlaik nav vienota teritorijas plānojuma, spēkā ir apvienības administratīvo vienību – pagastu (Priekuļu, Liepas, Mārsnēnu un Veselavas) teritoriju plānojumi. Tie ir spēkā saskaņā ar Cēsu novada domes 2022.gada 19.maija lēmumu Nr.263 "Par Cēsu novada teritorijas plānojumu darbības perioda pagarināšanu", tomēr tiem ir beidzies sākotnēji plānotais darbības termiņš (2017., 2018., 2020.gadā), bez tam valstī ir mainījies normatīvo aktu regulējums attiecībā uz teritorijas plānošanu, izmantošanu un apbūvi – stājušies spēkā Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumi Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”. 2013. gada decembrī ir apstiprināta Priekuļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija, kas nosaka apvienības attīstības redzējumu 25 gadu periodam, tostarp nosakot apvienības telpiskās attīstības perspektīvu, 2015. gadā – attīstības programma.

Plānojuma izstrādes mērķis, uzdevumi un izstrādes prasības ir noteiktas Darba uzdevumā Priekuļu novada teritorijas plānojuma izstrādei (apstiprināts ar Priekuļu novada domes 26.05.2016. lēmumu (prot.Nr.6, 8.§.).

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma *mērķis* ir veidot vienotu pamatu ilgtspējīgai, efektīvai un racionālai apvienības teritorijas un tās resursu izmantošanai, izvērtēt apvienības teritorijas attīstībai esošo potenciālu un noteikt tā izmantošanai nepieciešamās prasības un ierobežojumus, radīt labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbības attīstībai un investīciju piesaistei, radīt priekšnoteikumus vides kvalitātes nodrošināšanai, rūpniecisko un vides risku novēršanai, veicināt pakalpojumu pieejamību un optimālu transporta sistēmas funkcionēšanu, saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma *izstrādes uzdevumi*:

- Izstrādāt teritorijas plānojumu atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumiem Nr. 628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" (*turpmāk – MKN 628*).
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus sagatavot, ievērojot normatīvajos dokumentos noteikto un TAPIS sistēmas struktūras, strukturējot TIAN tā, lai visi noteikumi par katru izmantošanas un apbūves veidu būtu atrodamī vienā sadaļā.
- Nodrošināt Plānojuma atbilstību Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumiem Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (*turpmāk – MKN 240*) un citiem spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
- Izvērtēt apdzīvotuma struktūras attīstību (izvērtējot esošo un potenciālo pieprasījumu pēc jauniem mājokļiem un pamatojot ar iedzīvotāju skaita prognozi) un, ja nepieciešams, precizēt ciemu robežas.
- Izvērtēt pašvaldībai piederošo teritoriju plānoto izmantošanu un to atbilstību pašvaldību funkciju veikšanai un ilgtermiņa attīstības mērķu sasniegšanai. Norādīt teritorijas, kas nepieciešamas pašvaldības funkciju realizēšanai.

- Sadarbībā ar Priekuļu apvienības pārvaldi definēt un noteikt vidi degradējošos objektus un prasības to uzturēšanai un kārtību to sakārtošanai.
- Analizēt esošo zemes lietojuma struktūru un apbūves teritorijas, ņemot vērā ierobežojumus, ko teritoriju attīstībai nosaka nelabvēlīgi inženierģeoloģiskie apstākļi, teritoriju applūšanas risks, aizsargājamie dabas objekti, lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās teritorijas, aizsargjoslas, kā arī teritoriju sasniedzamība un apgādes iespējas ar inženierkomunikācijām.
- Noteikt un grafiski attēlot visa veida aizsargjoslas saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, ievērojot mēroga noteiktību.
- Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā valsts kultūras pieminekļiem izstrādāt individuālas aizsargjoslas (aizsardzības zonas) un to izmantošanas noteikumus.
- Noteikt kārtību, kādā izvērtējama un realizējama detālplānojumu un tematisko plānojumu izstrādes nepieciešamība.
- Izvērtēt Priekuļu apvienības teritorijā spēkā esošos detālplānojumus un to realizāciju. Atbilstoši izvērtējumam, izstrādāt priekšlikumus par atceļamajiem detālplānojumiem vai to daļām, ja nepieciešams.

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma izstrādē ir ievēroti Attīstības plānošanas sistēmas un Teritorijas attīstības plānošanas likumos noteiktie principi:

- 1) ilgtspējības princips — teritorijas attīstību plāno, lai saglabātu un veidotu esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību;
- 2) pēctecības princips — jaunus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, izvērtējot spēkā esošos attīstības plānošanas dokumentus un to īstenošanas praksi;
- 3) vienlīdzīgu iespēju princips — nozaru un teritoriālās, kā arī privātpersonu un sabiedrības intereses tiek vērtētas kopsakarībā ar mērķi veicināt attiecīgās teritorijas ilgtspējīgu attīstību;
- 4) nepārtrauktības princips — teritorijas attīstību plāno nepārtraukti, elastīgi un cikliski, uzraugot šo procesu un izvērtējot jaunāko informāciju, zināšanas, vajadzības un iespējamus risinājumus;
- 5) atklātības princips — teritorijas attīstības plānošanā un dokumentu izstrādē iesaista sabiedrību un nodrošina informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātumu;
- 6) integrētas pieejas princips — ekonomiskie, kultūras, sociālie un vides aspekti tiek saskaņoti, atsevišķu nozaru intereses tiek koordinētas, teritoriju attīstības prioritātes tiek saskaņotas visos plānošanas līmeņos, sadarbība ir mērķtiecīga, un tiek novērtēta plānoto risinājumu ietekme uz apkārtējām teritorijām un vidi;
- 7) daudzveidības princips — teritorijas attīstību plāno, ņemot vērā dabas, kultūrvides, cilvēku un materiālo resursu un saimnieciskās darbības daudzveidību;
- 8) savstarpējās saskaņotības princips — teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, tos savstarpēji saskaņojot un izvērtējot citos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteikto.

1.2. Teritorijas plānojuma saturs

Priekuļu apvienības Teritorijas plānojuma sastāvā ietilpst trīs daļas:

I Paskaidrojuma raksts,

II Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

III Grafiskā daļa

Paskaidrojuma rakstā iekļauta informācija par līdz šim spēkā esošajiem apvienības pagastu teritorijas plānojumiem, raksturots plānošanas ietvars, teritorijas plānojuma risinājumu apraksts un tā atbilstība ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un sniegta informācija par aizsargjoslas un apgrūtinājumi saistībā ar esošo situāciju un normatīvo aktu prasībām. Paskaidrojuma rakstam pievienota informācija par atļautās izmantošanas veidu definīcijām, zemes lietošanas veidiem, pagastu teritorijas plānojumu zonējums un atļauto izmantošanu, informācija par valsts kultūras pieminekļiem, bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgām teritorijām, piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām, derīgo izrakteņu atradnēm un cita informācija, kā arī grafiskie materiāli (kartes, kartoshēmas).

Grafiskajā daļā attēlotas Priekuļu apvienības pārvaldes ciemu robežas, teritorijas funkcionālais zonējums, teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN), nacionālo interešu objekti, apgrūtinātās teritorijas un objekti, kuriem nosaka aizsargjoslas (ja attiecīgās aizsargjoslas iespējams attēlot izvēlētajā kartes mērogā), transporta organizācija, maģistrālie inženiertīkli un citas teritorijas un objekti.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas vispārīgas prasības teritorijas izmantošanai un plānošanai, konkrētas prasības teritorijas izmantošanai un apbūves parametriem katrā funkcionālajā zonā un TIN teritorijās, citas prasības, aprobežojumi un nosacījumi, ņemot vērā dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, teritorijas īpatnības un specifiku.

1.3. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Ievērojamu daļu teritorijas plānojumā apskatīto aspektu nosaka augstāka līmeņa plānošanas dokumenti – nacionālie un reģiona plānošanas dokumenti, kā arī apvienības attīstības plānošanas dokumenti.

Teritorijas plānojuma izstrāde ir saistīta vairākiem plānošanas dokumentiem. Tajos iekļautie galvenie mērķi un pamatnostādnes īsi raksturotas turpmāk šajā nodaļā.

Nacionālais līmenis

Latvijas ilgtspējīgas attīstības politikas īstenošanas pamatā ir *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (LIAS)*, kas izstrādāta laika periodam līdz 2030.gadam. LIAS tika apstiprināta Saeimā 2010.gada 10.jūnijā, un LIAS kļuva par valsts galveno plānošanas instrumentu ar likuma spēku. Visi turpmāk izstrādājamie stratēģiskās un attīstības plānošanas dokumenti tiks veidoti saskaņā ar šīs stratēģijas noteiktajiem virzieniem un prioritātēm.

LIAS izstrādē attiecībā uz ilgtspējību ir izmantota kapitālu pieeja. Stratēģijas uzdevums ir atrast veidu, kā mums pārdomāti lietot savu kapitālu jeb nacionālo bagātību, lai nākamajām paaudzēm to nodotu nenoplicinātu un pavairotu. Dabas resursi, vieta, cilvēki un zināšanas tiek uzsvērti kā nozīmīgs kapitāls attīstībai. Latvijas ilgtspējīgas stratēģijas kodols ir cilvēka, ekonomiskā, sociālā un dabas kapitālu, tostarp vietas un telpas, produktivitātes kāpināšana, lai atbildētu uz globālo tendenču izaicinājumiem.

LIAS ir noteikta Latvijas telpiskās attīstības perspektīva. Tā telpiskās ir saistoša arī Priekuļu apvienības pārvaldei. Telpiskās attīstības perspektīvā akcentēti šādi galvenie aspekti:

- a) sasniedzamība un mobilitātes iespējas;
- b) apdzīvojamums kā ekonomiskās attīstības, cilvēku dzīves un darba vide;
- c) nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai.

LIAS apskatītajā Latvijas nākotnes telpiskajā struktūrā Priekuļu apvienības pārvalde:

- atrodas pie nacionālo interešu telpas Ūdeņi – pie Gaujas upes;
- apvienības teritoriju skar nacionālo interešu telpas – Dabas aizsardzības, ainavu un

kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpa (Gaujas nacionālā parka teritorija) un Lauku attīstības telpa;

- to šķērso starptautiskas nozīmes transporta koridors (autoceļš A2 Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (Veclaicene)) un nacionālas nozīmes transporta koridors (autoceļš P30 Cēsis – Vecpiebalga – Madona);
- to šķērso stratēģiskas nozīmes dzelzceļa līnija;
- apvienības pārvaldes teritorija atrodas starp nacionālas nozīmes attīstības centru Valmiera un reģionālas nozīmes attīstības centriem Cēsis un Smiltene;
- apvienības nozīmes attīstības centru attīstībai noteikts pieejamo un plānoto publisko pakalpojumu grozs.

Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027.g. (NAP) (NAP2027) ir galvenais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam (Latvija2030) rīcības plāns, kam ir jākalpo par valsts attīstības ceļa karti vidējam termiņam. Tas nosaka Latvijas galvenos attīstības virzienus un parāda valsts un sabiedrības svarīgākos uzdevumus ceļā uz tālāku mērķi politiķiem, ierēdņiem un ikvienam Latvijas iedzīvotājam. NAP izvirza Latvijas izaugsmes modeli „Cilvēks pirmajā vietā” un mērķi dzīves kvalitātes uzlabošanai. NAP mērķis ir vienoties par būtiskākajām vidēja termiņa prioritātēm, to rīcības virzieniem, mērķiem, kā arī to sasniegšanas rādītājiem. NAP izvirza Latvijas attīstības stratēģisko mērķi un nosaka galvenos rīcības virzienus, kas spēs nodrošināt stabilu valsts un sabiedrības izaugsmi.

"NAP 2027" ir paredzētas vairākās prioritātes, kas turpina NAP2020 aizsāktās aktivitātes, tā nodrošinot pēctecību, vēršot uzmanību šādām prioritātēm:

- Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki, kas iekļauj sabiedrības veselības, veselības aprūpes, sociālās iekļaušanas un demogrāfijas jautājumus.
- Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei, kas fokusējās uz kvalitatīvu izglītību mūža garumā un zinātnes attīstību.
- Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība, kas iekļauj inovācijas un digitālo ekonomiku, cienīgu darbu un ienākumus, uzņēmumu konkurētspēju, veidojot uzkrājumus nākotnei.
- Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība ir saistīta ar dabas un vides ilgtspējīgu izmantošanu, sabalansētu apdzīvojuma struktūru, pakalpojumu un mājokļu pieejamību.
- Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei kā nosacījums stiprām kopienām, nacionālai pašapziņai un stiprai pilsoniskai sabiedrībai.
- Vienota, droša un atvērta sabiedrība iekļauj sabiedrības drošības jautājumus, tiesiskumu un līdzdalību lēmumu pieņemšanā.

Reģionālā līmenī Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma izstrāde ir saistīta ar Vidzemes plānošanas reģiona plānošanas dokumentiem. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības vīzija ir definējama kā līdzīga Cēsu novada attīstības redzējumam. Abas vīzijas paredz, ka Vidzemes reģions un Cēsu novads ir dinamisks, konkurētspējīgs, ar daudzveidīgu dabas un kultūrvēsturisko mantojumu un attīstības potenciālu, kur iedzīvotājiem ir pieejami visi nepieciešamie resursi kvalitatīvas dzīves nodrošināšanai un kur iedzīvotāji rod savai kvalifikācijai un personīgās izaugsmes interesēm atbilstošas darba un izglītības iespējas.

Telpiskās attīstības perspektīva ietver reģiona telpisko struktūru un funkcionālas telpas. Priekuļi ir novada nozīmes attīstības centrs, kas, atrodoties blakus Cēsīm, ietilpst Stratēģijā izdalītajā Vidzemes trijstūrī (Valmiera, Cēsis, Smiltene). Priekuļu apvienības teritorijas lielāka daļa ietilpst Lauku telpā ar jauktu (mozaīkveida) zemes lietojumu, daļa no lauksaimniecības

zemēm veido Vērtīgo lauksaimniecības zemju areālus. Apvienības teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes transporta koridors Vidzemes šoseja, kas reģiona telpiskajā struktūrā izdalīta kā Vidzemes šosejas tūrisma attīstības zona.

Stratēģijā iekļautas vadlīnijas un risinājumi telpiskās struktūras elementu attīstībai un plānošanai.

Stratēģijā ir atzīmēts, ka Turpmākajos gados Vidzemei īpaši ir jāattīsta pētniecība un inovācijas vietējā biznesa vajadzībām jomās, kur reģionam ir visaugstākais viedās specializācijas potenciāls. Priekuļu apvienības pārvaldē atrodas resursi, kas nepieciešami Vidzemes viedās specializācijas sasniegšanai Jāņmuižas lauksaimniecības skola un Priekuļu tehnikums iekļaujas Vidzemes specializācijas jomā "Veselīgas pārtikas un dzērienu ražošana", kas kopā ar Smiltenes valsts tehnikumu nodrošina "Vidzemes zināšanu trīsstūra" darbību.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2022. – 2027. gadam ietver rīcības plānu vidējam termiņam plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanai. Tā ietver teritoriālos risinājumus, tematiskās aktivitātes un projektus un rīcības programmas.

Priekuļu apvienība pēc administratīvi teritoriālās reformas ir iekļauta **Cēsu novadā**, Cēsu novadam ir izstrādāta ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. – 2036. gadam 2.1. redakcija, (turpmāk – Stratēģija) kas stājusies spēkā ar Cēsu novada domes 2022.gada 29.decembra lēmumu Nr.749 (protokols Nr.22, 49.§).

Stratēģija ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurš nosaka Cēsu novada, tai skaitā Priekuļu apvienības, ilgtermiņa attīstības redzējumu, mērķus, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu.

Stratēģijā noteikti novada Stratēģiskie mērķi (turpmāk - SM), kas ir Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības galvenie stūrakmeņi ilgtermiņā. Mērķi noteikti, lai vairotu novada iedzīvotāju labklājību un dzīves kvalitātes uzlabošanos, tādējādi sekmējot novada konkurētspējas paaugstināšanu:

SM1 Inovatīva uz resursiem balstīta, investoriem labvēlīga ekonomiskā vide;

SM2 Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte.

SM3 Atpazīstama kultūras un tūrisma vieta Eiropas mērogā;

SM4 Videi draudzīgs, ilgtspējīgs un klimatneitrāls novads

SM5 Augsta iedzīvotāju digitālā prasība un ekonomikas digitālā transformācija

Stratēģijā noteiktas funkcionālās teritorijas un vadlīnijas to attīstībai un plānošanai.

1. Cēsu novads ir telpiski pievilcīga un vienmērīgi attīstīta teritorija, kurā ir nodrošināta mūsdienīga pārvietošanās infrastruktūra ar labu sabiedriskā transporta pieejamību un drošu pārvietošanos ikvienam satiksmes dalībniekam.

2. Ekonomiski novadā attīstās kopstrādes tīklojums, IKT un radošo industriju īpatsvars un tiek nodrošinātas jaunas ražošanas teritorijas un atbilstoša infrastruktūra uzņēmējdarbības veicināšanai, palielināts bioloģiskās lauksaimniecības īpatsvars.

3. Attīstītas jaunas tūristu piesaistes un iedzīvotājiem pieejamas vietas un kultūras pasākumi, saglabājot balansu starp dabas vides antropogēno slodzi uz ekosistēmu un iedzīvotāju vajadzībām. Paredzēts nozīmīgs transporta mezgls (A2 un P30 krustojums Bērzkrogā).

2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir process, kura mērķis ir uzlabot nozares politikas, politikas plāna, rīcības programmas, kā arī citu nacionālo, reģionālo un vietējo stratēģisko plānošanas dokumentu un normatīvo aktu kvalitāti, vērtējot šo dokumentu iespējamo ietekmi uz vidi un laicīgi novēršot vai mazinot to īstenošanas negatīvās ietekmes. Šis process ir vērsts uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumentu īstenošanas rezultātā, un kā tās ietekmēs dabas kapitālu – resursus un pakalpojumus. SIVN ir veicams plānu un programmu sagatavošanās posmā un tā nepieciešamību un procesu nosaka starptautiskā un nacionālā likumdošana.

Vides pārskats ir sagatavots atbilstoši Ministru Kabineta 23.03.2004. noteikumiem Nr.157. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” un likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, stratēģisko novērtējumu veic plānošanas dokumentiem, kuru īstenošana var būtiski ietekmēt cilvēku veselību un vidi, tai skaitā teritorijas plānojumiem, arī tiem, kuri saistīti ar Eiropas Savienības līdzfinansējuma izmantošanu, ja attiecīgos plānošanas dokumentus saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai citiem noteikumiem izstrādā vai pieņem Saeima, Ministru kabinets, pašvaldība, valsts vai pašvaldības institūcija. Likumdošanas prasības paredz SIVN procesa ietvaros sagatavot Vides pārskatu, kurā raksturotas plānošanas dokumenta būtiskās ietekmes uz vidi. Tas ir īpaši nepieciešams plānošanas dokumentiem, kuru īstenošana var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000), kas lielā mērā attiecas arī uz Priekuļu apvienības teritorijas plānojumu. SIVN procesā ir svarīgi identificēt ietekmi uz vidi un dabas resursiem, kas saistīti ar plānošanas dokumenta īstenošanu.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) procesa mērķis ir panākt vides aspektu integrāciju plānošanas procesā, nodrošinot, ka vides vērtības tiek atbilstoši iestrādātas Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā. Ja šos aspektus nav iespējams iestrādāt pašā plānošanas dokumentā, tad ir jāpanāk, lai šie aspekti tiktu ievēroti izstrādājot lokālplānojumus, detālplānojumus, tematiskos plānus un koncepcijas, izvērtējot būvniecības ieceres vai pirms būvniecības uzsākšanas izpildot dažādus priekšnosacījumus, lai mazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, vides kvalitāti, ainavu un kultūrvēsturisko mantojumu.

SIVN vispārīgie uzdevumi ir novērtēt vides apstākļus un sniegt informāciju lēmumu pieņēmējiem, kā arī informēt plašāku sabiedrību par sagaidāmo būtisko ietekmi uz vidi dokumenta ieviešanas gadījumā.

2.1. SIVN process un metodoloģija

SIVN procesā un Vides pārskata veidošanā ir izmantota metodika, kas balstīta uz atbilstības izvērtējumu vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības principiem, mērķu un uzdevumu un kvalitatīvu ietekmju vērtējumu. Teritorijas plānojuma vērtēšanā tika izmantoti vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības principi, kā arī koncepcija par dabas kapitālu kā vienu no sabiedrības vērtībām.

SIVN balstās uz šādiem principiem:

- *Integrācija* – vides aspekti pilnībā ir jāintegrē politikas plānošanas dokumentā, tādēļ vides aspekti ir jāņem vērā plānošanas agrā stadijā, lai izvairītos no konceptuālām kļūdām. Šādā gadījumā SIVN palīdz veikt piedāvāto rīcības virzienu analīzi un identificēt tās rīcības, kam no vides viedokļa nepieciešama papildus izpēte par to ietekmi.

- *Piesardzības princips* – pieņemot lēmumus, nepieciešams izmantot piesardzības principu, pat, ja plānotās darbības tieša negatīva ietekme nav pierādīta, jo ekosistēmu nestspēju jeb ietilpību un sakarību starp slodzēm un dabas kapitālu nav iespējams precīzi noteikt.
- *Starppaaudžu taisnīgums* – pašreizējai paaudzei ir jā saglabā vai jā vairo sociālais, dabas un cilvēku radītais kapitāls un jādod nākamajām paaudzēm iespējas attīstīties.
- *Alternatīvu izvērtēšana* – nepieciešams izvērtēt kā politikas plānošanas dokumentā paredzētās rīcības un to iespējamās alternatīvas ietekmēs vides resursus un to kvalitāti.
- *Pārskatāmība* – SIVN ir atvērts un pārskatāms lēmumu pieņemšanas process, kas paredz interešu grupu un nevalstisko organizāciju iesaisti, kā arī aprakstot SIVN metodoloģiju, lēmumu pieņemšanas mehānismus un sniedzot pamatojumu novērtējumā iekļautajiem apgalvojumiem. SIVN pārskatāmību nodrošina arī Vides pārskata sabiedriskā apspriešana un tās rezultātu publiskošana.

Vērtējuma veikšanā izmantotā pieeja ir balstīta veicot salīdzinošu analīzi par teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu jaunajā plānošanas periodā ar teritorijas līdzšinējā spēkā esošajā plānojumā atļauto izmantošanu, kā arī ņemot vērā esošās situācijas analīzi.

2.1.1. Vides pārskata sagatavošanas metodes

Vides pārskats balstās uz jaunajā Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā iekļauto mērķu, zonējumu un plānoto pasākumu īstenošanas ietekmes uz vidi izvērtējumu, kā arī vērtējuma par plānošanas dokumenta atbilstību starptautiskajiem un nacionālajiem vides politikas mērķiem. Vides pārskata izstrādes procesā tika izmantotas dažādas metodes datu iegūšanai un analīzei. Kopumā vides pārskata sagatavošanā var izdalīt 3 būtiskākos etapus.

Dokumentu atbilstība un sasaiste ar citiem likumdošanas dokumentiem

Šajā etapā tiek vērtēta Plānojuma atbilstība un sasaiste ar valsts vides normatīvajos dokumentos noteiktajām prasībām un nosacījumiem attiecībā uz vides kvalitātes standartiem, atļautajām un aizliegtajām darbībām noteiktās teritorijās (piemēram, ĪADT, mikroliegumi, aizsargjoslas), kā arī valstī noteiktajā kārtībā apstiprinātajos nacionālajos, reģionālajos, pašvaldības un nozaru plānošanas dokumentos izvirzītajām prioritātēm, mērķiem un rīcību virzieniem.

Pašreizējās situācijas un nulles scenārija novērtējums

Vide ietver ļoti plašu jautājumu loku, tādēļ nepieciešams noteikt Teritorijas plānojuma kontekstā būtiskākos vides aspektus, un identificēt pasākumus, kam ir būtiskākā ietekme uz vidi. Lai to izdarītu, ir izveidots, tā saucamais, nulles scenārijs. Tas apraksta tendences Priekuļu apvienības attīstībā un to ietekmi uz vidi, kā arī vides kvalitāti, galvenās slodzes un to radītās sekas. Vides pārskatā ir apkopota pieejamā pamatinformācija par vides stāvokli Priekuļu apvienības pārvaldē, tādējādi veicot sākotnējo novērtējumu un identificējot būtiskos vides aspektus, kas saistīti ar plānošanas dokumentu.

SIVN veikšanai izmantota publiski pieejama informācija – publiski gada pārskati, indikatori, dažādu politikas plānošanas dokumentu analītiskā daļa, kā arī Teritorijas plānojuma izstrādes procesā iegūtā informācija par esošā stāvokļa novērtējumu. Informācija par vides resursiem un vides kvalitātes novērtējumu un tendences tiek izmantotas bāzes scenārija veidošanā. Vides pārskata ierobežotā apjoma dēļ pārskatā ir iekļauts kopsavilkums par vides stāvokļa raksturojumu un būtiskākajiem rādītājiem, kas raksturo vides kvalitāti, tendences un slodzes uz vides kvalitāti un dabas resursiem.

Balstoties uz šajā etapā iegūto informāciju, tiek sagatavota vides pārskata sadaļa par iespējamām izmaiņām un būtiskiem vides aspektiem situācijā, ja plānošanas dokuments netiek īstenots jeb t.s. nulles scenārijs.

Teritorijas plānojuma īstenošanas būtisko ietekmju uz vidi vērtējums

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma īstenošanas potenciālās ietekmes uz vidi izvērtējums veidots no vairākiem elementiem:

- Esošās situācijas analīzes un novērtējuma saistībā ar teritorijas attīstību;
- Vērtējums par Plānojuma izstrādē izmantoto pieeju un principiem;
- Vispārīgs vērtējums par teritorijas atļauto izmantošanu, kas noteikta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos un identificētas teritorijām, kuras ietekmēs šī teritorijas plānojuma risinājumi;
- Detalizēts vērtējums par sagaidāmo būtisko ietekmi uz apvienības teritorijām un tām funkcionālajām zonām, kuras ietekmēs šī teritorijas plānojuma risinājumi, tajā noteikto plānoto atļauto izmantošanu, balstoties uz teritorijas zonējumiem un izmaiņām teritorijas atļautajā izmantošanā salīdzinot plānoto (atļauto) teritorijas izmantošanu ar līdzšinējo teritorijas plānojumu, kā arī ņemot vērā pašreizējo teritorijas izmantošanu.

SIVN process tiek organizēts tā, lai identificētu gan pozitīvās, gan negatīvās ietekmes uz vidi, kā arī kumulatīvās ietekmes. Tiek izmantota informācija, ko sniedz nulles scenārijs, kā arī balstoties uz teritorijas plānojumā iekļauto informāciju un esošās situācijas analīzi, tiek prognozētas sagaidāmās ietekmes. Iespēju robežās SIVN tiek arī sniegti priekšlikumi, kādu pasākumu īstenošana no vides aizsardzības viedokļa būtu nozīmīga.

Attiecībā uz negatīvo ietekmju uz vidi novēršanu vai mazināšanu un pozitīvo ietekmju pastiprināšanu, nepieciešams ņemt vērā teritorijas plānojuma ieviešanas mehānismu. Sagatavojot priekšlikumus teritorijas plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa pasākumiem un monitoringa pārskatam, tiek ņemts vērā esošā valsts vides monitoringa tīkla, veikto novērojumu un informācijas pieejamības raksturojums.

2.2. Sabiedrības līdzdalība

Teritorijas plānojuma un Vides pārskata izstrādē sabiedrības, sabiedrisko organizāciju un institūciju līdzdalība tiek nodrošināta vairākos SIVN etapos:

- Analizējot esošo vides stāvokli un veicot tā novērtējumu par būtiskiem vides aspektiem saistībā ar teritorijas plānojuma izstrādi;
- Organizējot teritorijas plānojuma publiskās apspriešanas redakcijas Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas procesu, tai skaitā sabiedriskās apspriešanas sanāksmi;
- Iestrādājot sabiedrības pārstāvju, institūciju un pašvaldības struktūrvienību speciālistu komentārus Vides pārskata projektā – ņemot vērā plānošanas dokumenta un tā SIVN Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtos komentārus un priekšlikumus par Vides pārskata projektu un teritorijas plānojuma publiskās apspriešanas redakciju;
- Iestrādājot Vides pārraudzības valsts biroja ieteikumus Vides pārskata gala redakcijā – ņemot vērā VPVB izsniegtajā atzinumā par Vides pārskata projektu iekļautās rekomendācijas.

Cēsu novada dome 23.02.2023. pieņēma lēmumu Nr.84 "Par Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma 2017.-2029.gadam 4.redakcijas nodošanu sabiedriskajai apspriešanai un atzinumu saņemšanai", ar kuru tika uzsākta sabiedriskā apspriešana plānojumam un tā vides pārskatam, kas norisinājās no 7. marta līdz 23.martam, organizējot sabiedriskās apspriešanas sanāksmi 15.martā. Ar plānošanas dokumentiem bija nodrošināta iespēja iepazīties <http://www.cesis.lv>, www.GEO.Latvija.lv, kā arī Priekuļu apvienības pārvaldē..

Publikācijas un informācija par apspriešana termiņiem un iespējām piedalīties apspriešanā tika ievietotas vietējā Cēsu novada domes laikrakstā "Cēsu novada vēstis", Cēsu novada pašvaldības mājas lapā www.cesis.lv un Priekuļu apvienības pārvaldes mājas lapā www.priekuli.lv,

Vides pārskata sabiedriskās apspriešana notika reizē ar teritorijas plānojuma dokumentu apspriešanu.

Rakstveida priekšlikumi iepriekšminētā apspriešanas termiņa ietvaros bija iesniedzami Cēsu novada pašvaldības un Priekuļu apvienības pārvaldes klientu apkalpošanas centros, nosūtot pa pastu uz dome@cesunovads.lv, vai iesniedzot e adresē.

Atsauksmes par Vides pārskata projektu saņemtas no Dabas aizsardzības pārvaldes un no Valsts vides dienesta.

Sniedzot atsauksmes par Teritorijas plānojuma 4. redakciju un Vides pārskata projektu, Dabas aizsardzības pārvalde un Valsts vides dienests ir izteikuši priekšlikumus un komentārus. Plānojuma dokuments un Vides pārskata projekts pilnveidoti pēc plānošanas dokumenta un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas. Par plānojuma dokumenta un Vides pārskata projektu saņemto institūciju atsauksmju secinājumi apkopoti TAPIS dokumentā.

Par Priekuļu novada teritorijas plānojuma 1. redakciju un Vides pārskatu 2017. gada augustā ir saņemts Vides pārraudzības valsts biroja "Atzinums Nr. 6. par Priekuļu novada teritorijas plānojuma 2017. – 2029.gadam Vides pārskatu".

Vides pārskats ir precizēts, ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja atzinuma ieteikumus:

- 1) Vides pārskata 7.1. nodaļā sniegts alternatīvu izklāsts un to izvēles pamatojums, kas veikts agrīnā plānošanas un SIVN stadijā;
- 2) Vides pārskata 6. nodaļa papildināta ar detalizētāku informāciju par ražošanas objektu, t.sk. lauksaimnieciskās ražošanas objektu radītā piesārņojuma un esošo ietekmi uz vidi, kā arī secinājumiem par vides problēmām un to sasaisti ar Teritorijas plānojumā risināmajiem jautājumiem;
- 3) Vides pārskata 7.2. nodaļa papildināta ar lauksaimniecības objektu attīstības ietekmes vērtējumu, kā arī summāro ietekmju vērtējumu;
- 4) Vides pārskata 12. nodaļa papildināta ar monitoringa parametriem attiecībā uz ūdeņu kvalitāti, augsnes, grunts un gruntsūdeņu kvalitāti, vides kvalitātes izmaiņām jaunu ražošanas objektu attīstības vai esošo paplašināšanās gadījumā un bioloģiskās daudzveidības jomu.
- 5) Vides pārskats Plānojuma 4. redakcijai papildināts, pamatojoties uz izstrādāto dokumentu "Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijas plānojuma 4 redakcija".

3. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

3.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi

Šajā nodaļā ir apskatīti starptautiskie mērķi vides aizsardzības jomā, kas ietverti noslēgtajās starpvalstu Konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās. Izstrādājot Plānojumu nākamajam plānošanas periodam, ir jāņem vērā šajos dokumentos iekļautās pamatnostādnes un vides aizsardzības mērķi.

Starptautiskie vides aizsardzības mērķi ir noteikti Eiropas 6. vides aizsardzības rīcības programmā „Vide 2010: mūsu nākotne, mūsu izvēle” un uz šo plānošanas dokumentu ir attiecināmi šādi mērķi:

- klimata izmaiņu jomā: stabilizēt siltumnīcas efekta gāzu koncentrāciju atmosfērā līmenī, kas neizraisa klimata izmaiņas;
- dabas un bioloģiskā daudzveidības jomā: aizsargāt un atjaunot dabiskās ekosistēmas un apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos Eiropas un globālā mērogā;
- vides, veselības un dzīves kvalitātes jomā: sasniegt tādu vides kvalitāti, ka cilvēka radītais piesārņojums, tai skaitā dažādi starojumi, nepalielina ietekmi vai risku sabiedrības veselībai;
- dabas resursu un atkritumu jomā: nodrošināt, ka atjaunojamo un neatjaunojamo dabas resursu patēriņš nerada papildus slodzi videi, un panākt, ka ekonomisko izaugsmi nosaka nevis resursu izmantošanas, bet gan izmantošanas efektivitātes pieaugums.

3.1.1. ANO Konvencijas vides aizsardzības jomā

Starptautiskos vides aizsardzības mērķus attiecībā uz dabas, vides un kultūras mantojuma aizsardzības jomu nosaka šajā nodaļā aprakstītās ANO konvencijas. Tās ir ratificētas arī Latvijā.

Konvencija „Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību” – *Bernes konvencija* (1979.). Konvencijas mērķis ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpaši uzsvērta apdraudēto un izzūdošo sugu, t.sk. apdraudēto un izzūdošo migrējošo sugu aizsardzība. Konvencija ir apstiprinātā Latvijā ar LR Likumu „Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu” (17.12.1996). Tas nozīmē, ka Latvijā ir apņēmusies pievērst uzmanību savvaļas floras un faunas saglabāšanai savas plānošanas un attīstības politikā un pasākumos pret piesārņošanu.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību – *Riodežaneiro konvencija* (1992.). Konvencijas uzdevums ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana un godīga līdztiesīga ģenētisko resursu patērēšanā iegūto labumu sadale, ietverot gan pienācīgu pieeju ģenētiskajiem resursiem, gan atbilstošu tehnoloģiju nodošanu, ņemot vērā visas tiesības uz šiem resursiem un tehnoloģijām. Galvenais uzdevums dalībvalstīm – bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un tās ilgtspējīgas izmantošanas jautājumu integrēšana jau esošajās valsts stratēģijās, plānos un programmās un nepieciešamo stratēģiju un citu dokumentu izstrādāšana.

Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību – *Bonnas konvencija* (1979.). Konvencija definē terminu „migrējoša suga”, un rūpējoties par tām savvaļas dzīvnieku sugām, kas migrē pāri nacionālās jurisdikcijas robežām, pasludina, ka migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu saglabāšana un efektīva apsaimniekošana prasa kopīgu rīcību no visām valstīm. Latvijā

konvencija ir pieņemta un apstiprināta ar LR likumu „Par 1979.gada Bonnas Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” (25.03.1999).

Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību – *UNESCO konvencija* (1972.). Šajā Konvencijā ar jēdzienu „dabas mantojums” tiek saprasti:

- dabas pieminekļi, kas radušies no fizikāliem vai bioloģiskiem veidojumiem vai šādu veidojumu grupām, kam ir īpašas nozīmes universāla vērtība no estētikas vai zinātnes viedokļa;
- ģeoloģiski vai fiziogēogrāfiski veidojumi un stingri noteiktas zonas, kas ir kādas apdraudētas dzīvnieku vai augu sugas dzīves vieta, kam ir īpašas nozīmes universāla vērtība no zinātnes vai saglabāšanas viedokļa;
- ievērojamas dabas vietas vai ierobežotas dabas teritorijas, kurām ir īpašas nozīmes universāla vērtība no zinātnes, saglabāšanas vai dabas skaistuma viedokļa.

Valsts pienākums ir nodrošināt tās teritorijā kultūras un dabas mantojuma identifikāciju, aizsardzību, konservāciju, popularizāciju un saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Tādēļ valstij maksimāli jāizmanto esošie resursi un nepieciešamības gadījumā – arī starptautiskā palīdzība, t.sk. jebkura tai pieejamā finansiālā, mākslinieciskā, zinātniskā un tehniskā palīdzība un sadarbība.

Konvencijas kultūras mantojuma pieminekļu sarakstā pašlaik nav izvērtēts, noteikts un iekļauts neviens Latvijā esošs pasaules dabas mantojuma objekts. Tiek diskutēts par dabas teritorijas Augšdaugavā, kas ietver dabas parku „Daugavas loki” iespējamu virzīšanu iekļaušanai UNESCO pasaules dabas mantojuma sarakstā.

Konvencija „Par cīņu pret pārtuksnešošanos / zemes degradāciju valstīs, kurās novērojami ievērojami sausuma periodi un/vai pārtuksnešošanās, jo īpaši Āfrikā”. Konvencija attiecībā uz Eiropas valstīm, t.sk. Latviju atsedz šī reģiona problēmas – ievērojama lauksaimnieciskās ražošanas samazināšanos, zemes auglības pazemināšanos, vēja un ūdens erozijas pastiprināšanos, kā arī dažāda veida augsnes degradāciju. Konvencijas ieviešana nodrošinās augsnes aizsardzības pasākumu īstenošanu, veicinot augšņu produktivitātes pieaugumu, ieviešot ilgtspējīgu zemes un ūdens resursu apsaimniekošanu. Latvijā šī Konvencija parasti tiek attiecināta ne vien uz vēja un ūdens erodētajām augsnēm (vēja erozija piekrastē, jūras krasta erozija, lielo upju palieņu krastu erozija), un punktveida un difūzo piesārņojumu, ko izsauc augšņu apbūvēšana un ainavas piesārņošana ar pamestām būvēm, bet arī uz degradētajām teritorijām (bijušās militārās bāzes, karjeri) kuras, pat ja tajās atbilstoši valsts normatīvo aktu nosacījumiem nav jāveic sanācija, tās ir revitalizējamas, pamatojoties uz šo Konvenciju. Konvencija attiecas uz Priekuļu apvienības pārvaldi, jo tajā ir viena teritorija, kas ir atzīta par potenciāli piesārņotu vietu.

3.1.2. Eiropas Kopienas Direktīvas, Konvencijas un Stratēģijas

Eiropas Kopienas Direktīvas tieši attiecas uz Latviju kā ES dalībvalsti, tiek iestrādātas valsts likumdošanā un ir saistošas visu līmeņu plānošanas dokumentiem.

Eiropas Parlamenta un Padomes 96/61/EK „Par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli”(1996.). Direktīvas mērķis ir panākt tāda piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli, ko rada I pielikumā minētās darbības. Tā nosaka pasākumus, kas paredzēti, lai novērstu vai – gadījumos, kad novēršana nav iespējama – samazinātu tās emisijas gaisā, ūdenī un zemē, kuras rodas no iepriekš minētajām darbībām, tostarp arī pasākumus, kas attiecas uz atkritumiem, lai sasniegtu augstu vides aizsardzības līmeni kopumā, neierobežojot Direktīvas 85/337/EEK par dažu valsts un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu noteikumus un citus attiecīgus Kopienas noteikumus. Direktīvā noteikti vispārīgie principi, kas regulē operatoru pamatsaistības tās 1.pielikumā noteiktajos rūpnieciskās darbības veidos, prasības

un nosacījumus atļauju izsniegšanai, noteikta integrētā pieeja atļauju izsniegšanai, informācijas apmaiņas nosacījumi ar Eiropas Komisiju, emisijas robežvērtības un piesārņojošās vielas.

Šīs direktīvas prasības ir iestrādātas LR 15.03.2001. likumā „Par piesārņojumu”, MK 25.10.2005. noteikumos Nr.804 „Noteikumi par augšņu un grunts kvalitātes normatīviem”, MK 03.11.2009. noteikumos Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”, MK 12.03.2002. noteikumos Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”, MK 13.07.2004. noteikumos Nr.597 „Vides trokšņa novērtēšanas kārtība”. MK 22.01.2002. noteikumos Nr.34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī”.

Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992.) par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību (Biotopu direktīva). Šīs Direktīvas mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskās dzīvotnes un savvaļas floru un faunu dalībvalstu teritorijā.

Pasākumus, ko veic saskaņā ar šo Direktīvu, izstrādā tā, lai saglabātu un atjaunotu to dabisko dzīvotņu un savvaļas floras un faunas sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir nozīmīgas Eiropas Savienībā. Direktīva uzskaita dabisko biotopu veidus un augu un dzīvnieku sugas, kam nepieciešama stingra aizsardzība. No 198 biotopiem, kuri atzīti par apdraudētiem Eiropā, 58 ir sastopami arī Latvijā. Lai īstenotu šīs direktīvas prasības, tiek veidots *NATURA 2000* - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkls, kas nodrošina Eiropai nozīmīgu dabisko dzīvotņu veidu saglabāšanu un atjaunošanu tās dabiskās izplatības areālā. *NATURA 2000* tīkls ietver īpaši aizsargājamās teritorijas, ko dalībvalstis klasificējušas, ievērojot *Eiropas Padomes Direktīvu 79/409* (1979.) par savvaļas putnu aizsardzību. Abās Direktīvās noteikto prasību ieviešanas ietekme ir analoga Latvijā jau pastāvošajai īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas likumdošanai un ar to saistītajiem ierobežojumiem un aprobežojumiem, kā arī izrietošajām saistībām gan attiecībā uz privātiem zemes īpašniekiem, gan pašvaldībām kā zemes īpašniekiem. Šo direktīvu prasības ir iestrādātas LR 16.03.2000. likumā „Sugu un biotopu likums”, LR 02.03.1999. likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un saskaņā ar minētajiem likumiem izdotajos MK noteikumos. Priekuļu apvienības pārvaldes esošā ĪADT – Gaujas nacionālais parks ir iekļauts *NATURA 2000* teritoriju tīklā. Tādejādi Biotopu un Putnu direktīvu prasības tieši attiecas uz Priekuļu apvienības pārvaldi.

Eiropas Kopienas Direktīva 2000/60/EC (2000.) nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdens aizsardzības politikas jomā (turpmāk – ŪSD). Direktīvas mērķis ir nodrošināt ūdeņu pārvaldības struktūras izveidi, kas garantē nepārtrauktu un pēctecīgu procesu, lai nepieļautu ūdeņu stāvokļa pasliktināšanos, lai nodrošinātu ūdens resursu ilgtspējīgu izmantošanu un to kvalitātes uzlabošanu. Direktīva nosaka vairākas jaunas prasības ūdeņu apsaimniekošanā:

ŪSD ieviešanas sākuma posmā katrai dalībvalstij ir jānosaka „labam ūdens stāvoklim” atbilstošo kvalitātes mērķu standarti un to robežlielumi, jānodrošina ūdens kvalitātes mērķu sasniegšana, savukārt pēc ŪSD ieviešanas turpmāk tie jāpārskata ne retāk kā reizi 6 gados;

Katrai dalībvalstij ir jānosaka upju baseinu apgabali, kuru robežās ūdeņu apsaimniekošanu administrē un koordinē atbilstoša institūcija.

Dalībvalstīs katrā upju baseinu apgabalā ir jāizstrādā upes baseina apsaimniekošanas plāns un rīcības programma tajā noteikto ūdeņu kvalitātes mērķu sasniegšanai.

No šīs direktīvas izrietošās tiesību normas ir ietvertas LR 12.09.2002. „Ūdens apsaimniekošanas likumā”, MK 19.10.2004. noteikumos Nr.858 „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību, MK noteikumos Nr.12.03. 2002. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” un MK 23.12.2003. noteikumos Nr.736 „Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju”. Priekuļu apvienības pārvaldes teritorija atrodas Gaujas upju baseina apgabalā. Tam 2015.gadā ir izstrādāts un LR Vides ministrijā apstiprināts

apsaimniekošanas plāns, kas ietver pasākumu programmas laba ūdens stāvokļa nodrošināšanai arī Priekuļu apvienības pārvaldes esošajos ūdensobjektos.

Eiropas Padomes Direktīva 1975/442/EEK (1975.) „Par atkritumiem” un Eiropas Padomes Direktīva 1991/689/EEC „Par bīstamajiem atkritumiem”. Latvijā šīs Direktīvas pārņem Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2003.-2012.gadam, kas paredz valstī veidot reģionālus sadzīves atkritumu poligonus un uzstādīt atbilstošas atkritumu apstrādes iekārtas, bet esošo, normatīviem neatbilstošo izgāztuvju slēgšanu un rekultivēšanu. Direktīvu 75/442/EEK un 91/156/EEK prasības Latvijā ir ietvertas LR 28.10.2010. „Atkritumu apsaimniekošanas likumā” un saistībā ar to izdotajos normatīvajos aktos. Priekuļu apvienības pārvaldes teritorija iekļaujas Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā, apvienībai ir saistošas šo Direktīvu un valsts normatīvo aktu prasības.

Eiropas Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001.) „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu”. Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni un veicināt noturīgu attīstību, sekmējot ekoloģisko apsvērumu integrēšanu plānu un programmu sagatavošanas un pieņemšanas procesā, nodrošinot, lai saskaņā ar šo direktīvu veiktu vides novērtējumu tādiem plāniem un programmām, kam var būt būtiska ietekme uz vidi. Direktīvas prasības ir ietvertas LR 14.10.1998. likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un MK 23.03.2004. noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Saistībā ar šīs direktīvas prasību nodrošināšanu tiek veikts Plānojuma ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

Eiropas Ainavu konvencija (2000.). Konvencijas mērķis ir veicināt ainavu aizsardzību, apsaimniekošanu un plānošanu, kā arī organizēt sadarbību par ainavu jautājumiem Eiropā. Konvencija atzīst ainavas kā svarīgu cilvēku dzīves kvalitātes daļu jebkurā vietā – pilsētās un laukos. Ņemot vērā pārmaiņas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, rūpnieciskās ražošanas un minerālu ieguves paņēmienos, kā arī reģionālajā un pilsētu plānošanā, transportā, infrastruktūrā, tūrismā un atpūtā, notiek ainavu pārveidošanās. Lai saglabātu ainavu nozīmīgo loma kultūras, ekoloģijas, vides un sociālajā jomā, kā arī ainavas kā saimnieciskajai darbībai labvēlīgu resursu, konvencija uzsver ainavu aizsardzības, apsaimniekošanas un plānošanas nepieciešamību. Priekuļu apvienības pārvaldē ir izdalītas vairākas vērtīgu ainavu teritorijas, apvienībakopumā ir raksturīga kultūrvidē, kuras neatņemama sastāvdaļa ir tam raksturīgā piekrastes ainava. Tādēļ šīs konvencija prasības ir saistošas apvienības teritorijas plānojuma izstrādei.

Lisabonas stratēģija, ko Eiropas Savienības Padome pieņēma 2000.gada 23.-24.martā, noteica „jaunu stratēģisko mērķi ES, lai stiprinātu nodarbinātību, ekonomiskās reformas un sociālo saliedētību kā uz zināšanām balstīta ekonomikas daļu”. Gadu vēlāk – 2001.gadā stratēģija tika papildināta Gēteborgas Eiropas Savienības Padomes sanāksmē par ilgtspējīgo attīstību, pievienojot ekoloģisko aspektu Lisabonas procesam. Līdz ar to stratēģija balstās uz 3 pīlāriem – ekonomiskā atjaunotne, sociālā atjaunotne un ekoloģiskā atjaunotne. Gēteborgā Eiropas Savienības Padome noteica galvenos ekoloģiskos mērķus un termiņus, kā arī 4 prioritātes:

- klimata maiņa: siltumnīcas efekta samazināšana, palielinot elektrības ražošanu no atjaunojamiem avotiem;
- pāreja no „ceļu transporta” uz citiem- videi draudzīgākiem transporta veidiem;
- sabiedrības uzvedība: reaģēt uz iedzīvotāju bažām par pārtikas drošību un kvalitāti, ķīmisko vielu lietošanu, infekcijas slimībām;
- resursu racionāla pārvaldība.

3.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi un to integrēšana plānošanas dokumentos

Latvijas vides politikas dokumenti ir cieši saistīti ar starptautiskajām konvencijām, kam Latvija pievienojusies, kā arī ES direktīvās noteiktajām prasībām vides un dabas aizsardzībā.

Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijas plānojuma mērķi un paredzētās rīcības ir saistītas ar Vides politikas pamatnostādņēm 2014. -2020.gadam un Vides politikas pamatnostādņēm 2021-20217. gadam. Atkritumu apsaimniekošanas jomā mērķus un prioritātes nosaka Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam un nosaka Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021-2028 gadam.

Vides politikas pamatnostādnes 2021-2027. gadam ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā formulēti pašreizējie Latvijas vides politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un sagaidāmie rezultāti, kā arī rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai..

Latvijas vides politikas virsmērķis saskaņā ar pamatnostādņēs noteikto ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli. Attiecībā uz nacionālajām interesēm jaunajā politikas periodā jāakcentē arī tādi ilgtspējīgas attīstības pasākumi kā resursu taupīšana un efektīvāka izmantošana, zaļais iepirkums, depozītu sistēmas ieviešana u.c.

Šajā SIVN procesā ir secināts, ka apvienības jaunais teritorijas plānojums ir saistīts ar dabas teritoriju saglabāšanas un aizsardzības, kā arī ainavas aizsardzības un attīstības aspektu. Pamatnostādņēs dabas aizsardzības jomā ir noteikts politikas virsmērķis "Nodrošināt dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību". Attiecībā uz šiem vides aspektiem noteikti šādi politikas rezultāti:

- C1. Saglabāta un atjaunota ekosistēmu un to dabiskās struktūras, kā arī vietējo savvaļas sugu daudzveidību
- C2. Pilnveidots ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīkls, balstoties uz sugu un biotopu izplatības kartēšanu, kā arī ņemot vērā jaunāko zinātnisko pētījumu un regulāra monitoringa datus
- C3. Apsaimniekošanas pasākumu plānošana un ieviešana, saskaņojot dabas aizsardzības un sociāli ekonomiskās intereses.
- C4. Nodrošināta aizsargājamo sugu un biotopu atjaunošana un atbilstoša apsaimniekošana, sākot ar plānošanu un nepieciešamo atbalsta pasākumu veicināšanu

Pamatnostādņēs noteiktie politikas rezultāti galvenokārt attiecas uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, sugu un biotopu aizsardzību. Politikas rezultāta C3 rezultatīvais rādītājs ir "Pašvaldību teritorijas attīstības plānojumu, kurās integrētas dabas aizsardzības plānu prasības, skaits".

Valsts politiku atkritumu apsaimniekošanas jomā nosaka Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam (apstiprināts ar 2021. gada 21. janvāra Ministru kabineta rīkojumu Nr. 45. (prot.Nr.8. 20.§)).

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna mērķi:

- novērst atkritumu rašanos, palielinoties ekonomiskajai izaugsmei, un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos

paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;

- nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu;
- nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, atkritumi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā apritē, it īpaši izmantojot pārstrādi, vai arī tiek atgriezti vidē noderīgā (piemēram, komposts), un, ka atkritumi tiek pārstrādāti pēc iespējas tuvāk to rašanās vietām;
- nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

Organizējot, plānojot un veicot atkritumu apsaimniekošanu, jāievēro prasības šādā prioritārajā secībā:

1. novērst atkritumu rašanos;
2. samazināt radīto atkritumu daudzumu (apjomu) un bīstamību;
3. veicināt atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai;
4. atkārtoti izmantot pienācīgi sagatavotus atkritumus;
5. veicināt atkritumu pārstrādi;
6. veikt atkritumu reģenerāciju citos veidos, piemēram, iegūstot enerģiju;
7. veikt atkritumu apglabāšanu tādā veidā, lai netiktu apdraudēta vide, cilvēku dzīvība un veselība;
8. nodrošināt slēgto atkritumu izgāztuvju un atkritumu poligonu rekultivāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Priekuļu apvienības pārvalde iekļaujas Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā un tam ir saistoši iepriekšminētajā valsts plānā iekļautie mērķi.

4. Vispārīgs Priekuļu apvienības teritorijas raksturojums

Priekuļu apvienība sastāv no četriem pagastiem - Liepas, Veselavas, Mārsnēnu un Priekuļu pagasta, kas ir līdzvērtīgi pēc to platības.

Priekuļu apvienība atrodas Cēsu novadā, Vidzemes plānošanas reģionā, aizņem 302 km², un tajā dzīvo 8,25 tūkst. iedzīvotāji (2023.gada sākumā).

Administratīvais centrs – Priekuļi, kas atrodas 100 km attālumā no Latvijas Republikas galvaspilsētas Rīgas, 4 km attālumā no Cēsīm un 32 km attālumā no Valmieras.

1.tab. Priekuļu novada pagastu platība

Pagasts	Platība, ha	Procenti
Liepas pag.	7464	25
Priekuļu pag.	9828	33
Mārsnēnu pag.	6912	23
Veselavas pag.	5945	20
Kopā:	30149	100%

Pēc iedzīvotāju skaita lielākais pagasts ir Priekuļu pagasts, kurā dzīvesvietu deklarējuši vai norādījuši 4252 iedzīvotāji (50%). Otrs lielākais ir Liepas pagasts ar 2894 (34%). Mārsnēnu pagastā dzīves vietu deklarējuši vai norādījuši 750 iedzīvotāji (9%), un Veselavas pagastā – 619 iedzīvotāji (7%).

Priekuļu apvienība robežojas ar Cēsu pilsētu, Pārgaujas apvienību, Vecpiebalgas apvienību, Valmieras un Smiltenes novadu.

Pēc zemes lietošanas veida meža zemes aizņem 14366 ha jeb 48% no visas apvienības teritorijas kopplatības. Visā novadā ir mozaīkveida ainava, nav izteiktu vienlaidus meža nogabalu. Lielākie mežu masīvi ir pie Gaujas (Grīviņu un Salmiņu mežs) un Raunas upes. Relatīvi mežainākais ir Liepas pagasts, kur to īpatsvars ir puse no pagasta platības. Priekuļu novadā ir augsts privāto mežu īpatsvars (73%), valstij pieder 24% un pašvaldībai – 3% no mežu platībām.

Priekuļu apvienības teritorijā nav plašu purvu masīvu un pārmitru teritoriju. Purvi aizņem – 366,2ha jeb 1% no apvienības teritorijas kopplatības. Sastopamās purvainās platības, pārsvarā zemie jeb zāļu purvi. Lielākais ir Rekšņu purvs, kā arī mazāki purvi – Obuļu purvs, Buku purvs, Dunduru purvs, Pilpu purvs Liepas pagastā, Vēķa purvs, Lisas purvs Mārsnēnu pagastā.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) Priekuļu novadā aizņem 13012.8 ha jeb 43% no apvienības kopplatības. Salīdzinājumam, lauksaimniecībā izmantojamo zemju kopplatība vidēji Latvijā ir 36%.

Priekuļu novada teritorijas virszemes ūdeņi atrodas Gaujas upju baseina apgabalā. Galvenokārt hidrogrāfisko tīklu veido upes un strauti – lielākās ūdensteces, kas šķērso teritoriju, ir Gauja, Rauna, Abuls, Raunis, mazākas ūdensteces, kuru gultnes nereti ir pārveidotas meliorācijas darbos, – Grīviņupīte (Lizīte), Julla, Vaive, Miegupe, Braslava, Lisa, Ārupīte, Badupīte, Ličupe, Melližupīte, Braslavas Renču strauts, Viestura strauts un citas ūdensteces. Lielākie ezeri ir Ninieris un Startu ezers.

5. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTIE VIDES ASPEKTI

Vides pārskata sagatavošanas procesā ir izvērtēti Priekuļu apvienības jaunā teritorijas plānojuma materiāli, t.sk. TIAN iekļautie nosacījumu vides aspekti un to ietekmes būtiskums, salīdzinot ar esošo situāciju, spēkā esošajos pagastu teritorijas plānojumam un vides kvalitātes normatīviem. Konstatēts, ka Plānojuma ietekme ir saistīta ar trim vides aspektiem. Tie ir:

- dabas teritoriju aizsardzība un saglabāšana;
- vides kvalitātes saglabāšana;
- kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība un saglabāšana.

6. TERITORIJAS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR IETEKMĒT UN TO VIDES STĀVOKLIS

Šajā nodaļā sniegts iepriekšminēto teritoriju, kuras plānojuma ieviešana var ietekmēt, raksturojums un raksturots to vides stāvoklis. Ņemot vērā, ka daļa no Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijas atrodas Gaujas Nacionālajā parkā, īpaši jāievēro Likums "Par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām" un "Gaujas Nacionālā parka likums". Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nedrīkst plānot saimniecisko darbību, kas nonāk pretrunā ar attiecīgās teritorijas izveidošanas mērķi, vai kas varētu radīt negatīvu ietekmi uz šo teritoriju. Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām” 21. pantu, veicot teritoriālo plānošanu, jāievēro īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izvietojums, to aizsardzības un izmantošanas noteikumi, un saskaņā ar šī likuma 18. panta ceturto daļu teritorijas plānošanas dokumentu izstrādē var izmantot informāciju no īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāniem.

6.1. Bioloģiskā daudzveidība

Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā, izmantojot Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu informācijassistēmas "Ozols" informāciju, ir sagatavoti un grafiski attēloti dati, kas raksturo apvienības teritorijas bioloģisko daudzveidību:

- Gaujas nacionālā parka teritorijas un tā funkcionālo zonu robežas;
- ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu izvietojums: robežas, nosaukumi;
- aizsargājamās alejas izvietojums: robežas, nosaukums;
- mikroliegumi: robežas, buferzonas un to robežas;
- Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izvietojums: kodi, nosaukumi, robežas;
- īpaši aizsargājamu augu vai dzīvnieku sugu atradnes: izvietojums, suga;
- bioloģiski vērtīgie zālāji: izvietojums, robežas;
- migrējošo putnu atpūtas un barošanās vietas Priekuļu apvienībā: izvietojums.

Ir veikta Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna izstrāde laika periodam no 2023.gada līdz 2035.gadam, ko veica SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment". Dabas aizsardzības plāns 2023. gada jūlijā ir stājies spēkā, bet zonējuma maiņa tiks apstiprināta pēc jaunu normatīvo aktu izstrādes.

Vides pārskatā netiek kopēta informācija no Paskaidrojuma raksta. Aktuālākā informācija par dabā sastopamajiem biotopiem ir atrodama Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols".

Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamie biotopi

Atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" pieejamai informācijai (2023. gada decembra dati) Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamie biotopi Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijā aizņem 422 ha, no tiem lielākā daļa atrodas Gaujas nacionālajā parkā. Izplatītākie biotopi ir Purvaini meži (91D0*)-123 ha, Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*) -

gandrīz 66 ha, Veci vai dabiski boreālie meži (9010*) - 54 ha, Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*) - 50 ha, Pārejaspurvi un slīkšņas (7140) - 29 ha (1. tabula).

Pavisam novadā sastopami 18 Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamie biotopi. Gandrīz visi no tiem, izņemot biotopus 7120, t.i. 17 biotopu veidi ir īpaši aizsargājami arī Latvijā.

1.tab. Priekuļu apvienības teritorijā sastopamo Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu saraksts un platības sadalījumā pa pagastiem

Biotopa nosaukums ¹	Klasifikatora kods ²	Pagasts				Kopējā platība (ha)
		Liepas pagasts	Mārsnēnu pagasts	Priekuļu pagasts	Veselavas pagasts	
Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju	3150			6,23		6,23
Upju straujteses un dabiski upju posmi	3260	1,33		1,8	0,09	3,22
Sausi zālāji kaļķainās augsnes (nozīmīgas orchideju atradnes)	6210			14,52		14,52
Sugām bagātas ganības un ganības pļavas	6270*		50,24			50,24
Palieņu zālāji	6450			7,52		7,52
Mēreni mitras pļavas	6510			6,2		6,2
Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	7120	6,04	23,89			29,93
Pārejas purvi un slīkšņas	7140		32,29	2,74		35,03
Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	7160			2,63		2,63
Avoti, kuri izgulsnē avotkalķus	7220*			0,06		0,06
Karbonātisko pamatiežu atsegumi	8210			0,01		0,01
Smilšakmens atsegumi	8220	0,23		0,89		1,12
Netraucētas alas	8310			0,09		0,09
Veci vai dabiski boreālie meži	9010*	10,29	15,68	28,04		54,01
Nogāžu un gravu meži	9180*			19,39	2,27	21,66
Purvaini meži	91D0*	9,62	101,19	12,4		123,21
Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)	91E0*	2,01		63,92		65,93
Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	91F0			0,51		0,51
Kopējā platība (ha)		29,52	223,29	166,95	2,36	422,12

¹ Biotopu nosaukumi atbilstoši Eiropas Padomes 92/43/EEK (1992.gada 21. maijs) direktīvas "Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību" I pielikuma interpretācijai saskaņā ar Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums (2013) A.Auniņa red., Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320 lpp. ar precizējumiem http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/vides_monitoringa_programma/#inventmetodika

² Natura 2000 kods atbilstoši Eiropas Padomes 92/43/EEK (1992.gada 21. maijs) direktīvas "Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību"

Īpaši aizsargājamu, retu un apdraudētu sugu atradnes

Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" ietverto informāciju (2023. gada dati), Priekuļu apvienības teritorijā ir reģistrētas 997 īpaši aizsargājamo⁵, retu un apdraudētu sugu atradnes (izvietojumu skatīt 1.attēlā.), t.sk. 252 paparžaugu un ziedaugu, 4 sēņu, 8 ķērpju, 146 sūnu, 3 aļģu, 42 bezmugurkaulnieku, 117 abinieku, 16 rāpuļu, 312 putnu un 97 zīdītāju sugu atradnes.

Bioloģiski vērtīgie zālāji

Bioloģiski vērtīgie zālāji ir zālāji (gan pļavas, gan ganības), kuri veidojušies sen neartās platībās un kas nav ielaboti un mēslooti, bet ir cilvēka apsaimniekoti un uzturēti daudzu gadu gaitā. Tos raksturo neielabotu pļavu indikatorsugas. Latvijā ir noteiktas 55 tādas augu sugas, piemēram, gaiļbiksīte, purva gandrene, dzirkstelīte, smaržīgā naktsvijole u.c.

Informācijai bioloģiski vērtīgo zālāju izvietojums ir apkopots 1. attēlā.

2. tab. Bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtā platība, ha

Priekuļu pagasts	79.9
Mārsnēnu pagasts	46.6
Liepas pagasts	38.7
Veselavas pagasts	85.5
Kopā Priekuļu apvienības teritorijā	250,8

Migrējošo putnu atpūtas un barošanās vietas

Informācijai putnu atpūtas un barošanās vietu izvietojums ir apkopots 1. attēlā, sugu saraksts – 3. tabulā.

3. tab. Putnu migrācijas un barošanās vietās konstatēto putnu sugu saraksts

Datu avots: Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols", 2023

Latīniskais nosaukums	Latviski	Pagasts
<i>Bucephala clangula</i>	gaigala	Priekuļu pagasts
<i>Larus canus</i>	kajaks	Liepas pagasts
<i>Larus argentatus</i>	sudrabkaija	Liepas pagasts
<i>Haliaeetus albicilla</i>	jūras ērglis	Liepas pagasts
<i>Cinclus cinclus</i>	ūdensstrazds	Liepas pagasts
<i>Anas platyrhynchos</i>	meža pīle	Liepas pagasts
<i>Cygnus olor</i>	paugurknābja gulbis	Liepas pagasts
<i>Gallinula chloropus</i>	ūdensvistiņa	Liepas pagasts
<i>Cygnus cygnus</i>	ziemeļu gulbis	Liepas pagasts

6.2. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Priekuļu novadā ir divas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk – ĪADT) kategorijas: nacionālais parks un dabas pieminekļi, kā arī pieci mikroliegumi. Lai iepazītos ar aktuālāko informāciju, jāizmanto Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu informācijassistēmas “Ozols” informācija.

6.2.1. Gaujas nacionālais parks

Gaujas nacionālā parka (turpmāk – GNP) teritorija ir 917,90 km², no kuriem 129,22 km² atrodas Priekuļu novadā. GNP aizņem ievērojamu daļu – gandrīz pusi no Priekuļu novada teritorijas – 42,8%, izņemot Mārsnēnu pagastu:

- Liepas pagastā GNP aizņem 48,1 km² (4810 ha) jeb 65% no pagasta teritorijas;
- Priekuļu pagastā – 78,34 km² (7834 ha) jeb 80% no pagasta teritorijas;
- Veselavas pagastā – 2,78 km² (278 ha) jeb 5%.

4. tab. GNP funkcionālās zonas Priekuļu novadā

ID nr.	Funkcionālā zona	Teritorija	Administratīvi teritoriālā daļa	Platība, ha
3832	Ainavas aizsardzības zonas	Ainavu aizsardzības zona	Liepas pagasts	2436
3793	Dabas lieguma zona	Raunas ielejas liegums	Liepas pagasts	563
3831	Dabas lieguma zona	Gaujas senielejas liegums	Liepas pagasts	863
3822	Neitrālā zona	Liepas ciems, Lode un apkārtnē	Liepas pagasts	948
3832	Ainavas aizsardzības zonas	Ainavu aizsardzības zona	Priekuļu pagasts	3529
3793	Dabas lieguma zona	Raunas ielejas liegums	Priekuļu pagasts	1400
3794	Dabas lieguma zona	Kazugravas liegums	Priekuļu pagasts	128
3831	Dabas lieguma zona	Gaujas senielejas liegums	Priekuļu pagasts	907
3814	Neitrālā zona	Cēsu piepilsēta	Priekuļu pagasts	1870

3832	Ainavas aizsardzības zonas	Ainavu aizsardzības zona	Veselavas pagasts	34
3793	Dabas lieguma zona	Raunas ielejas liegums	Veselavas pagasts	47
3804	Kultūrvēsturiskā zona	Veselavas muiža	Veselavas pagasts	196
			Kopā:	12922

Datu avots: dabas datu informācijas sistēma "Ozols"

Gaujas nacionālais parks ir Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas (Natura 2000) teritorija. Nacionālais parks atrodas Gaujas senielejā un tās apkārtnē. GNP pārvaldi īsteno vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra pakļautībā esošā tiešās apvienības iestāde — Dabas aizsardzības pārvalde.

GNP robežas un ĪADT funkcionālais zonējums ir noteikts Gaujas nacionālā parka likuma 1. un 6. pantā un 1. un 2. pielikumā. Teritorijas izmantošanu nacionālā parka teritorijā regulē Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumi Nr.317 „Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (*turpmāk – GNP likums un GNP noteikumi*), kas tiek aktualizēti. Paredzams, ka pēc jauno Gaujas nacionālā parka individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu stāšanās spēkā nedaudz mainīsies funkcionālais zonējums, izslēdzot kultūrvēsturisko zonu un palielinot ainavu aizsardzības zonu.

Lai teritorijā saskaņotu dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas, reģiona attīstības un citas intereses, ir izstrādāts GNP dabas aizsardzības plāns laika posmam no 2004. – 2013.gadam. Saskaņā ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2014.gada 27.februāra rīkojumu Nr.102 „Par dabas aizsardzības plānu darbības termiņa pagarināšanu” Gaujas nacionālā parka dabas aizsardzības plāna darbības termiņš pagarināts līdz 2018.gada 31.decembrim, taču 2023. gada jūlijā ir apstiprināts jaunais GNP dabas aizsardzības plāns laika posmam no 2023. gada līdz 2035.gadam. Plānā paredzēta zonējuma maiņa, kas stāsies spēkā pēc Likuma un MK noteikumu grozījumiem.

GNP teritorijas funkcionālais zonējums Priekuļu novada teritorijā iedalās:

- Dabas lieguma zona – izveidota, lai saglabātu Gaujas senielejai un Gaujas pieteku ielejām raksturīgo dabisko ainavu ar mazpārveidotas dabas biotopu un cilvēku darbības ietekmētu biotopu mozaīku, kā arī saglabātu šajā teritorijā koncentrētos valsts un vietējās nozīmes ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus un citus dabas pieminekļus. Priekuļu novadā atrodas Gaujas senielejas liegums, Kazugravas liegums un Raunas ielejas liegums;
- Ainavu aizsardzības zona – izveidota, lai saglabātu raksturīgo daudzveidīgo ainavu, nacionālo kultūrvidi un rekreācijas resursus, kā arī nodrošinātu nenoplicinošu saimniecisko darbību. Priekuļu novadā ainavu aizsardzības zona atrodas Liepas, Priekuļu un Veselavas pagastu lauku teritorijās starp ciemiem un starp Gaujas senielejas un Raunas ielejas liegumiem. Ainavu aizsardzības zonā atrodas Jāņmuižas ciems, Strautmaļu ciems un neliela daļa no Liepas ciema.
- Kultūrvēsturiskā zona – izveidota, lai nodrošinātu kompleksu aizsardzību īpaši aizsargājamās kultūrvēsturiskajās teritorijās, kā arī teritorijās, kurās ir koncentrēti kultūras pieminekļi. Priekuļu novadā kultūrvēsturiskā zonā ietilpst Veselavas ciems un tajā – valsts nozīmes arhitektūras piemineklis “Veselavas muižas kungu māja” (valsts aizsardzības Nr. 8903), ap kuru teritorijas plānojuma laikā vairākām ēkām tiek noteikts kultūrvēsturiski nozīmīgas ēkas statuss un aizsardzības prasības; Neitrālā zona – izveidota, lai veicinātu parkā esošo blīvi apdzīvoto teritoriju vai intensīvi izmantojamo lauksaimniecības platību ilgtspējīgu attīstību. Priekuļu novadā neitrālajā zonā ietilpst Priekuļu ciems, Dukuru ciems, teritorija ap Cēsīm (t.sk. lidlauks), Liepas ciems un tā apkārtnes apbūvētā teritorija, t.sk. Lode.

Saskaņā ar GNP likumu, lielākie ierobežojumi ir Dabas rezervāta (stingrā režīma) zonā, kas Priekuļu novada teritorijā nav noteikta.

GNP likums paredz būtiskus ierobežojumus dabas lieguma zonā, un tie attiecas uz mežsaimniecisko darbību (aizliegta koksnes iegūšana, kailcirte, purvu nosusināšana), minerālmēslu un ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, palieņu, terašu un meža pļavu iznīcināšanu, reljefa izmaiņām un derīgo izrakteņu ieguvu (izņemot pazemes ūdens ieguvu personiskām vajadzībām), kā arī citi ierobežojumi. Dabas lieguma zonā esošu zemes gabalu drīkst sadalīt tikai tad, ja katra atsevišķā zemes gabala platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 10 hektāriem. Būvniecību drīkst veikt būvniecību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, ievērojot ietekmes uz vidi novērtējumu regulējošos normatīvos aktus.

Mazāki ierobežojumi ir Ainavu aizsardzības zonā un kultūrvēsturiskajā zonā, kurās būvniecību veic ievērojot ietekmes uz vidi novērtējumu regulējošos normatīvos aktus un galveno cirti – saskaņā ar meža apsaimniekošanas plānu. Saskaņā ar Plānojuma grozījumiem Ainavu aizsardzības zonā aizliegta brīvi stāvošu saules paneļu parku izvietošana, saules paneļi jāintegrē jumta plaknēs.

Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā, savietojot iepriekš noteikto pagastu teritorijas plānojumu funkcionālo zonējumu ar MKN 240 zonējuma iedalījumu, ir saglabāta pēctecība gan zemes vienību minimālajās platībās, gan atļautajos teritorijas izmantošanas veidos.

6.2.2. Dabas pieminekļi

Dabas pieminekļi ir atsevišķi, savrupi dabas veidojumi: aizsargājamie koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un citi dabas retumi, kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska, estētiska vai ekoloģiska vērtība.

Aizsargājamā aleja

Priekuļu apvienības teritorijā atrodas viena aizsargājamā aleja – **Priekuļu aleja** (Priekuļu pagastā, Priekuļciemā pie vidusskolas gājēju iela “Egļu gatve”), aizsargājama lapegļu (*Larix*) aleja, 0,6 ha platībā, izveidota 01.01.2005., kas atrodas GNP teritorijas neitrālajā zonā.

Aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi

GNP teritorija ir ar izteiktu reljefu, to šķērso daudz lielāku un mazāku upju gravas, kas ir radījis priekšnosacījumus lielskaitam interesantu dabas veidojumu un objektu – krasi mainīgas ainavas, iežu atsegumi ar alām, avoti, laukakmeņi un citi. Priekuļu apvienības teritorijā atrodas 11 **aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi** – Baltā klints (Liepas iezis), Grīviņu iezis, Lielā Ellīte, Līču – Laņģu klintis, Lodes bruņuzivju iegula (Liepas pagastā), Ērgļu (Ērgļu) klintis, Kazu ieleja (ar Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu iegulām un Sikspārņu alām), Ramātu klintis un alas, Rauņa lejtecies ieži, Rauņa slāņi, Vaives lejtecies ieži (Priekuļu pagastā).

1) **Baltā klints (Liepas iezis)** valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Baltā klints (Liepas iezis) atrodas Gaujas kreisajā krastā Liepas pagasta ziemeļos. Klinti veido balti, slīpslāņoti augšdevona Gaujas svītas Sietiņu ridas smilšakmeņi. Smilšakmeņu kraujas garums ir aptuveni 400 m, bet tās augstums sasniedz 12 - 16 m.

2) **Grīviņu iezis** valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Grīviņu iezis (platība 19,6 ha) atrodas Gaujas senielejas kreisajā krastā, iepretī Grīviņupītes ietekas vecajam atzaram. Iežā atsedzas sarkanīgi augšdevona Gaujas svītas smilšakmeņi **Lielā Ellīte (Velna ceplis, Velna krāsns, Vella ala, Liepas ala)** valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Lielā Ellīte atrodas apmēram 1 km uz dienvidaustrumiem no Lodes dzelzceļa stacijas, platība – 10,1 ha, garums – 23 m. Lielā Ellīte ir sufozijas procesu darbības rezultātā smalkgraudainajos Amatas svītas smilšakmeņos izveidojusies ala, kā arī arkas un pilastri ar lokveida pārsedzēm. Virs smilšakmeņu slāņa atrodas plaisainie Pļaviņu svītas dolomīti, zem tiem – ūdensnecaurlaidīgie Lodes svītas mālu slāņi. Šādos apstākļos pazemes ūdeņi koncentrējas smilšakmeņos un pa plaisām veicina iežu izskalošanu. Šī ala ir līdzīga 4-5 m platam, 11 m garam un 3,5 m augstam gaitenim, kura galā pa labi atrodas 1 m plata šķērslaisa. No tās izplūst spēcīgs avots. Lielā Ellīte ir sena kulta vieta un viens no vecākajiem tūrisma objektiem Latvijā.

3) **Līču - Laņģu klintis** valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Klintis atrodas Gaujas senkrastā, 50 m

attālumā to dienvidu galā, līdz 800 – 900 m attālumā ziemeļu daļā no Gaujas un apmēram 1-1,5 km attālumā uz rietumiem no Lodes dzelzceļa stacijas. Tās platība – 43 ha. Klints pakājē ir gandrīz aizaugusi Gaujas vecupe. Klintis ir Gaujas svītas smilšakmeņu līdz 30 m augsta krauja. Dažviet krauja ir pilnīgi vertikāla, bet citviet ir izveidojušās vairākas gravas. Līču - Laņģu klintīs izplūst daudzi (ap 20) avoti. Līču - Laņģu klintīs ir izveidojušās daudzas alas, lielākās no tām ir **Līču alas** un **Laņģu alas**. **Līču alas** atrodas pie Lodes, Līču - Laņģu klinšu ziemeļdaļā. Iepretī bijušajām “Līču” mājām spēcīgs avots klintīs izveidojis lielu alu, kuras priekšdaļa pēc griestu nobrukšanas pārvērtusies aizā ar 8 m augstām stāvām sienām. Aizas galā ir šaura ala (kopā ar savdabīgu klints pārkari 9 m dziļa), aizas sānos ir ala ar 3 ejām (6,2 m), bet ~100 m uz dienvidiem no Līču kraujas nogāzē ir 2 nišas. **Laņģu alas** atrodas Līču - Laņģu klinšu dienviddaļā. **Lielā Laņģu ala** (atklāta 1989.gadā) ir viena no garākajām Latvijā - 48 m. Ieeja alā ir šaura, iekšpusē ala ir līdz 6 m plata un tikai 1,5 m augsta, alas grīdas laukums - 85 m². No alas izplūst spēcīgs avots, kura debits ir 2,5 l/s. No Lielās Laņģu alas 50 m uz ziemeļiem atrodas **Vidējā Laņģu ala** ir 30 m gara. Tās ieeja ir ļoti šaura (0,4m), griestu augstums - 2 m. No alas izplūst avots, kura debits ir 1,5 l/s. Vēl 50 m uz ziemeļiem atrodas **Mazā Laņģu ala** (garums - 4,2 m). Laņģu klintīs vēl ir **Bezdzibēnavota ala** (garums 5 m), **Lielā Laņģu niša** (pārkare 6 m, augstums 3,5 m) un **Krāčavota ala** (garums 7,3 m). Krāčavots ir viens no spēcīgākajiem Latvijā (debits ir ~ 20 l/s). [G.Eniņš]

4) **Lodes bruņuzivju iegula** aizņem daļu no Liepas mālu atradnes, tās platība - 0,7 ha. Mālos atrodami bruņuzivju *Asterolepis ornata*, bārkkšpuru *Laccognathus panderi*, *Panderichthys rhombolepis*, akantodu *Lodeacanthus gaujicus* un augu atliekas. Šim ģeoloģiskajam piemineklim ir ļoti augsta zinātniska vērtība, bet mazāka ainaviska nozīme.

5) **Ērgļu (Ērgļu) klintis** – varena, majestātiska siena, kas paceļas tieši no Gaujas. Visiespaidīgākās klintis Gaujas ielejā, raksturīgas ar vienlaidu monolītu smilšakmens virsmu (monolītākās klintis Latvijā).

6) **Kazu ieleja (ar Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu iegulām un Sikspārņu alām)** – ir komplekss ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis – krāšņa, liela grava, kuras malās ir vairāki interesanti dabas objekti – gan saldūdens kaļķieža atsegumi, gan avoti, gan ūdenskritumi un sešas alas.

7) **Ramātu klintis un alas** – gaiši dzeltena Gaujas svītas smilšakmens atsegums Gaujas kreisajā senkrastā starp Rāmnieku tiltu un Ērgļu klintīm, kura augstums sasniedz 18 m, bet garums – līdz 330 m. Smilšakmens klinšu siena klāta ar sūnu, rūsganu uzsūbējumu. Klintī ir konstatēti vismaz 8 avoti un 7 alas. Lielākās alas ir 14 m, 9,3 m un 8,5 m garas. Lielākā – *Spulgsūnas ala* ir 14 m gara, 4 m plata, 3,3 m augsta, tās laukums 33 m². Ala ir grūti pieejama, ļoti iespaidīga, bet reti apmeklēta. Tajā aug retā spulgsūna (*Schistostega pennata*), kas spīd tumsā. Diezgan dziļi alā uz tās sienām aug arī papardes. Viens no avotiem klintīs izveidojis 10 m garu nišu un alu.

8) **Rauņa lejteces ieži** – tikai 1,5-2,0 m augsta smilšakmens siena Rauņa krastā pie ūdens līmeņa. Tie ir vieni no visvērtīgākajiem paleontoloģijas objektiem. Smilšakmens sienā ir neliela gropa ar avotu, kura sanesās uzkrājas kvarca, aleirolīta un fosforīta oļi, kā arī daudz zivju atlieku pārakmeņojumi, kuri ir nobrāzti un noapaļoti.

9) **Rauņa slāņi** – leduslaikmeta beigu posma un pēcloduslaikmeta nogulumi, kam ir stratigrāfiska nozīme. Atseguma augšējā daļa ir ledāja kušanas ūdeņu smiltis un aleirīti, zem kuriem iegul 5 – 25 cm.bieza saskalotu augu makroatlieku lēca, kuras vecums noteikts ar radioaktīvā oglekļa metodi. Augu atlieku vecums svārstās no 13250 līdz 13390 gadiem.

10) **Vaives lejteces ieži** – Gaujas svītas smilšakmeņu atsegums ap 200 m no Vaives ietekas Raunā. Atsegums veido gandrīz vertikālu ap 18 m augstu un 40 m garu sienu, kurā atsedzas augšdevona sarkani, slīpslāņoti smilšakmeņi ar aleirolīta oļu, fosforītu un zivju kaulu, īpaši bezžokleņu (11 sugas) ieslēgumiem. Visvairāk konstatētas seno zivju *Asterolepis ornata* atliekas. Dīvos līmeņos (aptuveni 3 un 5 m augstumā no ieža pakājes) ir redzami smilšakmeņi ar palielinātu oļu koncentrāciju. Līdzīgi smilšakmens atsegumi atrodas arī Vaives dzirnavu ūdenskrātuves krastā.

Likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” paredz aizsargājamo akmeņu saglabāšanu un to apskates iespēju un nosaka, ka aizsargāta tiek arī teritorija 10 metru rādiusā ap akmeņiem.

Atbilstoši Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr.264 “Īpaši aizsargājamo dabas

teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” nosacījumiem, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi (38.1. punkta) ir arī **dižakmeņi** – laukakmeņi, kuru virszemes tilpums ir 10 un vairāk kubikmetru un 10 metru josla ap tiem. Par dižakmeņiem apvienības teritorijā DAPdabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” informācija nav pieejama.

Aizsargājамie koki

Likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” paredz aizsargājamo koku saglabāšanu un to apskates iespēju un nosaka, ka aizsargāta tiek arī teritorija 10 metru rādiusā teritorija zem koku vainagiem, kā arī 10 metru rādiusā ap tiem, skaitot no koka vainaga projekcijas. Aizsargājami koki - dižkoki ir novadā visi esošie koki, kuri atbilst 2010. gada 16. marta Ministru kabineta noteikumu Nr.264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 2. pielikumā noteiktajiem kritērijiem.

Ņemot vērā, ka informācija par aizsargājamajiem kokiem periodiski tiek papildināta, visprecīzāko informāciju par aizsargājamajiem kokiem var atrast Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” (turpmāk – DDPS “Ozols”).

6.3. Mikroliegumi

Saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likumu, mikroliegums ir teritorija, ko nosaka, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamās sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja kāda no funkcionālajām zonām to nenodrošina.

Priekuļu novadā ir izveidoti trīs aizsargājamo sugu un divi aizsargājamo biotopu mikroliegumi. Putnu sugu aizsardzībai izveidotais mikroliegumi atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā (1. attēls).

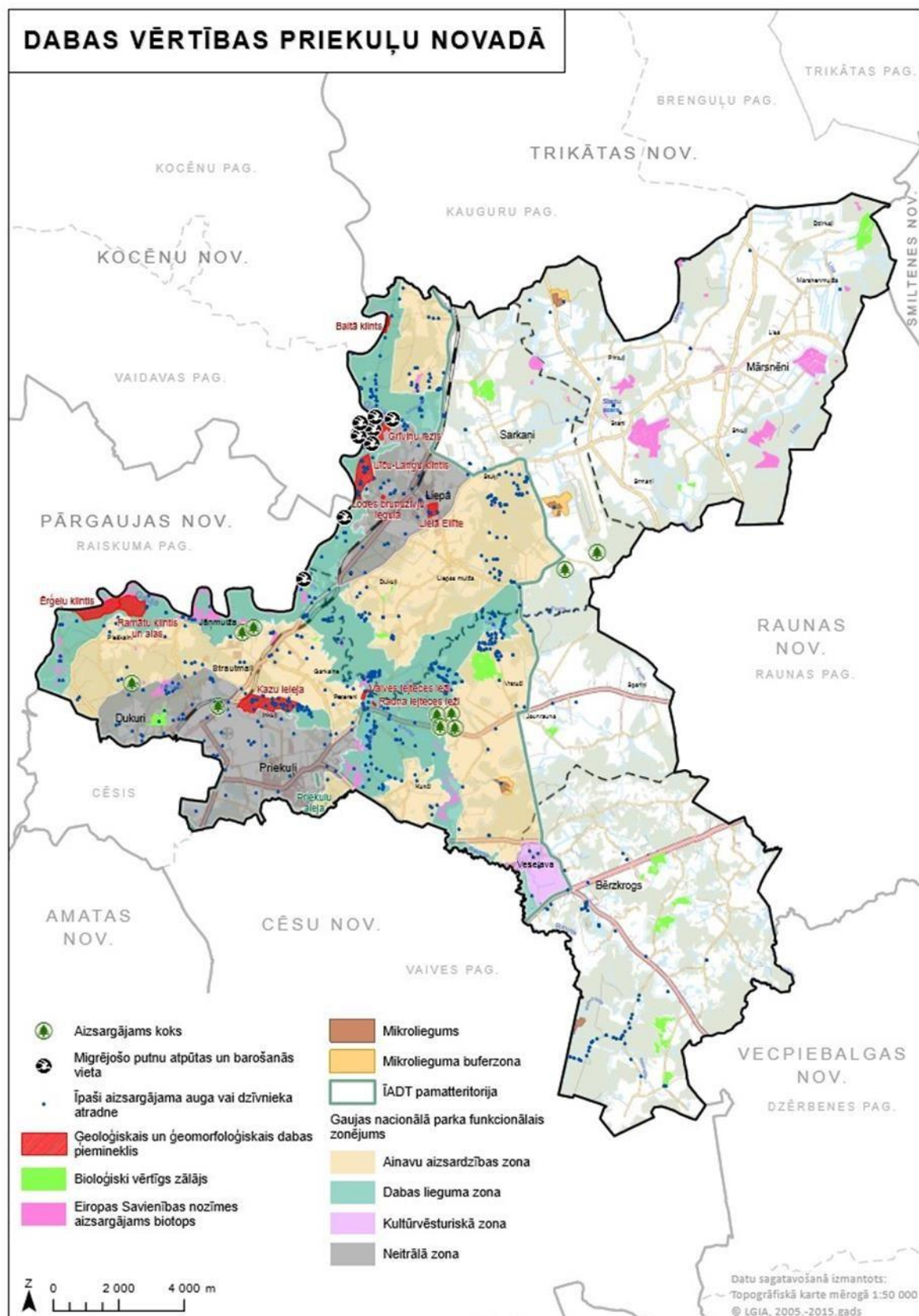
Mikroliegumu apsaimniekošanas un aizsardzības kārtību regulē Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.940 “Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”. Tajos jāievēro konkrētajam mikroliegumam eksperta atzinumā norādītās apsaimniekošanas un aizsardzības prasības.

5. tab. Mikroliegumi Priekuļu novadā

ML kods	Mikrolieguma tips	Platība, ha (dokumentos)		Buferzona, ha	Platība, ha*	Pagasts
954	Biotopi	6.2		-	7.08	Veselavas pagasts
1987	Biotopi	3.4		-	3.57	Priekuļu un Veselavas pagasts

ML kods	Mikrolieguma tips	Platība, ha (dokumentos)		Buferzona, ha	Platība, ha*	Pagasts
2284	Putni	6.9		11,51 ha	7.91	Mārsnēnu pagasts
2269	Putni	6.36		12,34 ha	6.26	Priekuļu pagasts
2367	Putni	6.2		29 ha	7.11	Liepas pagasts

* saskaņā ar VMD informāciju

1. attēls. Bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgas teritorijas

Datu avots(2023. gads): Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols"

6.4. Virszemes ūdeņi

Priekuļu apvienības teritorijas virszemes ūdeņi atrodas Gaujas upju baseina apgabalā. Apvienības hidrogrāfisko tīklu veido upes un strauti. Lielākās ūdensteces, kas šķērso apvienības teritoriju, ir Gauja, Rauna, Abuls, Raunis, mazākas ūdensteces, kuru gultnes nereti ir pārveidotas meliorācijas darbos, – Grīviņupīte (Lizīte), Julla, Vaive, Miegupe, Braslava, Lisa, Ārupīte, Badupīte, Līčupe, Mellužupīte, Braslavas Renču strauts, Viestura strauts. Apvienības upes un to piekrastes ir iedzīvotāju atpūtas vietas.

Lielākie ezeri ir Ninieris (12,4 ha) Priekuļu pagastā, kas ir iecienīta Priekuļu un Cēsu pilsētas iedzīvotāju atpūtas vieta, kā arī Startu ezers (13,2 ha) Mārsnēnu pagastā, kas arī ir iecienīta rekreācijas un atpūtas vieta, neskatoties uz to, ka ezers aizaug. Novadā ir maz dabīgas izcelsmes ūdenstilpes, galvenokārt mākslīgi veidotas ūdenskrātuves (dīķi), kuri tiek izmantoti zivsaimniecībai, atpūtai un rekreācijai (makšķerēšanai, peldēšanai). Lielākie ir Priekuļu pagasta dzirnavu dīķi pie Vaives un Jaunraunas ūdensdzirnavām. Veselavas pagastā vismaz 43 dīķu pārsniedz 1 ha platību, lielākais dīķis ir Kondrāta dīķis – 6,06 ha, ko Bērzkroga iedzīvotāji izmanto arī kā peldēšanās vietu.

Saskaņā ar upju sateces baseinu iedalījumu apsaimniekošanas vienībās - virszemes ūdensobjektos³ (turpmāk VŪO) novadā atrodas divi VŪO: Gauja (G215) un Rauna (G216) un to tiešie sateces baseini, kā arī divu VŪO tiešie sateces baseini – VŪO Gauja (G2009) un Abuls (G220). Informācija par ūdensobjektu tiem, izvietojumu apvienības teritoriālajās daļās un LR "Ūdens apsaimniekošanas likumā" noteiktajās aizsargājamās teritorijās apkopota 6. tabulā.

6.tab. Priekuļu apvienības virszemes ūdensobjekti un to raksturojums

Kods	Ūdensobjekta nosaukums	Tips	Tipa nosaukums	LR "Ūdens apsaimniekošanas likuma" 1. pantā definēto novadā esošo aizsargājamo teritoriju veidi ⁷
G209	Gauja*	6	Potamāla tipa liela upe	L, ĪADT, P
G215	Gauja	6	Potamāla tipa liela upe	K/L, ĪADT, P
G216	Rauna	3	Ritrāla tipa vidēja upe	L, ĪADT
G220	Abuls*	4	Potamāla tipa vidēja upe	L, P

* Novadā atrodas VŪO sateces tiešais baseins: G209 Gauja – Priekuļu novadā; G220 Abuls – Mārsnēnu pagastā

Apvienības teritorijā nav Ministru kabineta noteikumos Nr.38 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” (10.01.2012.) iekļautu peldvietu. Nav ierīkotas un labiekārtotas peldvietas, t.sk. tādas peldvietas, kas atbilst Zilā karoga peldvietas statusam. Saskaņā ar LR Civillikuma Trešās daļas Lietu tiesības 1102. panta nosacījumiem un tā l pielikumā ietvertu publisko upju un ezeru sarakstu Priekuļu novadā publiskie ūdeņi ir Gauja. Savukārt atbilstoši Saskaņā ar LR Civillikuma Trešās daļas Lietu tiesības 1115. panta un 1117. panta nosacījumiem Priekuļunovadā nav ezeru vai upju, kur zvejas tiesības pieder valstij. Saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.27 "Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus" uz Gaujas, Raunas, Rauņa, Vaives, Miegupes un Ārupītes ir aizliegts būvēt hidroelektrostaciju aizsprostus u.c. jebkādas mehāniskus šķēršļus.

Ezeru hidroloģiskais līmenis nav regulējams ar hidrotehniskām būvēm, jo tie nav iekļauti Ministru kabineta 2011. gada 12. jūlija noteikumu Nr.549 „Noteikumi par ūdens objektiem, kuru hidroloģiskais

³ Iedalījums virszemes ūdensobjektos atbilstoši MK noteikumi Nr.858 „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību” (19.10.2004.) prasībām.

režīms regulējams ar hidrotehniskām būvēm” pielikumā.

Gauja ir prioritārie karpveidīgo⁴ zivju ūdeņi⁵, VŪO Gauja (G209), kā arī Vaive, Rauna un Raunis ir prioritārie lašveidīgo⁶ zivju ūdeņi. Prioritārie zivju ūdeņi ir saldūdeņi, kuros nepieciešams veikt ūdens aizsardzības vai ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijai labvēlīgus dzīves apstākļus.

6.5. Pazemes ūdeņu resursi ūdensapgādei

Priekuļu novadā ūdensapgādei izmantojams Gaujas - Amatas ūdens horizonta (D3_{gj+am}), tie ir hidrokarbonātu kalcija - magnija tipa saldūdens ar paaugstinātu dzelzs saturu.

Saskaņā ar Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datiem, Priekuļu novadā ir 107 urbumi (izvietojums Teritorijas plānojuma Paskaidrojuma raksta pielikumā kartē “Urbumi”, saraksts Vides pārskata – 1. pielikumā), t.sk. 45 aktīvi, 1 rezervē, 1 iekonservēts, 8 piemesti, 2 jātamponē, 14 neizmantoti un par 36 urbumiem nav informācijas. Teritorijas plānojuma ieviešanas laikā, lai novērstu pazemes ūdeņu piesārņošanu, ir jāveic to urbumu, kurus ir plānots slēgt, tamponēšana.

Centralizēti ūdensapgādes pakalpojumi novadā tiek nodrošināti šādos ciemos – Priekuļos, Jāņmuižā, Liepā, Sarkanos, Mārsnēnos, Bērkrogā.

Ap ūdens ņemšanas vietām nosaka stingra režīma, kā arī bakterioloģisko un ķīmisko aizsargjoslu. Urbumiem, akām un avotiem, kurus saimniecībā vai dzeramā ūdens ieguvei izmanto savām vajadzībām individuālie ūdens lietotāji (fiziskās personas), aizsargjoslas nenosaka, ja ir veikta labiekārtošana un novērsta notekūdeņu infiltrācija un ūdens piesārņošana.

Aizsargjoslas ap centralizētās ūdens ņemšanas vietām aprēķina, ņemot vērā ūdens ņemšanas vietas dabiskos apstākļus un prognozējamo ūdens patēriņu. Teritorijas plānojumā Aizsargjoslu kartē ap ūdens ņemšanas vietām noteiktās aizsargjoslas.

Jaunajā plānošanas periodā pašvaldība neplāno jaunu centralizētas ūdensapgādes vietu izveidi, tiek plānots nodrošināt esošo ūdensapgādes vietu ekspluatāciju. Tās kopā ar aizsargjoslām ap ūdens ņemšanas vietām ir ietvertas teritorijas plānojuma grafiskajā daļā.

Teritorijas izmantošanā papildus uzmanība ir jāpievērš neizmantotiem un neapsaimniekotiem ūdens apgādes urbumiem, kas ir pazemes ūdens piesārņošanas avoti, un to turpmākai apsaimniekošanas kārtībai. Atbilstoši likuma “Par zemes dzīlēm” nosacījumiem (3.panta 1.punkts) lēmumu par urbumu izmantošanu vai likvidāciju jāpieņem zemes īpašniekam, kura īpašumā ūdens apgādes urbums atrodas.

6.6. Kultūrvēsturiskais mantojums

Kultūras pieminekļi

Priekuļu apvienības teritorijā atrodas 22 valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi (valsts aizsargājamie kultūras pieminekļu sarakstu ir apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar 29.10.1998. rīkojumu Nr.128), t.sk. 12 arheoloģijas, 3 arhitektūras, 1 industriālais, 4 mākslas un 2 vēstures pieminekļi. No visiem 22 pieminekļiem 12 ir valsts nozīmes valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi un 10 – vietējās nozīmes valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, ap nekustamajiem valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem lauku teritorijā nosaka 500 platu aizsargjoslu, kurā saimnieciskā darbība ir saskaņojama ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju. Aizsargjoslu likums paredz iespēju izstrādāt individuālās

⁴ Karpveidīgo zivju ūdeņos dzīvo vai tajos iespējams nodrošināt karpu dzimtas (*Cyprinidae*) zivju, kā arī līdaku (*Esox lucius*), asaru (*Perca fluviatilis*) un zušu (*Anguilla anguilla*) eksistenci.

⁵ Prioritāro zivju ūdeņu saraksts ir noteikts Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumu Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" 2.¹pielikumā.

⁶ lašveidīgo zivju ūdeņos dzīvo vai tajos iespējams nodrošināt lašu (*Salmo salar*), taimiņu un strauta foreļu (*Salmo trutta*), alatu (*Thymallus thymallus*) un sīgu (*Coregonus*) eksistenci.

aizsardzības zonas ap kultūras pieminekļiem. Individuālās aizsardzības zonas līdz teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanai bija izstrādātas 3 kultūras pieminekļiem:

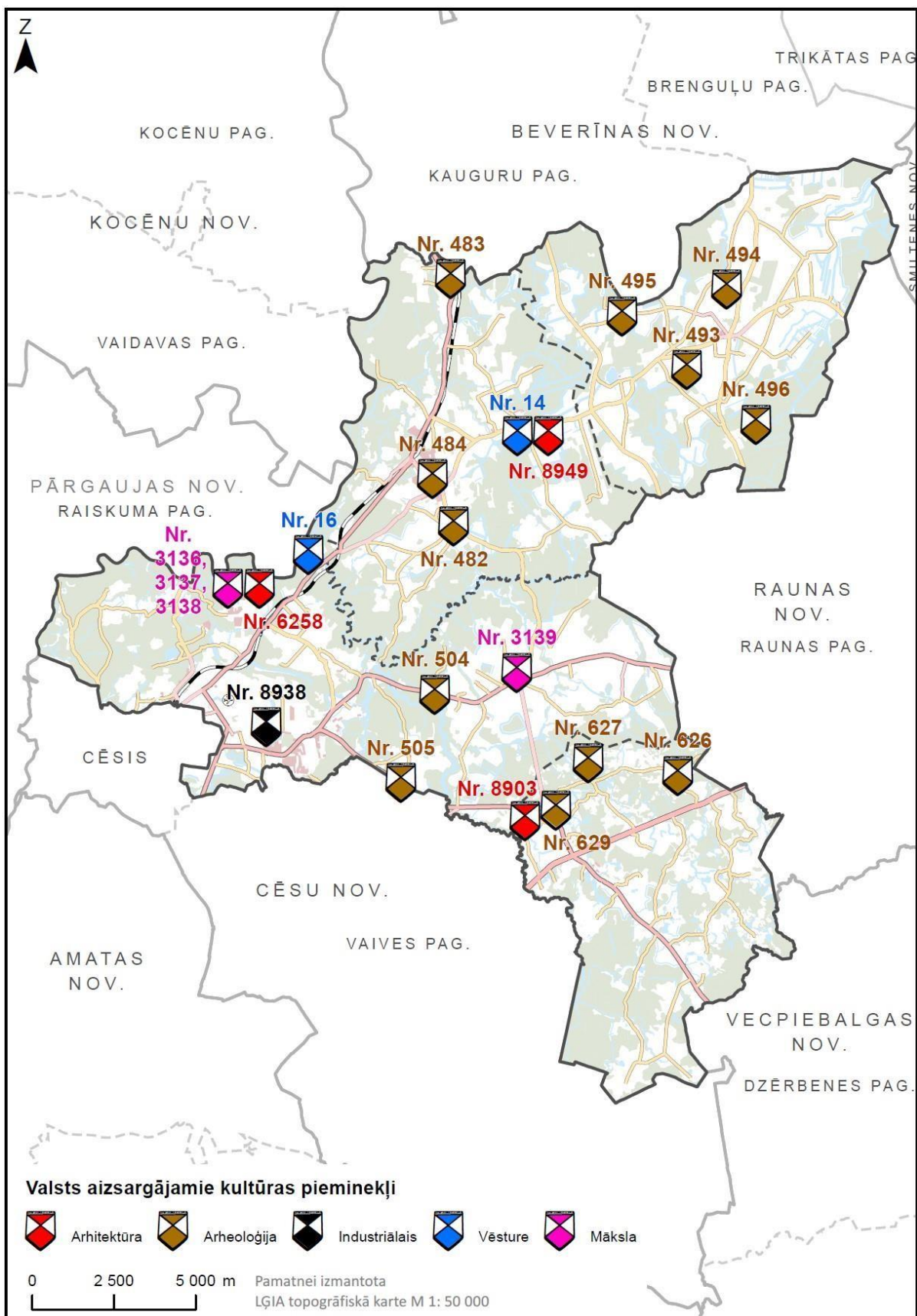
- Priekuļu lauksaimniecības izmēģinājuma un selekcijas stacijas ēkai ar šķūni, valsts aizs. Nr. 8938, valsts nozīmes industriālais kultūras piemineklis Priekuļu apvienības Priekuļu pagastā, Priekuļos, Selekcijas ielā 3;
- Zemnieku sētai "Kalāči", kurā ir, valsts nozīmes arhitektūras kultūras piemineklis (valsts aizs. Nr. 8949) un
- valsts nozīmes vēstures piemineklis "Dzejnieka E.Veidenbauma dzīves vieta" (valsts aizsardzības Nr. 14), adrese: Priekuļu apvienības Liepas pagastā, "Kalāčos".

Teritorijas plānojuma izstrādes laikā pārējiem 19 kultūras pieminekļiem ir izstrādātas individuālās aizsardzības zonas, saskaņotas ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju un stājušās spēkā saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 15.jūlija noteikumos Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika" noteikto kārtību. Valsts nozīmes mākslas pieminekļiem (3 pieminekļiem): Durvju komplekts (valsts aizs. Nr. 3136), Interjera dekoratīvā apdare (4 telpās) (valsts aizs. Nr. 3137) un Mansarda logu apdare (valsts aizs. Nr. 3137) – kas visi atrodas Jāņmuižas dzīvojamā ēkā, individuālās aizsardzības zonas noteiktas "nulle", jo tie atrodas valsts nozīmes arhitektūras piemineklī "Jāņmuižas pārvaldnieka dzīvojamā ēka" (valsts aizs. Nr. 6258), kurai savukārt ir izstrādāta individuālā aizsardzības zona.

Kultūras pieminekļu individuālo aizsardzības zonu projekti ir pievienoti teritorijas plānojuma Paskaidrojuma raksta 1.pielikumā "Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu individuālo aizsargjoslu (aizsardzības zonu) projekts" (atsevišķs sējums).

Kultūras pieminekļi prioritāri ir izmantojami zinātnes, izglītības un kultūras mērķiem. Saimnieciskām vajadzībām kultūras pieminekļi izmantojami, ja tas nekaitē piemineklim, nemazina tā vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību. Saskaņā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas nosacījumiem Plānojuma izstrādei:

- Kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu teritorijās veicama tāda saimnieciskā darbība, tajā skaitā apbūve, kas neiznīcina kultūras pieminekli vai nepazemina kultūrvēsturiskās ainavas un kultūras pieminekļa vērtību, respektējot šīs kultūrvēsturiskās vērtības (telpisko izveidojumu, reljefa un apzaļumojumu sistēmu, apbūves arhitektonisko veidolu, būvju mērogu un apjoma proporcijas u. tml.). Saimnieciskā darbība kultūras pieminekļu aizsardzības zonā veicama, saglabājot kultūras piemineklim atbilstošo vidi, kā arī nodrošinot pieminekļa vizuālo uztveri.
- Arheoloģisko pieminekļu teritorijās nav pieļaujama jaunu objektu būvniecība un karjeru izstrāde, jaunu ceļu ierīkošana un citi ar zemes reljefa pārveidošanu saistīti darbi.

2. attēls Kultūras pieminekļu izvietojums

Kultūrvēsturiski objekti

Papildus valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem pašvaldība var izvirzīt prasības citiem objektiem, kuriem ir vietēja kultūrvēsturiska nozīme.

Priekuļu novada stratēģijā ir atzīmēti pašvaldības nozīmes interesanti un aizsargājami **kultūrvēsturiski objekti**:

- 1) Liepas muižas apbūve ar parku,
- 2) Skangaļu muižas apbūves komplekss,
- 3) piemineklis 1919.gada Liepas kaujā kritušo igauņu un latviešu karavīru piemiņai,
- 4) Jaunraunas muižas apbūve (ietilpst kungu māja, pārvaldnieka māja, klēts ar kalti, kūts, stallis),
- 5) Annas pusmuižas kroga stadula,
- 6) dzelzceļa tilts pār Raunas upi pie „Leukādijām”,
- 7) Vaives ūdensdzirnavas,
- 8) Jaunraunas ūdensdzirnavas,
- 9) Veselavas muižas komplekss ar parku (2012.gadā veikti pārbūves darbi) un Veselavas kapu kapliča (šobrīd valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ir tikai arhitektūras piemineklis Veselavas muižas kungu māja, valsts aizs. Nr. 8903)
- 10) Zirgu pasta stadulas un Bērkroga kroga ēka.

Teritorijas plānojuma eksperti, izstrādājot kultūras pieminekļu individuālās aizsardzības zonas, ir izvērtējuši objektus un kā kultūrvēsturiskus objektus iesaka noteikt ēkas Veselavas muižas kompleksā, Jaunraunas muižas kompleksā un Jāņmuižas kompleksā, kurām nav kultūras pieminekļa statuss, bet kuras iekļaujas muižas apbūves ansamblī. Šie objekti iekļauti TIAN. Pārējie objekti netiek iekļauti teritorijas plānojumā.

Kultūras pieminekļu individuālo aizsardzības zonu izstrāde, kultūras mantojuma apzināšana un pašvaldības nozīmes vērtību identificēšana ir nozīmīgs jaunā teritorijas plānojuma ietekmes aspekts un saistīts ar ilgtermiņā plānoto apvienības attīstību, t.sk. ar kultūras pieminekļu izmantošanu zinātnes, izglītības un kultūras mērķiem, kā arī atbilstoši normatīvo aktu prasībām - saimnieciskām vajadzībām.

TIAN Nr.375. nosaka, ka Arheoloģisko pieminekļu teritorijā nav pieļaujama jaunu ēku būvniecība, ceļu un ielu, derīgo izrakteņu ieguves vietu, ūdenstilpņu izveide, kā arī citi ar zemes reljefa pārveidojumiem saistīti darbi. Jebkuriem zemes darbiem, kas skar arheoloģijas pieminekļu teritorijas un to aizsardzības zonas, nepieciešams Nacionālās kultūras mantojuma apvienības saskaņojums un arheoloģiskās izpētes vai uzraudzības nodrošinājums.

6.7. Ainaviski vērtīgās teritorijas

Priekuļu apvienības ainavas veido reljefs Trikātas pacēlumā, Vidzemes augstienē un Gaujas senlejā, lauku un mežumozaīkveida ainava, citu upju Raunas, Vaives, Rauņa un to pieteku meandri un ielejas. Raksturīgo ainavu veido arī tradicionālā saimnieciskā darbība – iekopti tīrumi un lauksaimniecības zemes, kas ir mozaīkveida ainavas sastāvdaļa, piemēram Cēsu pilsētas tuvumā un citviet novadā.

Daļa teritorijas atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā, kurā kā viena no funkcionālajā zonām izdalīta ainavu aizsardzības zona. Zona Priekuļu novadā aizņem 46 % (gandrīz 6000 ha) no GNP teritorijas novadā. Ainavu aizsardzības zona izveidota, lai saglabātu raksturīgo daudzveidīgo ainavu, nacionālo kultūrvidi un rekreācijas resursus, kā arī nodrošinātu nenoplicinošu saimniecisko darbību. Ainavu aizsardzības zona atrodas Liepas, Priekuļu un Veselavas pagastu lauku teritorijās starp ciemiem un starp Gaujas senielejas un Raunas ielejas liegumiem. Ainavu aizsardzības zonā atrodas Jāņmuižas ciems, Strautmaļu ciems un neliela daļa no Liepas ciema.

Teritorijas plānojumā ainaviski vērtīgas teritorijas nav noteiktas, taču balstoties uz Gaujas nacionālā parka ainavu estētisko novērtējumu, kas ir veikts 2005. gadā⁷. Priekuļu novada teritorijā var izdalīt divas vērtīgo ainavu telpas: Gaujas senielejas ainavu telpa un Vaives un Raunas ielejas ainavu telpa (3. attēls).

Gaujas senielejas ainavu telpas raksturu nosaka upes senieleja ar stāvām vai terasētām nogāzēm, kas apaugušas ar priežu, priežu – egļu, vietām ar platlapju mežaudzēm. Gaujas ielejas dziļums ir 20 m un dziļāka. No ielejas pamatkrasta paveras plaši panorāmas skati. Ielejas platums Cēsu apkārtnē (ietver arī Priekuļu novada teritoriju) līdz 2,5 km. Senielejas krastos izveidojušās daudzas sāngravas, ielejas palienē ir daudz vecupju.

Vaives un Raunas ielejas ainavu telpu veido Vaives, Raunas un Rauņa ielejas, starp kurām atrodas plato veida un saposmoti reljefa paaugstinājumi. Upju ielejas ir dziļas un klātas ar mežiem (priežu, egļu un lapu koku), bet starp ielejām dominē lauksaimniecības zemju ainavas. Ainavu telpas vizuāli estētiskā vērtība ir saistīta ar dziļajām, vizuāli pievilcīgajām upju ielejām un tālām skatu perspektīvām pāri ielejai vai Gaujas senielejai. Vaives, Raunas un Rauņa ielejas nogāzes ir saposmojušas gravas (līdz 30 m dziļas). Upes ir straujas un krācainas.

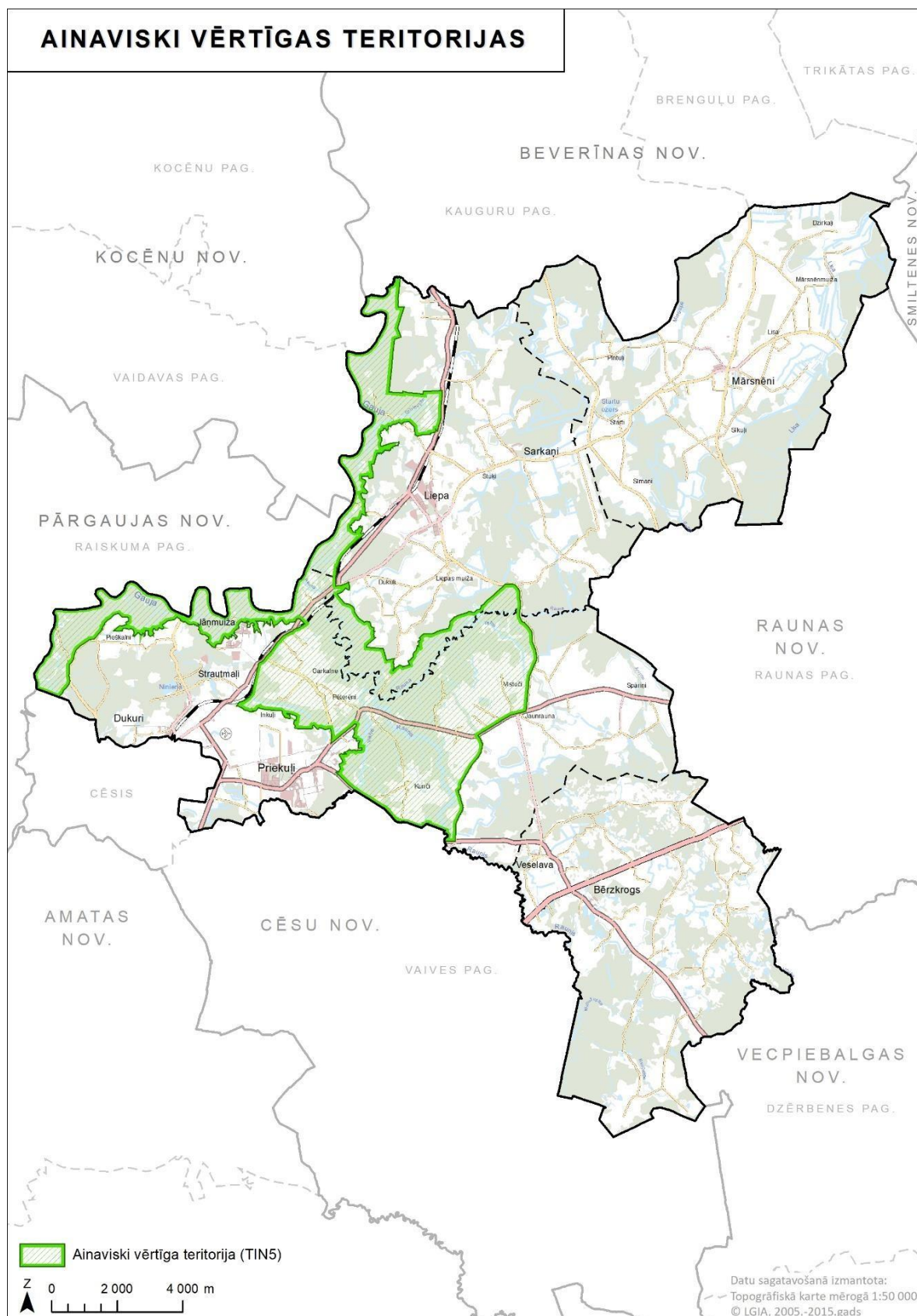
Vērtīgo ainavu telpās ir daudz skatu vietu, no kurienes paveras atklāti un plaši skati pāri mežiem klātām upju ielejām. Vērtīgās skatu perspektīvas parādītas novērtējuma atskaitei "Gaujas nacionālā parka ainavu estētiskais vērtējums" (O.Nikodemuss, I.Rasa, 2005.) 2. pielikumā⁸.

Teritorijas plānojuma risinājumos ainaviski vērtīgās teritorijas nenosaka.

Nemot vērā, ka Teritorijas plānojuma izstrāde tagadējai Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijai tika uzsākta 2016.gadā, apturēta 2018.gadā un Cēsu novada pašvaldība atsāka un pārņēma tā izstrādes procesu 2022.gadā pēc Administratīvi teritoriālās reformas īstenošana, lai nodrošinātu to, ka teritorijai būtu spēkā esošs plānojums, kura teritorijas zonējums un apbūves noteikumi izstrādāti atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi", un lai neaizkavētu Plānojuma izstrādes procesu, paredzot izstrādāt materiālus, par kuriem pašvaldībai nav uzreiz pieejama informācija (attiecīgi – tāda nav veidota un uzkrāta datu veidā Priekuļu novadā pirms Reformas un šādu papildus materiālu izstrāde pašlaik prasītu būtiskus laika un resursu ieguldījumus), Cēsu novada pašvaldība informē, ka ainavisko teritoriju TIN zona šobrīd netiek izveidota un prasības netiek noteiktas, bet tiks risinātas jaunā Cēsu novada teritorijas plānojumā, kura darba uzdevums apstiprināts 2023.gada 23.februāra domes sēdē, uzsākot tā izstrādi.

⁷ Gaujas nacionālā pārāk ainavu estētiskais vērtējums. O.Nikodemuss, I.Rasa, 2005

⁸ https://www.daba.gov.lv/upload/File/Publikācijas/ZIN_P_GNP_Ainavu_est-vert.pdf

3. attēls. Ainaviski vērtīgās teritorijas pēc “Gaujas nacionālā pārāk ainavu estētiskais vērtējums”
 O.Nikodemuss, I.Rasa, 2005.

6.8. Antropogēno slodzi veidojošie faktori

Priekuļu apvienībā antropogēno slodzi veido mobilie avoti (transports) un stacionārie avoti, kas veic saimniecisko darbību.

Raksturīgākās ekonomikas nozares Priekuļu novadā ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, derīgo izrakteņu ieguve, būvmateriālu ražošana.

Priekuļu novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā ir apkopota informācija par objektiem, kuri ir saņēmuši piesārņojošās darbības atļaujas, apliecinājumus, ūdens resursu lietošanas atļaujas vai atbilstoši normatīvo aktu nosacījumiem sagatavo un iesniedz valsts statistiskos pārskatus „Nr.2 - gaiss”, „Nr.2 – ūdens” un „Nr. 3-A”⁹. No šīs informācijas var secināt, ka saimniecisko darbību, kas ir saistīta ar antropogēnās slodzes veidošanos 2023. gadā veic 50 uzņēmumi. No tiem divi uzņēmumi – AS “Lode” un SIA “Gaižēni” ir saņēmuši A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas, 11 uzņēmumi ir saņēmuši B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas, 35 – C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājumus, kā arī 2 – ūdens resursu lietošanas atļaujas. Bez tam diviem no uzņēmumiem – Priekuļu apvienības pārvaldei un SIA “Šroteri” saskaņā ar Vides valsts dienesta informāciju¹⁴ ir izsniegtas arī atkritumu apsaimniekošanas atļaujas.

AS “Lode” kā pamatdarbību veic A kategorijas piesārņojošo darbību *“3.5.iekārtas apdedzināto māla izstrādājumu, arī jumta kārniņu, Ķieģeļu, ugunsizturīgo Ķieģeļu, flīžu, krāsns podiņu vai porcelāna, ražošanai, kuru ražošanas jauda pārsniedz 75 tonnas gatavās produkcijas dienā un (vai) kuru apdedzināšanas krāsns tilpums ir lielāks par 4 kubikmetriem un apdedzināšanas krāsnī var ievietot vairāk nekā 300 kilogramus produkcijas uz vienu krāsns kubikmetru”*. No uzņēmuma ražošanas iekārtām apkārtējā vidē tiek novadīti slāpekļa oksīdi un oglekļa oksīds.

SIA “Staļi” ražo koka logus un durvis. Uzņēmums ir B kategorijas darbības atļauja, tajā veic arī vairākas C kategorijas piesārņojošās darbības.

Priekuļu novadā izplatīts saimnieciskās darbības veids ir lopkopība (NACE kods 1.4). SIA “Gaižēni” kā pamatdarbību veic A kategorijas piesārņojošo darbību *“6.6. fermas intensīvai cūku un mājputnu audzēšanai, kurās ir vairāk nekā 750 sivēnmāšu”*. C kategorijas apliecinājumus piesārņojošajai darbībai *“4.1. dzīvnieku novietnes, kurās komerciālos nolūkos audzē (ieskaitot cieto kūtsmēslu, šķidrmēslu, vircas un skābbarības sulas glabāšanu un savākšanu, un novadīšanu) 10 un vairāk dzīvnieku vienību.....”* ir saņēmuši 13 operatori, trīs operatori ir saņēmuši apliecinājumu piesārņojošajai darbībai: *“6.1.lopkautuves ar kautķermeņu ražošanas jaudu no 5 līdz 50 tonnām diennaktī”*. Cūkkopības kompleksu darbība ir saistīta gan ar punktveida piesārņojuma rašanos no fermu apkures iekārtām (izmešos - slāpekļa un oglekļa oksīdi, daļiņas), mēslu izkliešanas uz laukiem (amonjaks, metāns, sērūdeņradis, augsnē arī slāpekļa un fosfora savienojumi), degvielas uzpildes (izmešos ogļūdeņraži), gan difūzā piesārņojuma (izmešos - amonjaks, sērūdeņradis, daļiņas, metāns, slāpekļa oksīdi u.c.) veidošanos no kūtīm, mēslu krātuvēm, graudu apstrādes.

Centralizētās siltumapgādes pakalpojumus nodrošināšana Priekuļu apvienības pārvalde, kas Priekuļos un Liepā darbojas atbilstoši B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujām, kuras izsniegtas piesārņojošajai darbībai *“sadedzināšanas iekārtas: 1.1.1. no 5 līdz 50 megavatiem, ja sadedzināšanas iekārtā izmanto biomasu (arī koksni un kūdru) vai gāzveida kurināmo;”* atļauja šādai darbībai ir arī SIA “Staļi”, šī darbība tiek veikta arī AS “Lode”. C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājumus darbībai: *“1.1. sadedzināšanas iekārtas, kuru ievadītā siltuma jauda ir 0,2 megavati un vairāk, ja sadedzināšanas iekārtai saskaņā ar šo noteikumu (MK noteikumi Nr.1082, 2010.) 1. pielikuma 1.1. vai*

⁹ Gadījumus, kuros ir jāaizpilda vides aizsardzības oficiālās statistikas veidlapas, nosaka Ministru kabineta 2017.gada 23. maija noteikumu Nr. 271 “Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas veidlapām”

1.2. *apakšpunktu nav nepieciešama atļauja*” ir 3 operatoriem. Sadedzināšanas iekārtās izmešos atmosfēras gaisā veidojas slāpekļa un oglekļa oksīdi, daļiņas.

Operators, kas veic centralizētā sistēmas notekūdeņu attīrīšanu un savākšanu, ir Priekuļu apvienība – 4 B kategorijas piesārņojošās darbības: “8.9. *notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus novada vidē*”. Apkārtējā vidē tiek novadīti normatīvi attīrīti notekūdeņi. Saskaņā ar valsts statistiskā pārskata “2Ūdens” informāciju pēc notekūdeņu attīrīšanas apkārtējā vidē tiek novadītas suspendētās vielas, kopējais slāpekļis, kopējais fosfors, kopējais bioloģisko vielu piesārņojuma līmenis tiek raksturots ar bioķīmiskā skābekļapatēriņu, ķīmisko vielu – ar ķīmisko skābekļa patēriņu.

Operatori, kuri ir saņēmuši piesārņojošās darbības atļaujas vai apliecinājumus, savā darbībā ievēro vides aizsardzības prasības, nodrošina savas darbības vides monitoringu, resursu racionālu izmantošanu un atkritumu apsaimniekošanu. Ražošanas uzņēmumu pārraudzību un kontroli veic VVD Vidzemes reģionālā vides pārvalde.

Pašvaldība, plānojot ilgtermiņa attīstību, uzņēmējdarbības attīstībai ir noteikusi stratēģisko mērķi “SM1 *Inovatīva uz resursiem balstīta, investoriem labvēlīga uzņēmējdarbības vide*” un ilgtermiņa prioritāti “IP1 *Efektīva uzņēmējdarbības ekosistēmas veidošana un jaunu darba vietu radīšana*”. Tādēļ teritorijas plānojuma izstrādē tiek pievērsta uzmanība daudzveidīgu ražošanas uzņēmējdarbības attīstības iespēju radīšanai, saglabājot esošo uzņēmumu darbību un plānojot jaunu lauksaimnieciskās darbības uzņēmumu iespējamu attīstību Lauksaimniecības zemēs, vieglās ražošanas uzņēmumu – Jauktās centra apbūves teritorijās, vieglās unsmagās ražošanas uzņēmumu – Rūpnieciskās apbūves teritorijās.

6.9. Derīgo izrakteņu atradnes

Priekuļu novadā ir divas valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes kvarca smilts atradne “Cīruļi” un māla atradne “Liepa”. Pārējās ir bieži sastopamo derīgo izrakteņu atradnes (6. pielikums, 4. attēls).

Novadā ir sastopami dažādi derīgie izrakteņi - izpētītas 9 kvarca smilts atradnes, no kurām vienu atradni „Bāle – Bērziņi” izmanto; 3 smilts – grants atradnes, no kurām vienu atradni „Piebaudzes” izmanto; 7 saldūdens kaļķa atradnes; 2 māla atradnes, no kurām vienu atradni „Liepa” izmanto; 2 dolomīta atradnes; 1 šūnakmens atradne un 1 sapropeļa atradne Niniera ezerā (prognozēto (P) resursu apjoms – 25 tūkst. t).

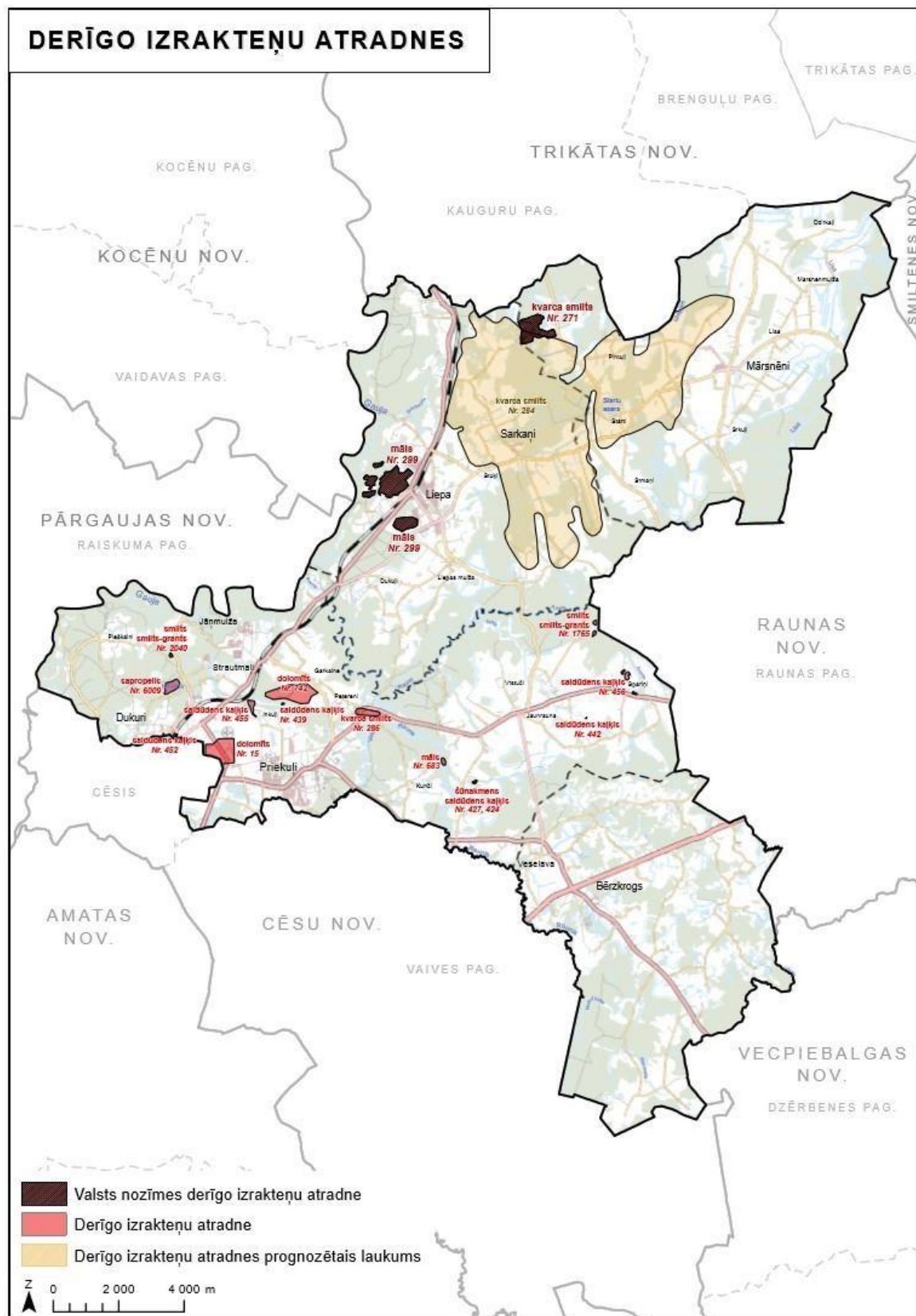
Novadā ir sastopami dažādi derīgie izrakteņi - izpētītas 9 kvarca smilts atradnes, no kurām vienu atradni „Bāle – Bērziņi” izmanto; 3 smilts – grants atradnes, no kurām vienu atradni „Piebaudzes” izmanto; 7 saldūdens kaļķa atradnes; 2 māla atradnes, no kurām vienu atradni „Liepa” izmanto; 2 dolomīta atradnes; 1 šūnakmens atradne un 1 sapropeļa atradne Niniera ezerā (prognozēto (P) resursu apjoms – 25 tūkst. t).

Liepas pagastā atrodas **devona mālu atradne “Liepa”** (79,5 ha platība), kurai piešķirts valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes statuss. Lodes māli ir sevišķi augstvērtīga būvkeramikas izejviela, tos izmanto dažādu būvkeramikas izstrādājumu ražošanai. Atralnē iegūstamie zaļganpelēkie māli ir noderīgi kanalizācijas cauruļu, sienu un grīdas flīžu un pārtikas dzērienu pudeļu ražošanai. Atradne tiek izmantota kopš 1961.gada, kad savu darbību uzsāka būvmateriālu ražotne AS „Lode”.

Kvarca smilts atradnei „Cīruļi” (53,7 ha) Liepas un Mārsnēnu pagastos arī noteikts valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes statuss, atradni neizmanto, bet tās perspektīvās izmantošanas faktoru neierobežo, tas, ka atradne neatrodas aizsargājamā dabas teritorijā. Atralnē izpētītie krājumi ir 9,1 milj. m³, bet novērtētie krājumi – 171,0 milj. m³. Iegūto kvarca smilti var izmantot stikla (logu stikla un tehniskā stikla) ražošanai un metālliešanas veidņu izgatavošanai.

Ir izpētītas vairākas kūdras ieguves teritorijas, bet kūdras ieguve nevienā apvienības purvā netiek veikta, bet perspektīvā tos iespējams izstrādāt. Pazemes ūdeņu atradnes – Liepas pagastā un Priekuļu pagastā izpētītas un tiek izmantotas 2 pazemes ūdens atradnes centralizētai ūdensapgādei.

Tā kā daudzas apvienības teritorijā izpētītās derīgo izrakteņu atradnes atrodas Gaujas NP teritorijā,) saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir ierobežota saimnieciskā darbība (to skaitā arī derīgo izrakteņu ieguve). Zemes dziļu ieguve notiek galvenokārt vietās, kur tā bija uzsākta pirms Gaujas NP dibināšanas.

4. attēls Derīgo izrakteņu atradņu izvietojums

Datu avots: <https://videscentrs.lvqmc.lv/iebuve/zemes-dzilu-informācijas-sistema>, 2023. gads

Derīgo izrakteņu ieguvei Gaujas NP teritorijā izsniegta 1 licence Nr.8/11VP (derīga līdz 17.05.2024.) apvienības teritorijā – māla ieguvei atradnē „Liepa” (II iegula un IV iegula).

GNP teritorijā jāievēro GNP likums un noteikumi:

- iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi aizliegts GNP Kultūrvēsturiskajā zonā;
- iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām, aizliegts Dabas pieminekļa teritorijā (ģeomorfoloģiskie pieminekļi, dižkoki);
- Dabas lieguma zonā aizliegts transformēt meža zemi un ierīkot rūpniecības uzņēmumus, kas faktiski arī izslēdz iespēju ierīkot derīgo izrakteņu karjerus.

6.10. Riska objekti un teritorijas

Priekuļu novadā esošo riska teritoriju un objektu izvietojums ir atainots Plānojuma kartogrāfiskajos materiālos:

- Applūstošā teritorija (10 % applūšanas varbūtība);
- Piesārņota vieta un potenciāli piesārņota vieta;
- Uzmērītā ar Sosnovska latvāni invadēta teritorija;
- Bīstamo kravu pārvadājumu maršruti:
 - a. dzelzceļa līnija “Rīga – Ieriķi – Lugaži”
 - b. valsts autoceļš E77/A2 “Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (Veclaicene)
- Gāzes transportēšanas maršruts – pārvades gāzes vadi:
 - c. Izborska - Inčukalna PGK DN 720 mm,
 - d. Pleskava - Rīga DN 720 mm
 - e. Vireši - Tallina DN 720 mm.
- Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas

Priekuļu novadā neatrodas rūpniecisko avāriju riska objekti, uz kuriem attiecas Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumi Nr. 131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi" (VPVB informācija¹⁰), kā arī paaugstinātas bīstamības objekti, kuri atbilst Ministru kabineta 2007.gada 18.septembra noteikumu Nr.626 „Noteikumi par paaugstinātas bīstamības objektu noteikšanas kritērijiem un šo objektu īpašnieku (valdītāju, apsaimniekotāju) pienākumiem riska samazināšanas pasākumu nodrošināšanai” kritērijiem.

6.1.1. Applūstošās teritorijas

Aizsargjoslu likumā noteiks, ka applūstošā teritorija ir ūdensteces ielejas vai ūdenstilpes ieplakas daļa, kura palos vai plūdus pilnīgi vai daļēji applūst un kuras platums ūdensteces vai ūdenstilpes aizsardzības nolūkos tiek noteikts vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā atbilstoši šajā likumā noteiktajai un Ministru kabineta apstiprinātajai metodikai (Ministru kabineta 2008.gada 3.jūnija noteikumi Nr. 406 „Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika”).

Esošā situācija un pagastu teritoriju plānojumi

Novada teritorijā vērojama vairāku mūsdienu ģeoloģisko procesu darbība. Tiem pieskaitāmi: upju ģeoloģiskā darbība, gravu veidošanās, erozijas procesi pauguru nogāzēs, ezeru aizaugšana, purvu veidošanās un kūdras uzkrāšanās.

Intensīvāk upju ģeoloģiskā darbība risinās apvienības lielāko upju – Gaujas, Raunas, Vaives un Rauņa ielejās. Tā izpaužas kā sānu un gultnes erozija. Šie procesi noved pie krastu noārdīšanas atsevišķos posmos un visai ievērojamas upju šķēršprofilu maiņas.

¹⁰ <http://www.vpvb.gov.lv/lv/avariju-risks>

Gravu veidošanās notiek upju ieleju un ielejveida pazeminājumu nogāzēs. To veicina lielais nogāžu slīpums, vāji saistītie ieži zemes virspusē. Apvienības teritorijā esošo gravu nogāzes pārsvarā ir lēzenas unto veidošanās vairumā gadījumu ir apmirusi. Atmirušo gravu nogāzes klāj veģetācija – koki un krūmi. Nepareizas saimnieciskas darbības rezultātā – nosusināšanas tīkla izvadīšana stāvājās upju nogāzēs, kā arī krūmu un koku izciršana gravu un upju ieleju nogāzēs, var atjaunoties gravu veidošanās.

Liepas un Priekuļu pagasta teritorijas raksturojas ar salīdzinoši lielu reljefa saposmojumu. Pauguru relatīvais augstums sasniedz 20 – 25 m, un to nogāzes ir diezgan stāvas. Šajā teritorijā ir iespējami erozijas procesi pauguru nogāzēs, kas var izsaukt augsnes auglīgā slāņa noskalošanos, bet dažkārt var izraisīt vai veicināt arī gravu veidošanos. Pauguru nogāzēs jāievēro zināmi augsnes apstrādes noteikumi un jāizvairās no kailciršu veidošanas lielās teritorijās.

Pārpurvošanās procesu izpausmes vērojamas noslēgtos reljefa pazeminājumos, kur zemes virspusē atsedzas ūdeni vāji caurlaidīgi nogulumi. Līdz ar to šajos iecirkņos ūdens notece ir apgrūtināta vai nenotiek vispār.

Kūdra uzkrājas starppauguru, glaciokarsta un nevienmērīgas akumulācijas ieplakās, pārsvarā teritorijās, kur purvi jau izveidojušies. Šie procesi vērojami arī Niniera ezera krastos, un tas pamazām aizaug.

Aprakstīto ģeoloģisko procesu darbība ūdensteču un ūdenstilpju piekrastēs ir saistīta ar applūstošo teritoriju veidošanos (it īpaši upju meandros).

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma risinājumi

Teritorijas plānojuma ietvaros ir noteiktas un plānojuma grafiskajā daļā virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu teritorijās attēlotas applūstošās teritorijas.

Ūdensobjektu piekrastes izvērtēšana applūstošo teritoriju noteikšanai veikta galvenajām apvienības ūdenstecēm, kas veido apvienības hidrogrāfiskā tīkla pamatu, - Gaujai, Raunai, Raunim un Vaivei.

Lai noteiktu applūstošās teritorijas:

- izmantota VSIA „Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” sniegtā informācija par aprēķināto maksimālo ūdens līmeni ar 10 % pārsniegšanas varbūtību;
- izlases veidā veikta teritorijas apsekošana dabā,
- izvērtēta informācija pašlaik spēkā esošajos Priekuļu apvienības pagastu teritorijas plāņos, kā arī pieejamā informācija par reģistrētajiem aizsargājamajiem biotopiem;
- applūstošās teritorijas robežas noteiktas uz ortofotokartes, izmantojot arī PSRS Ģenerālštāba topogrāfiskās kartes ar mēroga noteiktību 1:10 000 augstuma līnijas un augstuma atzīmes.

Applūstošo teritorijas noteikšanā izmantota VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” sniegtā informācija par maksimālā ūdens līmeņa ar 10 % pārsniegšanas varbūtību atzīmēm: Gaujas upes maksimālais ūdens līmenis ar 10 % pārsniegšanas varbūtību pie Priekuļu apvienības pie Cēsu pilsētas robežas ir 27,63, Baltijas augstumu sistēmā (m BS) jeb 27,78 m Latvijas augstumu sistēmā (m LAS), pie Priekuļu apvienības un Beverīnas apvienības robežas – 30,47 m BS jeb 30,62 m LAS.¹¹

Applūstošās teritorijas ar mēroga noteiktību 1:10 000 ir identificētas Gaujai un grafiski ir attēlotas teritorijas plānojuma materiālos. Applūstošo teritoriju izmantošana ir veicama atbilstoši LR Aizsargjoslu likuma regulējumam.

6.1.2. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas

Šo jomu regulē LR likums „Par piesārņojumu” un saskaņā ar to izdotie normatīvie akti: Ministru kabineta 2001.gada 20.novembra noteikumi Nr.483 „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu

¹¹ VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” 2016. gada 02. novembra vēstule Nr.4-6/1807

apzināšanas un reģistrācijas kārtība", Ministru kabineta 2005.gada 25.oktobra noteikumi Nr.804 „Noteikumi par augsnes un grunts kvalitātes normatīviem”, Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumi Nr.118 „Virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”.

Ministru kabineta 2005.gada 25.oktobra noteikumi Nr.804 „Noteikumi par augsnes un grunts kvalitātes normatīviem” ir noteikts, ka, ja ir pārsniegts augsnes un grunts kvalitātes kritiskais robežlielums C, ir jāveic piesārņotās vietas sanācija, bet, ja ir pārsniegts piesardzības robežlielums B vai ir pārsniegts mērķlielums A - piesārņotās vietas izpēte un monitorings.

Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumi Nr.118 „Virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” nosaka, ja „pazemes ūdeņu piesārņojuma līmenis pārsniedz robežlielumu, tad, ņemot vērā ģeoloģiskos, hidroģeoloģiskos, hidrodinamiskos apstākļus un antropogēnās iedarbības radīto slodzi attiecīgajā teritorijā, novērtē, vai vides sanācija ir nepieciešama un tehniski iespējama bez tādu pasākumu īstenošanas, kuri paaugstinātu apdraudējumu cilvēku veselībai vai videi, kā arī novērtē, vai pasākumiem piesārņoto pazemes ūdeņu vietu sanācijai un kontrolei nav nesamērīgi augstas izmaksas.”

Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāzes „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra” datiem, Priekuļu apvienības teritorijā ir apzināta un reģistrēta 1 piesārņota teritorija - atkritumu izgāztuve Piebaudzes, Priekuļu apvienības teritorijā ir 29 potenciāli piesārņotas teritorijas (5.17. pielikums).

Potenciāli piesārņoto vietu reģistrā ir iekļauti saimnieciskās darbības objekti – degvielas uzpildes stacijas vai degvielas glabātuves, kā arī mehāniskās darbnīcas, katlu mājas, ķīmijas noliktavas un citi ar saimniecisko darbību saistīti objekti. Reģistrā ir iekļauti objekti, kuros saimnieciskā darbība ir bijusi saistīta ar iespējamu vides piesārņojumu, taču vietas izpēte parasti nav veikta. Līdz ar to nav precīzas informācijas par piesārņojuma klātbūtni, tā veidu, apjomu un izplatību.

Izplatītāko iespējamo piesārņojošo vielu grupas parasti veido naftas produkti, sadzīves ķīmijas produkti un pesticīdi vai sadalīšanās blakus produkti un citas ķīmiskas vielas.

MKN 240 paredz, ka “Paaugstinātās bīstamības objektu avāriju riska zonā pašvaldība var noteikt ierobežojumus esošās dzīvojamās un publiskās apbūves blīvuma palielināšanai, norādot maksimālo pieļaujamo apbūves blīvumu un intensitāti.” (214.p.) Priekuļu apvienības TIAN nenosaka ierobežojumus, jo ierobežojumus jau paredz Aizsargjoslu likums attiecībā uz dzelzceļa, autoceļu un gāzesvadu aizsargjoslām, kā arī tie tiek ietverti piesārņojošo darbību atļauju vai apliecinājumu nosacījumos.

6.1.3. Ar Sosnovska latvāni invadētas teritorijas

Invazīvo sugu noteikšanas un ierobežošanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2008.gada 30.jūnija noteikumi Nr.467 „Invazīvo augu sugu izplatības ierobežošanas noteikumi” un Ministru kabineta 2008.gada 14.jūlija noteikumi Nr.559 „Invazīvās augu sugas – Sosnovska latvāņa – izplatības ierobežošanas noteikumi”.

Sosnovska latvānis */Heracleum sosnovskyi Manden/* suga Latvijā, kā arī citās Baltijas valstīs, ir atzīta par invazīvo augu sugu (Latvijā to nosaka Ministru kabineta 2008.gada 14.jūlija noteikumi Nr.559 „Invazīvās augu sugas - Sosnovska latvāņa - izplatības ierobežošanas noteikumi”). Augu aizsardzības likumā Sosnovska latvānis ir definēts kā Latvijas dabai neraksturīga suga, kura apdraud vietējās sugas un to dzīvotnes vai rada ekonomiskus zaudējumus, kaitējumu videi vai cilvēka veselībai.

Latvāņa ierobežošanu var veikt ar mehānisko, ķīmisko, bioloģisko un kombinēto metodi. Invazīvo sugu ierobežošanas pasākumus veic zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, kura zemē ir invazīvā augu suga. Koordinētai latvāņa izplatības ierobežošanai detalizētāku informāciju pašvaldībām sniedz Valsts augu aizsardzības dienests.

Valsts augu aizsardzības dienesta datubāzē www.vaad.lv Priekuļu novadā ir reģistrētas aktuālās ar Sosnovska latvāni invadētās teritorijas. To kopējā platība 2022. gadā sākumā bija 107 ha.

Plānojuma risinājumos, t.sk. teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos prasības attiecībā uz ar Sosnovska latvāni invadētām teritorijām netiek noteiktas, jo pēc būtības tas ir teritorijas apsaimniekošanas jautājums, kas ir regulēts iepriekšminētajos normatīvajos aktos. Iekļaujoties Priekuļu apvienībai Cēsu novadā ir spēkā Sosnovska Latvāņa ierobežošanas plāns, kurā noteikti veicamie ierobežošanas pasākumi.

6.1.4. Bīstamo kravu pārvadājumu maršruti

Bīstamās kravas galvenokārt tiek pārvadātas pa:

- dzelzceļa līniju "Rīga – Ieriķi – Lugaži";
- valsts autoceļu E77/A2 "Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (Vecclaicene).

Teritorijas plānojumā gar dzelzceļu ir noteikta drošības aizsargjosla, ko nosaka dzelzceļam, pa kuru pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas vai produktus apjomos, kas pārsniedz 10 cisternas vai vagonus vienā dzelzceļa sastāvā, lai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēkiem avārijas gadījumā – 100 m no malējās sliedes.

6.1.5. Gāzes transportēšanas maršruts

Priekuļu apvienības teritorijā atrodas AS "Conexus Baltic grid" (iepriekš AS "Latvijas Gāze") īpašumā esoši pārvades gāzesvadi un gāzes iekārtas:

1. Pārvades gāzesvadi "Pleskava-Rīga", "Izborska-Inčukalna PGK" un "Vireši-Tallina" ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem un gāzesvada diametru 720 mm ar gāzesvadu līniju krānu mezgliem un atzaru krānu mezgliem, kam noteikta ekspluatācijas aizsargjosla 15 m attālumā uz katru pusi no gāzesvada ass, saskaņā ar Aizsargjoslu likuma (turpmāk – AL) 22. panta otrās daļas 1. punkta c) apakšpunktu un drošības aizsargjosla 150 m attālumā uz katru pusi no gāzesvada ass, saskaņā ar AL 32.2 panta otrās daļas 1. punkta c) apakšpunktu.
2. Pārvades gāzesvadu atzari ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem uz gāzes regulēšanas stacijām (turpmāk – GRS), GRS "Cēsis" ar gāzesvada diametru 219 mm, GRS "Lode" ar diametru 114 mm un atzars uz AGUS ar gāzesvada diametru 100 mm, kam noteikta ekspluatācijas aizsargjosla 15 m attālumā uz katru pusi no gāzesvada ass, saskaņā ar AL 22. panta otrās daļas 1. punkta c) apakšpunktu un drošības aizsargjosla 75 m attālumā uz katru pusi no gāzesvada ass, saskaņā ar AL 32.2 panta otrās daļas 1.punkta a) apakšpunktu.
3. GRS "Cēsis", "Lode" kam noteikta ekspluatācijas aizsargjosla 6 m attālumā no iežogojuma saskaņā ar AL 22.panta otrās daļas 3.punkta b) apakšpunktu un drošības aizsargjosla 100 m saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 32.2 panta 2(1)daļas 2.punktu.
4. Sakaru kabeļi; aizsargjosla 1 m attālumā no elektronisko sakaru tīkla līnijas ass vai kabeļu kanalizācijas caurules ārējās malas, saskaņā ar AL 14.panta otrās daļas 1.punktu.
5. Pretkorozijas aizsardzības stacija (KAS) ar anodzemējuma kabeli un anodzemējumu; aizsargjosla 1 m no nožogojuma vai to vistālāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes vai citas virsmas, saskaņā ar 16.panta otrās daļas 5. punktu; aizsargjosla 1 m no anodzemējuma kabeļa līnijas ass, saskaņā ar AL 16.panta otrās daļas 3. punktu; aizsargjosla 4 m attālumā no zemējums kontūra, saskaņā ar AL 22.panta otrās daļas 3.punkta i) apakšpunktu.
6. Elektrokabeļi; aizsargjosla 1 m attālumā no elektronisko sakaru tīkla līnijas ass vai kabeļu kanalizācijas caurules ārējās malas, saskaņā ar AL 16.panta otrās daļas 3.punktu.

6.1.6. Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas

Jomu regulē Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums un Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi”, kuros teikts, ka Valsts meža dienests katru gadu nosaka meža ugunsnedrošo laikposmu un izsludina tā sākumu un beigas visā Latvijas teritorijā. Pašvaldības pēc saskaņošanas ar Valsts meža dienestu attiecīgajā administratīvajā teritorijā var noteikt un izsludināt citu meža ugunsnedrošo laikposmu.

Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas vasarās ugunsbīstamajā periodā ir meži, īpaši sauso

augšanas apstākļu veidi, un purvi, kā arī neapstrādātās lauksaimniecības zemes pavasarī, kad tajās bieži vien tiek dedzināta kūla, kas var izraisīt ugunsgrēkus plašākās teritorijās, skart ēkas, būves un apdraudēt cilvēku drošību.

Šis riska teritoriju veids plānojuma materiālos nav attēlots grafiski, TIAN īpaši noteikumi nav noteikti. Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijās ir jāievēro valsts normatīvajos aktos noteiktā kārtība.

6.2. Vides kvalitāte

6.2.1. Gaisa kvalitāte

Regulāri gaisa kvalitātes mērījumi, kas sniegtu informāciju par Priekuļu apvienības gaisa piesārņojuma avotu ietekmi uz gaisa kvalitāti netiek veikti. Taču, izvērtējot autotransporta intensitāti un stacionāro objektu radīto izmešu apjomus salīdzinājumā ar Latvijas pilsētu pašvaldībām, kurās gaisa kvalitāte šajā aspektā tiek kontrolēta vai ir veikti gaisa mobilo un stacionāro gaisa piesārņojuma avotu radīto piesārņojošo vielu koncentrāciju un to izplatības aprēķini (modelēšana), var secināt, ka galvenais gaisa piesārņojuma avots ir transports – autotransports, īpaši valsts galvenā autoceļa A2 Rīga-Sigulda-Igaunijas robeža (Veclaicene), valsts reģionālā autoceļu P20 Valmiera-Cēsis-Drabeši, P28 Priekuli-Rauna un P30 Cēsis-Vecpiebalga-Madona tuvumā, kā arī dzelzceļa transports pa dzelzceļa līniju Rīga-Ieriķi-Lugaži

Valsts statistisko pārskatu „2 Gaiss” uzņēmumi sniedz par 17 stacionārajiem objektiem, t.sk. Priekuļu apvienības pārvalde par pieciem siltumapgādes objektiem, kas novadā sniedz centralizētas siltumapgādes pakalpojumus, AS “Lode” (māla ķieģeļu, flīžu un citu apdedzināto būvmateriālu ražošanas iekārtas, siltumapgādes objekti), SIA “Gaižēni” (cūku fermas, mēslu krātuves, graudu apstrāde un kaltes), SIA “Priekuļu rapsis” (graudu kalte), SIA “Staļi” (kokapstrādes ražošanas iekārtas–šķeldas žāvēšanas u.c. iekārtas), SIA “Dubultkoks” (kokapstrādes ražotne), SIA “Neste Latvija” un SIA “DUS A2” (degvielas uzpildes stacijas), par siltumapgādes objektiem pārskatu sniedz Pestīšanas armija SIA “Fenikss ZG”, SIA “Meždaris”. Priekuļu apvienības kā kurināmo izmanto šķeldu un dabasgāzi, AS “Lode” – dabas gāzi, SIA “Staļi” – koksnī, SIA “Gaižēni” – granulas un sašķidrināto gāzi. Izmantojot šos kurināmā veidus, izmešos atmosfēras gaisā veidojas oglekļa oksīds (CO), oglekļa dioksīds (CO₂) un slāpekļa oksīdi (NO_x), kā arī daļiņas PM₁₀. Vienlaikus ar šīm gaisu piesārņojošām vielām citi izmeši (degvielas uzpildes stacijās – gaistošie organiskie savienojumi, fermās - amonjaks, sērūdeņradis) veidojas ražošanas tehnoloģiskajos procesos. Plānojuma 4. redakcijas izstrādes laikā jauni piesārņotāji nav reģistrēti.

6.2.2. Trokšņa līmenis

Novadā ir maz ražošanas objektu, kas savā darbībā rada troksni un šie trokšņa līmeņi ir zemi. Galvenais trokšņa avots ir autotransports (valsts autoceļš A2 Rīga-Sigulda-Igaunijas robeža (Veclaicene)) un dzelzceļa transports (dzelzceļa līnija Rīga - Ieriķi -Lugaži). Priekuļu novadā trokšņa līmeņu pētījumi, modelēšana vai visu apvienības teritoriju aptveroši mērījumi nav veikti.

Trokšņa stratēģiskās kartes valsts galvenajam autoceļam A2¹² ir izstrādātas autoceļa posmam no Garkalnes līdz Siguldai¹³, tādēļ informācija par trokšņa līmeni no šī autoceļa Priekuļu novadā nav pieejama.

Salīdzinot transporta intensitātes ar vietām, kurās trokšņa līmenis ir noteikts aprēķinu ceļā (modelēts), un izvērtējot apvienības transporta infrastruktūru, var uzskatīt, ka trokšņa līmenis novadā nepārsniedz Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumus Nr.16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” noteiktos robežlielumus.

¹² Trokšņa stratēģisko karšu izstrāde valsts galvenā autoceļa A2 Rīga – Sigulda – Igaunijas robeža (Veclaicene) posmam no Garkalnes līdz Siguldai. Kopsavilkums. SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, 2012

¹³ Trokšņa stratēģisko karšu izstrāde ir veikta tiem valsts autoceļu posmiem, uz kuriem satiksmes intensitāte ir vairāk nekā trīs miljoni, bet mazāk nekā seši miljoni transportlīdzekļu gadā. Autoceļa A2 posms Priekuļu novadā neatbilst šiem kritērijiem, jo transporta intensitāte ir mazāka nekā trīs miljoni transportlīdzekļu gadā;

Teritorijas plānojumā nav nepieciešams noteikt īpašas prasības akustiskā trokšņa diskomforta mazināšanai vai novēršanai novadā.

6.2.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte

Virszemes ūdeņu kvalitātes prasības un vides kvalitātes mērķus nosaka LR „Ūdens apsaimniekošanas likums” (12.09.2002.) un saistībā ar to izdotie normatīvie akti. Šī teritorijas plānojuma izstrādes laikā ūdeņu vides kvalitātes mērķi ir noteikti līdz 2027. gadam. Lai tos sasniegtu upju baseinu apgabalu plānu sastāvā izstrādā un līdz 2027.g. ievieš pasākumu programmas. Priekuļu apvienības ūdeņiem noteiktie vides kvalitātes mērķi un pasākumu programmas ir iekļautas Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā un plūdu risku pārvaldības plānā 2021.-2027. gadam (Rīga, 2021.).

Priekuļu apvienības virszemes ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitātes aktuālākais vērtējums ir veikts upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānu un plūdu risku pārvaldības plānu izstrādes laikā līdz 2020. gadam, balstoties uz 2015. – 2020.g. monitoringa datiem. Par riska ūdensobjektiem noteikti visi upju un ezeru ūdensobjekti, kuri uz kvalitātes novērtējuma veikšanas laiku un uz apsaimniekošanas plānu 2022. – 2027. gada perioda sākumu neatbilda labai kvalitātei. Riska novērtēšanā tiek vērtēts biogēnu piesārņojuma, ķīmiskā piesārņojuma, pārrobežu piesārņojuma, hidromorfoloģisko pārveidojumu, plūdu, kā arī cita veida slodžu ietekmes būtiskums. Riska iemeslu novērtējumā ņemti vērā izvirzītie mērķi laba ekoloģiskā stāvokļa/potenciāla un labas ķīmiskās kvalitātes sasniegšanai virszemes ūdensobjektos. Risks nesasniedz labu kvalitāti upju un ezeru ūdensobjektos galvenokārt pastāv ietekmētu biotopu (dažādu hidromorfoloģisko izmaiņu rezultātā) un biogēnu piesārņojuma dēļ.

Ūdensobjekti, kuros pastāv risks nesasniedz Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli¹⁴

Nr. p.k.	Kods	Nosaukums ¹	LVĢMC kodētais nosaukums ²	Posma apraksts	Ūdensobjekta sateces baseinā esošās pilsētas un novadi (šo novadu pagasti un novadu pilsētas) ³	Būtiskākie riska cēloņi
1.	G216DA	Rauna	Rauna_3	No Rauņa līdz ietekai Gaujā	Cēsu novads (Liepas pagasts, Priekuļu pagasts)	Citas ietekmes
2.	G217	Rauna	Rauna_2	No Ārupītes līdz Raunim	Cēsu novads (Liepas pagasts, Priekuļu pagasts, Veselavas pagasts), Smiltenes novads (Raunas pagasts)	Citas ietekmes
3.	G218	Rauna	Rauna_1	No iztekas līdz Ārupītei	Cēsu novads (Dzērbenes pagasts, Mārsnēnu pagasts, Veselavas pagasts), Smiltenes novads (Launkalnes pagasts, Raunas pagasts)	Punktveida piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi
4.	G276	Gauja	Gauja_12	No Miegupes līdz Raunai	Cēsu novads (Liepas pagasts, Mārsnēnu pagasts, Raikuma pagasts), Valmieras novads (Kauguru pagasts, Kocēnu pagasts, Vaidavas pagasts)	Citas ietekmes

Saskaņā ar UBAP sniegto vērtējumu prioritārajiem zivju ūdeņi VŪO Gauja (G209) un VŪO Rauna (G216)

¹⁴ Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā un plūdu risku pārvaldības plāns 2021.-2027. gadam,

atbilst tiem noteiktajiem kvalitātes standartiem¹⁵, bet VŪO Gauja (G215) 2009. – 2014.g. ir konstatēti kvalitātes robežlielumu pārsniegumi fenolam un VŪO Abuls (G220) robežlieluma pārsniegumi konstatēti skābekļa koncentrācijai.

Oficiālajās peldvietās (noteiktas MK noteikumos Nr. 692, 2017.) peldūdeņu kvalitātes monitoringu veic Veselības inspekcija. Parējās peldvietās (neoficiālajās) inspekcija kontrolē peldūdeņu kvalitāti pēc pašvaldību pieprasījuma. Informācija par Priekuļu apvienības peldvietu ūdens kvalitāti Vides pārskata izstrādes laikā nav pieejama.

Izvērtējot virszemes ūdensobjektu atbilstību aizsargājamo teritoriju kvalitātes prasībām Gaujas upju baseinu apgabalā, tiem ir noteikti sekojoši kvalitātes mērķi: - prioritārajiem zivju ūdeņiem mērķis ir kvalitātes nepasliktināšanās; - peldvietu ūdeņiem mērķis ir kvalitātes nepasliktināšanās; - nitrātu jutīgajai teritorijai par pamatmērķi uzskatāma kvalitātes nepasliktināšanās, ņemot vērā, ka arvien biežāku silto ziemu ietekmē ievērojami palielinās slāpekļa savienojumu izskalošanās apjomi no augsnēm. Tomēr jāatzīmē, ka, īstenojot ekoloģiskās kvalitātes mērķus attiecībā uz kopējo slāpekli, vienlaikus tiks realizēti arī Nitrātu direktīvas mērķi.

VŪO Gauja G209, Gauja G215 un Abuls G220 Ministru kabineta 2011.gada 31.maija noteikumos Nr.418 "Noteikumi par riska ūdensobjektiem" ir noteikti kā riska VŪO, kuriem pastāv risks nesasniegt ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli minētajā likumā paredzētajā termiņā. Arī Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā 2022.-2027.gadam šie VŪO izdalīti kā riska VŪO. Risku iepriekšminētajiem VŪO rada punktveida piesārņojums (prioritārās un bīstamās vielas, piesārņotas vietas), izklidētais piesārņojums un plūdu risks, bez tam Abulam arī hidromorfoloģiskie pārveidojumi (ārpus Priekuļu apvienības teritorijas). Punktveida un izklidētā piesārņojuma risku lielā mērā rada vēsturiskais piesārņojums, kura rezultātā ūdenī uzkrājušās biogēnās vielas (slāpekļa un fosfora savienojumi), kā arī piesārņoto unpotenciāli piesārņoto vietu klātbūtne.

Galveno punktveida avotu piesārņojumu novadā teritorijas plānojuma izstrādes laikā rada notekūdeņu attīrīšanas iekārtas. Detalizēts notekūdeņu iekārtu, kas darbojas centralizētajā pašvaldības notekūdeņu savākšanas sistēmā, ir sniegts arī paskaidrojuma rakstā, apkopojums –Vides pārskata 9. tabulā.

7. tab. Centralizētās kanalizācijas sistēmas raksturojums¹⁶

Ciems	Kanalizācijastīklu garums, km	NAI tips, izplūdes vieta	Centralizētajai KS pieslēgtie objekti
Liepa	12,3	BIO ar jaudu 1200 m ³ /dnn, izplūdes vieta Gaujā	Valsts un pašvaldības iestādes, daudzdzīvokļu daudzstāvu un privātās mājas
Mārsnēni	4,277	BIO ar jaudu 100 m ³ /dnn,	Mārsnēnu pamatskolu, dzīvojamās mājas "Saulrieti",
		Darbināta mehāniskā režīmā. Izmanto bioloģiskos nosēddīkus ar izplūdi grāvī un pēc 3 km Miegupē	"Indrāni", 2 veikali, 28 viensētas
Dukuri	1,11	BIO ar jaudu 100 m ³ /dnn, Izplūdi grāvī un pēc 1,3 km Siļķupītē	Viensētas, uzņēmumi
Priekuļi	15,1	Pārsūkņē uz Cēsu pilsētas NAI (apkalpo SIA "Vinda")	daudzdzīvokļu mājas, privātmājas, sabiedriskie objekti, uzņēmumi.

¹⁵ Nosaka Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumi Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti

¹⁶ Situācija 2023.g.

Jāņmuiža	3,316	Jāņmuižas NAI, (apkalpo SIA "Vinda"), izplūde: purvs, Gauja	daudzdzīvokļu mājas, privātmājas, sabiedriskie objekti, uzņēmumi
Bēzkrogs	~ 1	BIO-50, Izplūdes vieta – grāvis, tālāk Raunis	daudzdzīvokļu mājas, privātmājas, uzņēmumi
Veselava		Skolā uzstādītas individuālās bioloģiskās attīrīšanas iekārtas	sabiedriskie objekti, dzīvokļi (kopā 31 pieslēgums)

Pārējā novada teritorijā darbojas decentralizēta sadzīves notekūdeņu novadīšana un attīrīšana: individuālās NAI (t.sk. Pestīšanas Armijas NAI (Skangali, Liepas pagasts, izplūde Lizītes upē), Meža īpašnieku konsultatīvais centrs, lietusūdeņu NAI, "Lidlauks" (Priekuļu pagasts, infiltrācija gruntī)) un izsmejamās bedres ar izvešanu uz tuvākajām apvienības NAI.

Rūpnieciskās NAI darbojas AS "Lode" (pirmējā attīrīšana, izplūde strautā, no tā - Gaujā) un SIA "STAĻI" (otrējā attīrīšana, pazemes filtrācija). Rūpnieciskie notekūdeņi, sadzīves notekūdeņi un lietusūdeņi, kas veidojas ražošanas objektos, tiek attīrīti atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Saskaņā ar izsniegto piesārņojošo darbību atļauju informāciju¹⁷ SIA "Gaižēni" kūtsmēsļu izkliedes lauki ir punktteida piesārņojuma objekti. Nozīmīgākais izkliedētais piesārņojums (slāpekļa un fosfora savienojumi) veidojas no SIA "Gaižēni" fermām un mēsļu krātuvēm. Par piesārņojuma apjomu un informācija netiek apkopota. SIA "Gaižēni" fermas cūku nobarošanas komplekss "Smurģi", Mārsnēnu pagasta Jaunsmurģos un sivēnmāšu komplekss "Gaujaskalni", Priekuļu pagasta Pieškalnos ir lielākās fermas. Pārējo fermu darbības apjomi un līdz ar to arī rādītais piesārņojums ir mazāks, jo tās veic C kategorijas piesārņojošās darbības (5. pielikums).

SIA "Gaižēni" A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā ir noteiktas prasības augsnes, grunts un pazemes ūdeņu aizsardzībai, t.sk. gruntsūdeņu monitoringa veikšanai, kas atļaujas darbības laikā nodrošina informāciju par paaugstināta izkliedētā piesārņojuma veidošanos un līdz arī ietekmi uz virszemes ūdeņu kvalitāti.

Informācija par attīrītajos notekūdeņos paliekošo vielu daudzumiem un apkārtējā vidē novadīto piesārņojumu salīdzinoši 2012. un 2016. gadā un 2022. gadā apkopota 9. tabulā.

8. tab. Attīrītajos notekūdeņos paliekošo vielu daudzumi 2022., 2016. un 2012.g.

Gads	Vielu daudzumi, t/gadā							
	Piesārņ. dati	Suspendē-tās vielas	BSP ₅	ḲSP	Naftas produkti	SVAV	P _{kop.}	P-PO ₄
2022.	13,42	0,97	0,51	4,71	0	0	0,41	0,2
2016.	10,24	1,25	0,54	4,84	0	0	0,47	0,004
2012.	21,51	2,72	1,63	8,05	0	0	0,47	0,39
		N_{kop}	N-NH₄	N-NO₂	N-NO₃			
2022.	13,42	2,73	0,88	0,02	0			
2016.	10,24	2,97	0,10	0	0,04			
2012.	21,51	4,99	0,43	0	2,82			

¹⁷ <http://www.vpvb.gov.lv/lv/piesarnojums/a-b-atlaujas>

		Hg	Pb	Cd	Cr	Zn	Ni	Cu
2022.	13,42	0	0	0	0	0	0	0
2016.	10,24	0	0	0	0	0	0	0
2012.	21,51	0	0	0	0	0	0	0

Datu avots: VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāze „Valsts statistiskais pārskats Nr.2Ūdens” 2022. gads

2022. gadā piesārņojošo vielu apjomi ir mazāki nekā 2012. gadā, taču jāatzīmē, ka periodā starp 2012. un 2022. g. piesārņojuma dati ir mainīgi¹⁸.

Attiecībā uz apvienības upju ūdeņu kvalitāti, jāatzīmē, ka tajās visās, īpaši Gaujā, ir identificējama arī sateces baseina augšteces ietekme, t.i. ūdeņu kvalitāti nenosaka tikai situācija novadā. Tāpat arī zināma ietekme ir vēsturiskajam piesārņojuma, eutrofikācijai, kas ir vēsturiski veidojusies un kuras sekas vēl tagad ietekmē upju, īpaši Gaujas, ekoloģisko stāvokli.

Ņemot vērā šo informāciju, teritorijas plānojumā nav jānosaka īpašas prasības virszemes ūdeņu piesārņojuma mazināšanai, taču svarīgi ir ievērot normatīvo aktu prasības, kā arī labas lauksaimniecības prakses nosacījumus.

6.2.4. Pazemes ūdeņu kvalitāte

Atbilstoši Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas un plūdu risku pārvaldības plānā 2022.-2027. gadam ietvertajam vērtējumam pazemes ūdeņu (pazemes ūdensobjekts D6) kvantitatīvais stāvoklis ir labs, pazemes ūdeņu kvalitāte – laba.

Centralizētai ūdensapgādei izmantotā dzeramā ūdens kvalitāte pēc sagatavošanas atbilst dzeramā ūdens nekaitīguma obligātajām prasībām¹⁹. Pazemes ūdeņi, kurus izmanto dzeramā ūdens ieguvei, ir ar paaugstinātu dzelzs saturu, ko nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs. Dzelzs koncentrācija ūdenī tiek samazināta dzeramā ūdens sagatavošanas procesā.

Pazemes ūdeņu aizsardzībai no virszemes piesārņojuma dzeramā ūdensapgādes urbumiem un ūdensgūtnēm ir noteiktas aizsargjoslas. Informācija par noteiktajām un aprēķinātajām dzeramā ūdens ieguves vietu aizsargjoslām sniegta 1. pielikumā.

Gruntsūdeņu kvalitāti un secīgi netiešā veidā virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē fermu darbība. Lielākā daļa fermu veic C kategorijas piesārņojošo darbību, nozīmīgākā ietekme ir SIA “Gaižēni” fermām. SIA “Gaižēni” saskaņā ar A kategorijas piesārņojošās atļaujas nosacījumiem veic gruntsūdeņu monitoringu.

6.3. Atkritumu apsaimniekošana

Priekuļu apvienības pārvaldes teritorija iekļaujas Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Atkritumu apsaimniekošanu novadā veic atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam (pašlaik spēkā ir Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021-2028.gadam) un Cēsu novada pašvaldības vienotajiem 2021.gada 2.decembra saistošajiem noteikumiem Nr. 13. "Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Cēsu novadā”.

Laikā no 2014. līdz 2016. gadam kopējais radītais atkritumu daudzums novadā ir robežās no 13992 līdz 10227 tonnām gadā. Bīstamo atkritumu apjoms ir niecīgs. Dati par 2013. un 2012. gadu ir atšķirīgi, kas ir skaidrojams ar atkritumu sistēmas uzskaites nepilnībām.

¹⁸ <http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=water2reports&incrementCounter=1>

¹⁹ Pārskats par dzeramā ūdens kvalitāti un uzraudzību 2021. gadā. Veselības inspekcija,

11. tab. Priekuļu apvienības teritorijā radīto sadzīves un bīstamo atkritumu daudzums 2012. – 2021.g.

Atkritumu veids	Radīto atkritumu daudzums, t/gadā						
	2021.	2020.	2016.	2015.	2014.	2013.	2012.
Sadzīves atkritumi	12677,2	18484,92	12114,58	10225,42	13992,16	541,20	206,88
Bīstamie atkritumi	4,66	3,97	4,67	1,21	0,14	55,89	53,29
Kopā,	12681,86	18488,89	12 119,25	10226,63	13992,30	597,09	260,17
t.sk. bīstamie atkritumi, %	0,04	0,02	0,04	0,00	0,00	10,3	25,8

Datu avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem Nr.3-BA".2022. gads

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanu novadā nodrošina SIA "Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija" (ZAAO). Sadzīves atkritumu datu apkopojumu nodrošina ZAAO.

Novadā radītie atkritumi galvenokārt veidojas māsaimniecībās, pakalpojumu jomā un ražotnēs.

Atkritumu apsaimniekošanā aktuāla ir dalītas atkritumu vākšanas sistēmas ieviešana. Priekuļu novadā SIA "ZAAO" ir izvietojis PET pudeļu režģus, kuros ikvienam ir iespēja bez maksas nodot visa veida un krāsu plastmasas ēdienu un dzērienu pudelēm, un arī EKO punktus, kuros ir publiski un bez maksas pieejami konteineri atkritumu šķirošanai. EKO punkts sastāv no konteineru pāra - viens konteiners ir paredzēts izlietotam iepakojumam, savukārt otrs konteiners - stikla iepakojumam. Informācija par šķirotu atkritumu savākšanas vietām iedzīvotājiem pieejama http://www.zaao.lv/privatpersonam/interaktiva_karte

Novadā netiek plānota tādu jaunu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu būvniecība, kuri būtu jāiekļauj apvienības teritorijas plānojumā.

7. Plānošanas dokumenta ieviešanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

7.1. Plānošanas dokuments, tajā iekļautie risinājumi, alternatīvas un to pamatojums

Teritorijas plānojuma izstrādes mērķis ir izstrādāt vienotu visas apvienības teritorijas plānojumu, integrējot dažādos laikos un pēc atšķirīgām pieejām izstrādātos Liepas, Veselavas, Mārsnēnu un Priekuļu pagastu teritorijas plānojumus un nodrošinot Teritorijas plānojuma atbilstību aktuālajiem normatīvajiem aktiem.

Plānojums izstrādāts atbilstoši 2014.gada 14.oktobra MK noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" (turpmāk arī MK noteikumi Nr.628), kas nosaka teritorijas plānojuma sastāvu un izstrādes kārtību, kā arī prasības teritorijas plānojuma izstrādei, izmantojot vienotu valsts informācijas sistēmu - Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu (turpmāk - TAPIS). TAPIS ir primārā plānošanas dokumenta publicēšanas darba vide un informācijas avots, kurā izstrādāts arī jaunais plānošanas dokuments - Priekuļu apvienības teritorijas plānojums, ievērojot normatīvajā aktā par teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu noteiktās prasības un izmantojot noteiktu teritorijas izmantošanas veidu klasifikatoru.

2013.gada 30.aprīļa MK noteikumi Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk arī VAN) nosaka vienotas normas teritorijas attīstības plānošanai, izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā vienotu pieeju funkcionālā zonējuma noteikšanai, funkcionālajā zonā atļautajiem galvenajiem un papildizmantošanas veidiem, jaunveidojamo zemes vienību minimālajām platībām lauku teritorijā u.c. normas.

Teritorijas plānojuma būtiskākie risinājumi ir šādi:

- Visā novada teritorijā tiek iedibināts vienots funkcionālais zonējums un vienots teritorijas izmantošanas veidu iedalījums;
- Atļautās teritorijas izmantošanas veidu skaits tiek paplašināts atbilstoši VAN nosacījumiem;
- Visā novadā tiek noteiktas vienotas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, t.sk. vienoti apbūves un zemes vienību veidošanas rādītāji;
- Novada ciemu robežu precizēšana, izslēdzot no tām līdz šim plānotās lauksaimniecības zemes;
- Izvērtētas applūstošās teritorijas virszemes ūdensobjektiem Gaujai, Raunai un Vaivei, identificēta Gaujas applūstošā teritorija un iekļauta virszemes ūdensobjekta aizsargjosla.
- 19 kultūras pieminekļiem teritorijas plānojuma izstrādes laikā ir izstrādātas un Valsts kultūras pieminekļu inspekcijā apstiprinātas individuālās aizsardzības zonas, kā arī visu apvienības (22) kultūras pieminekļu individuālās aizsardzības zonas attēlotas teritorijas plānojumā.

Teritorijas plānojumā izdalītas šādas funkcionālās zonas:

Savrupmāju apbūves teritorijas (DzS) ir funkcionālā zona, kas nodrošina mājokļa funkciju savrupam dzīvesveidam, paredz atbilstošu infrastruktūru, un kuras galvenais izmantošanas veids ir savrupmāju un vasarnīcu apbūve.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: Savrupmāju apbūve (11001) un Vasarnīcu apbūve (11002).

Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM) ir funkcionālā zona ar apbūvi līdz trijiem stāviem, ko nosaka, lai nodrošinātu mājokļa funkciju, paredzot atbilstošu infrastruktūru.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: Daudzdzīvokļu māju apbūve (11006), Rindu māju apbūve (11005) un Savrupmāju apbūve (11001).

Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD) ir funkcionālā zona ar apbūvi no četriem un pieciem stāviem, ko nosaka, lai nodrošinātu mājokļa funkciju, paredzot atbilstošu infrastruktūru.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: Daudzdzīvokļu māju apbūve (11006) un Rindu māju apbūve (11005).

Publiskās apbūves teritorija (P) ir noteikta, lai nodrošinātu komerciālu vai nekomerciālu publiska rakstura iestāžu un objektu izvietojumu, paredzot atbilstošu infrastruktūru.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: biroju ēku apbūve (12001), tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve (12002), tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve (12003), kultūras iestāžu apbūve (12004), sporta būvju apbūve (12005), aizsardzības un drošības iestāžu apbūve (12006), izglītības un zinātnes iestāžu apbūve (12007), veselības aizsardzības iestāžu apbūve (12008), sociālās aprūpes iestāžu apbūve (12009), dzīvnieku aprūpes iestāžu apbūve (12010), reliģisko organizāciju ēku apbūve (12011) un labiekārtota publiskā ārtelpa (24001).

Jauktas centra apbūves teritorijās (JC) izdalīta, lai ir funkcionālā zona, kurā vēsturiski izveidojies plašs jauktas izmantošanas spektrs un kuru turpina attīstīt par jauktas izmantošanas un blīvas apbūves zonu.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: savrupmāju apbūve (11001), rindu māju apbūve (11005), daudzdzīvokļu māju apbūve (11006) un labiekārtota publiskā ārtelpa (24001).

Rūpnieciskās apbūves teritorija (R) noteikta, lai nodrošinātu rūpniecības uzņēmumu darbībai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju, inženiertehnisko apgādi un transporta infrastruktūru.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve (13001), smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūve (13002), lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve (13003), derīgo izrakteņu ieguve (13004), atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve (13005), inženiertehniskā infrastruktūra (14001), transporta lineārā infrastruktūra (14002), transporta apkalpojošā infrastruktūra (14003), noliktavu apbūve (14004) un energoapgādes uzņēmumu apbūve (14006).

Transporta infrastruktūra teritoriju (TR) grupa izdalīta divas apakšzonas. Transporta infrastruktūra teritorija. Autoceli un ielas (TR1) noteikta, lai nodrošinātu autotransporta līdzekļu un gājēju un velo satiksmei nepieciešamo infrastruktūru, kā arī lai nodrošinātu autoapkalpes uzņēmumu darbību un inženiertehnisko apgādi. Transporta infrastruktūras teritorija. Dzelzceļš (TR2) ir funkcionālā zona, lai nodrošinātu dzelzceļa infrastruktūru, kā arī lai nodrošinātu ar dzelzceļu saistīto uzņēmumu darbību un inženiertehnisko apgādi.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: inženiertehniskā infrastruktūra (14001), transporta lineārā infrastruktūra (14002), un transporta apkalpojošā infrastruktūra (14003).

Tehniskās apbūves teritorija (TA) noteikta, lai nodrošinātu inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu izbūvei, uzturēšanai, funkcionēšanai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un transporta infrastruktūru.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: inženiertehniskā infrastruktūra (14001), transporta lineārā infrastruktūra (14002), transporta apkalpojošā infrastruktūra (14003), noliktavu apbūve (14004), energoapgādes uzņēmumu apbūve (14006) un atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve (13005).

Dabas un apstādījumu (DA) teritoriju grupā izdalītas pavisam divas apakšzonas. Dabas un apstādījumu (DA1) ir funkcionālā zona, lai nodrošinātu rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides un līdzīgu funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma) (24001, 24002) un mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (21002).

Dabas un apstādījumu teritorija (DA2) ir funkcionālā zona, lai nodrošinātu esošo kapsētu darbībai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un inženiertehnisko apgādi un transporta infrastruktūru.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma) (24001, 24002)

Mežu teritoriju (M) grupā ir izdalītas divas apakšzonas. Mežu teritoriju (M1) ir funkcionālā zona, lai nodrošinātu apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai un ar mežu saistīto galveno – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanai.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: mežsaimnieciska izmantošana (21001), mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (21002) un publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma) (24001, 24002).

Mežu teritorija. Purvi (M1) ir funkcionālā zona, lai nodrošinātu Rekšņu purva saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanu.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: mežsaimnieciska izmantošana (21001), mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (21002) un publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma) (24001, 24002). Papildizmantošanas veids: Derīgo izrakteņu ieguve (13004).

Lauksaimniecības teritorija (L) un (L1) ir funkcionālās zonas, ko nosaka lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes, kā resursa, racionālu un daudzveidīgu izmantošanu visa veida lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: lauksaimnieciska izmantošana (22001), viensētu apbūve (11004), lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve (13003) un publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma) (24001, 24002) un ūdens telpas publiskā izmantošana (24003).

Lauksaimniecības teritorijā (L1) aizliegta derīgo izrakteņu ieguve.

TIAN nosaka, ka lauksaimniecībā izmantojamās zemes apbūve ir aizliegta, ja lauksaimniecībā izmantojamās zemes auglība ir 31 balle un augstāka kā arī, ja tajā ir bioloģiski vērtīgi zālāji (atbilstoši Lauku bloku kartēs attēlotai informācijai).

Ūdeņu teritorija (Ū) ir funkcionālā zona, lai izplānotu un nodrošinātu racionālu un ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu saimnieciskai darbībai, transportam, rekreācijai un vides aizsardzībai.

Teritorijas galvenie izmantošanas veidi: ūdenssaimnieciskā izmantošana, tehniskā apbūve un teritorijas izmantošana: transporta lineārās infrastruktūras apbūve, transporta apkalpojošās infrastruktūras apbūve, inženiertehniskās infrastruktūras apbūve, energoapgādes uzņēmumu apbūve un ūdens telpas publiskā izmantošana.

Detalizētu katras funkcionālās zonas atļauto izmantošanu - jaunveidojamo zemes vienību minimālās platības un apbūves parametrus - maksimālo apbūves blīvumu, maksimālo apbūves intensitāti, minimālo brīvo zaļo teritoriju, atļauto stāvu skaitu un maksimālo atļauto

būvju augstumu skatīt Plānojuma III daļā Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (turpmāk – TIAN).

Atbilstoši VAN ieviestas teritorijas ar īpašiem noteikumiem. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (turpmāk arī TIN) noteiktas ar mērķi papildus funkcionālajam zonējumam izdalīt atsevišķas teritorijas ar īpašiem noteikumiem. TIN var ietvert vienu vai vairākas funkcionālās zonas. Teritorijas un objekti ar īpašiem noteikumiem attēloti Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas kartēs. Šo teritoriju izmantošanas noteikumi tiek noteikti gan Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos gan citos normatīvajos aktos. Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā noteiktas vairākas TIN teritorijas:

TIN 11 Lidlauka "Cēsis" 2 km manevrēšanas zona.

Lidlauka ietekmes zonā (TIN 11) ir spēkā gaisa kuģu lidojumiem potenciāli bīstamu objektu būvniecības, ierīkošanas, izvietojšanas un apzīmēšanas kārtība saskaņā ar likuma "Par aviāciju" 41.panta nosacījumiem.

TIN 12 Lidlauka "Cēsis" 5 km manevrēšanas zona.

Lidlauka manevrēšanas piecu kilometru zonā saskaņo jebkuru gaismas avotu, kurš netiek izmantots aeronavigācijai. Lidlauka satiksmes piecu kilometru zonā saskaņo 30 m un augstāku būvju būvniecību;

TIN 13 Lidlauka "Cēsis" 15 km manevrēšanas zona.

Lidlauka satiksmes 15 kilometru zonā saskaņo būves, kuras var veicināt putnu masveidīgu pulcēšanos (pastāvīgs barības avots un ligzdošanas vietas).

Ainaviski vērtīgās teritorijas TIN nenosaka.

Plānojuma redakcijā noteikti nosacījumi kultūras mantojuma saglabāšanai.

TIAN 7.1. nodaļā noteiktas jaunas prasības kultūras mantojuma saglabāšanai.

Alternatīvas un to pamatojums

Plānošanas un SIVN procesā sākuma posmā ir veikta spēkā esošo pagastu plānojumu risinājumu un to ieviešanas izvērtēšana, sabiedrība aicināta izteikt priekšlikumus jaunajam teritorijas plānojumam. Plānošanas dokumenta izstrādes procesā ir secināts, ka:

- 1) **Cienu robežas.** Plaši noteiktās Veselavas, Mārsnēnu, Priekuļu, Sarkaņu, Jāņmuižas un Liepas cienu teritoriju platības apvienības teritorijas plānojumā ir jāsamazina, izslēdzot teritorijas, kurās pēdējo 10 gadu laikā nav realizējusies apbūve, nav uzsākta zemes ierīcība vai citas apbūves attīstības aktivitātes. Plašāka informācija par cienu robežu izmaiņu priekšlikumiem sniegta Paskaidrojuma rakstā. Pirms plānošanas dokumenta publiskās apspriešanas redakcijas izstrādes izskatītas divas alternatīvas attiecībā uz cienu robežām novadā: **1. alternatīva** Pagastu teritorijas plānojumos noteiktās cienu robežas un **2. alternatīva** Cienu robežu precizējumi, balstoties uz spēkā esošo pagastu plānojumu ieviešanas vērtējumu (Cienu robežu priekšlikumus skatīt Paskaidrojuma raksta 3.2. nodaļā.

- 2) **Rūpnieciskās apbūves teritorijas. 1. alternatīva:** Pagastu teritoriju plānojumos noteiktās ražošanas zonas (aptver ražošanas uzņēmumus, daļēji lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumus), **2. alternatīva** Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R) ir saglabātās atbilstoši Stratēģijas telpiskajā perspektīvā norādītajām ražošanas teritorijām (3.3.4.nodaļa Paskaidrojuma rakstā):

- Priekuļu ciemā no Raunas ielas uz ziemeļiem

- AS Lode teritorija Liepas pagastā, izslēdzot blakus esošo māla izstrādes karjeru, ko atļauj apsaimniekot L zona;
- SIA "Staļi" zemes blakus Dukuriem, pie Cēsīm.

Ražošanas zonas lauku zemēs 2. alternatīvā tiek noteiktas kā Lauksaimniecības teritorijas (L), kas atļauj Lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūvi un teritorijas izmantošanu (Lauksaimnieciskās ražošanas, ietverot lauksaimniecības servisa uzņēmumu (*tai skaitā mehāniskās darbnīcas, kaltes, pagrabi, noliktavas, saldētavas, kautuves*), un līdzīgu darbību nodrošināšanai nepieciešamā apbūve un infrastruktūra) un vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūvi un teritorijas izmantošana (*Tekstilizstrādājumu, apģērhu un ādas izstrādājumu ražošanas, pārtikas rūpniecības, mēbeļu ražošanas, poligrāfijas, industriālo un tehnoloģisko parku un citu vieglās rūpniecības uzņēmumu, kas nerada būtisku piesārņojumu, darbības nodrošināšanai nepieciešamā apbūve un infrastruktūra*).

- 2) **Būves dzīvniekiem. 1. alternatīva** Priekuļu pagasta teritorijas plānojuma risinājumu piemērošana visai teritorijai, t.i. TIAN noteikt, ka "Lauksaimnieciska rakstura uzņēmumu apbūve visā pašvaldības teritorijā nepieļauj jaunu lopkopības kompleksu celtniecību vai esošo rekonstrukciju ar plānoto kopējo dzīvnieku skaitu virs 300 galvām" un cūku nobarošanas kompleksu „Smurģi” iekļauj zonā "Augstvērtīgas lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas" (pieļaujama apbūve galvenās darbības 01 nodrošināšanai)". **2. alternatīva** VAN regulējuma piemērošana. VAN nosaka minimālos attālumus no jaunas lauksaimniecības dzīvnieku būves no dzīvojamās un publiskās apbūves, kā arī no jaunas dzīvojamās vai publiskās apbūves līdz esošai lauksaimniecības dzīvnieku būvei:

- 50 m – līdz būvēm, kur 20 dzīvnieku vienības;
- 100 m – līdz būvēm, kur 21-50 dzīvnieku vienības;
- 300 m – līdz būvēm, kur 51-500 dzīvnieku vienības;
- 500 m – līdz būvēm, kur 501 un vairāk dzīvnieku vienības.

VAN prasība par minimālajiem attālumiem neattiecas, ja dzīvnieku būves un dzīvojamā apbūve pieder vienam īpašniekam, atrodas vienā zemes vienībā vai ir panākta savstarpēja vienošanās.

VAN paredz, ka apkārtējā teritorijā 3 km rādiusā cūku blīvums nepārsniedz 1500 dzīvnieku (te neieskaita saimniecības ar 5 un mazāk cūkām).

Vērtējot VAN un arī Gaujas nacionālā parka izmantošanas noteikumu prasības nosaka augstus ierobežojumus lauksaimniecības dzīvnieku būvju būvniecībai. Ar katru gadu paaugstinās arī normatīvi aktu prasības lauksaimniecības nozarē. Lai pretendētu uz ES tiešo maksājumu atbalstu un Lauku attīstības programmas platību maksājumiem, jāievēro savstarpējās atbilstības prasības, kas ir normatīvajos aktos noteiktas prasības un ietver: labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus un obligātās apsaimniekošanas prasības. Lai lauksaimniecības uzņēmumi turpinātu darboties, nepieciešamo investīciju apjoms pieaug. Ņemot vērā, ka Priekuļu apvienības pārvaldē lauksaimniecība ir būtiskākā nozare un kopējā ilgtermiņa attīstības tendence sabiedrībā ir virzīta uz vietējiem produktiem, dabiskiaudzētu un veselīgu pārtiku, Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā netiek noteikti papildusnosacījumi lauksaimnieciskajai ražošanai un jaunu lauksaimniecības dzīvnieku būvju būvniecībai un esošo būvju pārbūve Tādēļ ir secināts, ka papildus normatīvajos aktos jau noteiktajam, TIAN attiecībā uz būvēm dzīvniekiem nav nepieciešams noteikt ierobežojumus.

Visas alternatīvas sadarbībā ar apvienības pārvaldes pārstāvjiem izvērtētas teritorijas plānojuma un SIVN procesa izstrādes sākuma posmā un teritorijas plānojumā, kas tika virzīts publiskajai apspriešanai un apstiprināšanai Priekuļu novada domē, attiecībā uz ciemu robežām, rūpnieciskās apbūves teritorijām un būvēm dzīvniekiem turpmākai

plānošanai izvēlēta 2. alternatīva.

7.2. Plānošanas dokumenta ieviešanas būtiskās ietekmes uz vidi vērtējums

Šajā nodaļā sniegts Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma risinājumu īstenošanas būtiskās ietekmes vērtējums gan kopumā uz apvienības teritoriju, gan attiecībā uz dabas teritorijām, vides kvalitāti, kultūrvēsturisko mantojumu, kā arī citām ietekmēm (piemēram, uzainavām u.c.), izvērtējot TIAN noteikto funkcionālo zonu plānoto (atļauto) izmantošanu, tās ieviešanas sagaidāmo ietekmi, salīdzinot ar esošo teritorijas izmantošanu. Konkrētu ietekmju aprakstā sniegts ietekmju novērtējums norādot pozitīvās, negatīvās, neitrālās, tiešās, netiešās, ilgtermiņa un īstermiņa ietekmes, kā arī sagaidāmās ietekmju mijiedarbības.

Ar tiešajām ietekmēm šajā novērtējumā tiek saprastas tādas ietekmes, kuras uz apkārtējo vidi iedarbojas tieši un nepastarpināti, ar netiešajām – ietekmes, kuras mijiedarbojoties ar vidi, pastarpināti rada izmaiņas apkārtējā vidē, ar pozitīvajām – ietekmes, kas vērstas uz dabas teritoriju, kultūrvēsturiskā mantojuma, ainavu struktūru, vides kvalitātes uzlabošanu, slodzes uz apkārtējo vidi mazināšanu un ierobežošanu, dabas resursu stāvokļa uzlabošanu vai vairošanu, ar negatīvajām – ietekmes, kuras var izraisīt dabas teritoriju, kultūrvēsturiskā mantojuma un ainavu struktūru saglabāšanas un aizsardzības, vides kvalitātes pasliktināšanu, slodzes uz vidi palielināšanu un dabas resursu stāvokļa pasliktināšanu un noplicināšanu, ar neitrālajām – nebūtiskas izmaiņas dabas teritoriju platībās vai kvalitātē, kultūrvēsturisko mantojuma un ainavas struktūrās, vides kvalitātes rādītājos, slodzē uz apkārtējo vidi un dabas resursu stāvokļa raksturlielumos, īslaicīgās ietekmes – ietekmes, kuras izpaužas darbības (būvdarbi, labiekārtojuma ierīkošana, uzstādīšana un citas) norises laikā vai īsu laiku pēc darbības ieviešanas, ilgtermiņa – ietekmes, kuras izpaudīsies teritorijas plānojuma ieviešanas laikā un saglabāsies līdz turpmākajiem plānošanas periodiem.

7.2.1. Vispārējā ietekme

Liepas, Veselavas, Mārsnēnu un Priekuļu pagastu plānojumi ir izstrādāti pirms 10 un vairāk gadiem. Tā kā tos izstrādāja trīs dažādi autori un tajā laikā nebija vienotas pieejas funkcionālā zonējuma noteikšanā un apbūves noteikumu izstrādē, pagastu teritorijas plānojumu izstrādē ir izmantotas trīs dažādas pieejas.

Veselavas pagasta teritorijas plānojumā 2008.-2020.gadam ir izstrādāts funkcionālais zonējums un apbūves noteikumi saskaņā ar toreiz spēkā esošajiem “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumiem” (Nr. 883, 19.10.2004.). Līdzīga pieeja zonējuma un apbūves noteikumu izveidē ir Liepas pagasta teritorijas plānojums 2005.-2017.gadam un Mārsnēnu pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam, kuriem ir arī viens izstrādātājs. Plānojumos, nosakot funkcionālo zonējumu, plaši ir lietotas jauktās zonas. Visvairāk jauktas izmantošanas zonu (JSD, JDzS, JDT, JDR) ir pielietotas Liepas pagasta teritorijas plānojumā.

Teritorijas plānojumos ir detalizēti apskatīti nozaru jautājumi, kurus institūcijas izvirzīja nosacījumos teritorijas plānošanai. Spēkā esošajos pagastu TIAN ir daudz citētas prasības no citiem normatīvajiem aktiem.

Izvērtējot pagastu teritorijas plānojumus ir secināts, ka:

- kopumā tie ir veiksmīgi izstrādāti, jo īstenošanas laikā tie ir apmierinājuši pašvaldību un nekustamo īpašnieku intereses, un nepieciešamība pēc grozījumiem ir bijusi tikai vienu reizi (Liepas pagasta teritorija plānojuma 2009.gada grozījumi); apvienības pagasta ciemu teritorijas ir plašas, tajās iekļautas lauksaimniecības zemes, kurās ciemu teritorijas plānota viensēta apbūves iespējas, izdalot zemesgabalus 0,5 ha platībā. Plašo lauksaimniecības zemju izmantošana nav notikusi atbilstoši iepriekš plānotajai attīstības intensitātei, tādēļ jaunajā apvienības Plānojumā ir lietderīgi pārskatīt ciemu robežas.

Priekuļu apvienības pārvaldei tika izstrādāts teritorijas plānojums, tajā aptverot visas

apvienības teritoriālās vienības - pagastus, nosakot vienotas teritorijas izmantošanas prasības visā apvienībā.

***Vērtējums:** pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz novada attīstību, jo ir izstrādāts vienots teritorijas plānojums novada teritorijai, nosakot visā novadā teritoriālajās daļās – pagastos vienādus priekšnoteikumus turpmākai attīstībai.*

Otrs nozīmīgs uzdevums Plānojuma sagatavošanā ir Ministrukabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumu Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” iestrāde teritorijas plānojumā. VAN nosaka vienotas, unificētas prasības teritorijas plānojumu izstrādei, tostarp, funkcionālā zonējuma izstrādei teritorijas plānojumam Latvijā. Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā, atbilstoši VAN prasībām, ir konsolidētas līdz šim spēkā esošo pagastu teritorijas plānojumu prasības ar minētajiem MK noteikumiem. Plānojumā noteiktais atļautās teritorijas izmantošanas veidu skaits paplašinās un saimnieciskajai darbībai būs mazāk pašvaldības noteikto ierobežojumu, kas atšķirās starp pagastiem. Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma iekļaušana valstī vienotā klasifikācijas un atļautās izmantošanas sistēmā ir vērtējama pozitīvi, vēl jo vairāk tādēļ, ka, izstrādājot teritorijas plānojumu, lielā mērā ir saglabāti līdz šim spēkā esošo pagastu teritorijas plānojumu funkcionālais zonējums un nosacījumi, par cik tie ir saskaņā ar apvienības ilgtspējīgas attīstības stratēģijā iekļautajām attīstības prioritātēm, virzieniem un telpiskās attīstības perspektīvu.

Teritorijas plānojuma izstrādē ņemti vērā Priekuļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014. – 2030.g. noteiktie ilgtermiņa attīstības - stratēģiskie mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvie virzieni: policentriskas apdzīvotuma struktūras attīstība, lauku (atvārtās) telpas izmantošanas daudzveidība, ražošanas zonu un to infrastruktūras attīstība un transporta koridoru un inženierkomunikāciju infrastruktūras attīstība.

Plānojumā ietekmes vērtējums pa ietekmes uz vidi aspektiem izklāstīts 7.2.2. – 7.2.6. nodaļās.

Izstrādājot teritorijas plānojumu, tas tiek arī iekļauts Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (TAPIS).

***Vērtējums:** pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz apvienības attīstību, jo Plānojuma izstrāde un ar to saistītā sabiedrības informēšana nodrošina apvienības plānošanas sistēmas iekļaušanos valstī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.*

Atbilstoši Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022.-2036.gadam noteiktajam novada nozīmes centri ir Priekuļi un Liepa, vietējas nozīmes kopienas centri – Jāņmuiža, Veselava, vietējas nozīmes attīstības centri – ciemi Bērkrogs un Mārsnēni, pārējie ciemi ir lauku apdzīvotās vietas. Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā, balstoties uz veikto pagastu teritorijas plānojumu izvērtējumu, ir koriģētas apvienības ciemu robežas. Līdz šim plaši noteiktās ciemu teritoriju platības novada teritorijas plānojumā tiek samazinātas, izslēdzot teritorijas, kurās pēdējo 10 gadu laikā nav realizējusies apbūve, nav uzsākta zemes ierīcība vai citas apbūves attīstības aktivitātes (skat. Paskaidrojuma raksta 3.2. nodaļu par ciemu un lauku teritoriju robežām). Tas galvenokārt skar līdz šim ciemu robežās iekļautās lauksaimniecības zemes, jo ciemos ir atļauta lauksaimniecības zemju dalīšana mazākos zemes gabalos - 0,5 ha platībām, turpretim ārpus ciemiem zemes gabala minimālā platība ir 2 ha. Izvērtējot faktisko situāciju, konstatēts, ka plānotā intensīvā attīstība nav notikusi un nav paredzams, ka šīs teritorijas varētu attīstīties kā lauksaimniecības zemes ar intensīvāku apbūvi ciemu robežās. Tādēļ vairums no lauksaimniecības zemēm no ciemiem (Dukuri, Liepa, Strautmaņi, Priekuļi, Mārsnēni, Bērkrogs, Veselava) izslēgtas, ciemos koncentrējot dzīvojamās apbūves, pakalpojumu, izglītības un citu apbūves objektu teritorijas. Vērtējums: pozitīva, tieša un/vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz ciemu attīstību, precizējot ciemu robežas atbilstoši apvienības Stratēģijā plānotajai attīstībai, t.sk. telpiskās attīstības perspektīvai.

7.2.2. Ietekme uz dabas teritorijām

Gaujas nacionālo parka teritorija novadā aizņem 43%. Nacionālā parka teritorijas izmantošanai TIAN papildus netiek noteiktas speciālas prasības, t.i. tā izmantošana plānota atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Gaujas nacionālā parka teritorijas aizsardzību un izmantošanu regulē Gaujas Nacionālā parka likums (30.04.2009.) un Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumi Nr.317 "Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā, savietojot iepriekš noteikto pagastu teritorijas plānojumu funkcionālo zonējumu ar VAN noteikto funkcionālā zonējuma iedalījumu, ir saglabāta pēctecība gan zemes vienību minimālajās platībās, gan atļautajos teritorijas izmantošanas veidos. Neitrāla ietekme uz Gaujas nacionālo parku.

Vērtējums: neitrāla ietekme uz Gaujas nacionālo parku, jo parka teritorijas izmantošanai TIAN papildus netiek noteiktas speciālas prasības, tā izmantošana plānota kā līdz šim – atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Jaunajā teritorijas plānojumā dabas teritorijas ietvertas Lauksaimniecības teritorijās (L), Mežu teritorijās (M) un Dabas un apstādījumu teritorijās.

Dažādi līdz šim spēkā esošajos teritorijas plānojumos lauksaimniecības zemju zonējumi (Lauksaimniecības teritorijas, Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas, lauksaimniecības un lauku apbūves zemes) ārpus ciemiem iekļauti vienā funkcionālajā zonējumā Lauksaimniecības teritorijās (L). Tajās plānota plaša atļautā izmantošana un minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība atbilstoši VAN ir 2 ha. Šajās teritorijās TIAN papildus prasības netiek noteiktas. Salīdzinot ar spēkā esošajiem pagastu teritorijas plānojumiem un esošo situāciju, neitrāla ietekme uz lauksaimniecības zemēm.

Plānojot Lauksaimniecības teritorijas (L), tajās iekļautas no ciemu teritorijām izslēgtās lauksaimniecības zemes, kurās, salīdzinot ar līdz šim spēkā esošajos pagastu teritoriju plānojumos bija iekļautas ciemu teritorijās, tajās paredzot zemesgabalu dalīšanu (0,5 ha) un līdz ar to blīvāku apbūvi. Tā kā no ciemiem izslēgtas teritorijas, kurās intensīvā attīstība, t.sk. līdz šim plānotā apbūve nav notikusi un nav paredzams, ka tā varētu īstenoties, tad šis aspekts ir vērtējams kā pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz lauksaimniecības teritorijām, saglabājot teritorijas tipisko mozaīkveida lauksaimniecības un meža zemju struktūru.

Nelielās teritorijās ciemos noteiktas Lauksaimniecības teritorijas (L1), kurās tāpat kā līdz šim ir atļauta ciema apbūves attīstība un zemesgabalu dalīšana, atbilstoši ciemu teritorijām (platība – 1200m²). Salīdzinot ar spēkā esošajiem pagastu teritorijas plānojumiem un esošo situāciju, neitrāla ietekme uz lauksaimniecības zemēm.

Vērtējums: neitrāla ietekme uz dabas teritorijām, saglabājot pēctecību lauksaimniecības zemju plānošanā. Pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz lauksaimniecības teritorijām, saglabājot novada tipisko mozaīkveida lauksaimniecības un meža zemju struktūru.

Mežu teritorijās (M1) ietvertas pagastu teritorijas plānojumos līdz šim plānotās Dabas pamatnes teritorijas (Z) Meži (ZM), Mežsaimniecības (M) vai Mežu teritorijas (M). Vietās, kur

Plānojumā ir samazinātas ciemu teritorijas, Mežu teritorijas (M) ir paplašinātas, piemēram, pie Liepas, Jāņupes un Strautmaļu ciemiem. Galvenie un papildizmantošanas veidi M zonā noteikti atbilstoši VAN. Mežu teritorijas saskaņā ar VAN ietver arī mežu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, t.i. Gaujas nacionālajā parkā. Kā papildizmantošana ir atļauta publiskā apbūve un teritorijas izmantošana: tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve, tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve, sporta būvju apbūve, viensētu apbūve, ja zemes vienības platība nav mazāka par 2 ha un aizsargjoslas vai meža nozari regulējošajos normatīvajos aktos nav noteikta lielāka platība.

Pēc platības lielākajai Rekšņu purva platībai ir noteikta atsevišķa zona Mežu teritorijas. Purvi (M1), kurā no atļautās izmantošanas viediem ir izslēgta viensētu u.c. patstāvīgu ēku apbūve. Pārējās purvu teritorijas ir iekļautas Mežu teritorijās (M), un tiek aizsargātas saskaņā ar Meža nozares normatīvajiem aktiem.

Salīdzinot ar spēkā esošajiem pagastu teritorijas plānojumiem un esošo situāciju, Plānojuma risinājumiem ir neitrāla ietekme uz meža zemju izmantošanu.

Mežu teritorijās M kā papildizmantošana atļauta Aizsardzības un drošības iestāžu apbūve (12006).

Mežu teritorijās pirms būvniecības ir jāveic sugu un biotopu izpēte un saņemams sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums, kā arī un būvniecība īstenojama tikai ārpus īpaši aizsargājamo sugu atradnēm vai biotopiem.

Mežu teritorijās M1 kā papildizmantošana plānota derīgo izrakteņu ieguve. TIAN attiecībā uz derīgo izrakteņu ieguvu noteikts:

“Ja plānojot vairāk par vienu derīgo izrakteņu ieguves vietu, kas nepārsniedz 5 ha platību, vai vairāk par vienu kūdras ieguves vietu, kas nepārsniedz 25 hektāru platību, un attālums starp ieguves vietām ir mazāks par 1 km, otrajai ieguves vietai izstrādā lokālplānojumu, kurā:

a) precizē teritoriju, kurā atļautais teritorijas izmantošanas veids ir derīgo izrakteņu ieguve (13004);

b) izstrādā transporta kustības organizāciju izstrādes laikā;

c) izstrādā risinājumus ietekmes uz meža ekosistēmu un apdzīvotajām vietām mazināšanai.”

Pēc karjeru izstrādes veicama derīgo izrakteņu ieguves vietu rekultivācija saskaņā ar normatīvajiem aktiem un izvēloties racionālāko Mežu teritorijā M1 atļauto teritorijas izmantošanas veidu.

Lokālplānojuma izstrādes, t.sk. teritorijas, kurā atļautais teritorijas izmantošanas veids ir derīgo izrakteņu ieguve, precizēšanas procesā tiks sākotnēji izvērtēti derīgo izrakteņu ieguves ietekmes uz meža ekosistēmu aspekti, nepieciešamības gadījumā uzsākts plānot principiālos risinājumus iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai vai arī pārskatīta plānotā derīgo izrakteņu ieguves teritorija, to samazinot, lai mazinātu negatīvo ietekmi. Šādas prasības ietveršana TIAN ir vērtējama kā pozitīva, tieša un/vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz meža ekosistēmu. Bez tam jāatzīmē, ka derīgo izrakteņu ieguves vietām, kas summāri pārsniedz 5 ha platību, vai kūdras ieguves vietām, kas summāri pārsniedz 25 hektāru platību, saskaņā ar Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2. pielikuma nosacījumiem ir piemērojams ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums. Tā ietvaros tiek izvērtētas būtiskās ietekmes uz vidi un gadījumā, ja tiek konstatētas negatīvas ietekmes uz vidi piemērota ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra. IVN procesā, veicot detalizētu paredzētās darbības izpēti, nosaka arī inženiertehniskos un organizatoriskos pasākumus darbības negatīvās ietekmes novēršanai.

Gaujas nacionālā parka likumā noteikts, ka dabas lieguma funkcionālajā zonā “Meža resursu saimnieciskā izmantošana dabas lieguma zonā notiek saskaņā ar meža apsaimniekošanas plānu. Meža apsaimniekošanas plāna saturu, izstrādes un apstiprināšanas kārtību nosaka parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos. Meža apsaimniekošanas plānu apstiprina parka direktors.” GNP meža teritoriju izmantošanā ir jāņem vērā tā IAIN.

Vērtējums: *neitrāla ietekme uz mežu teritorijām, apvienojot tās divās funkcionālajās apakšzonās M un M1.*

Pozitīva, tieša un/vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz meža ekosistēmu, nosakot papildus nosacījumus derīgo izrakteņu ieguvei Meža teritorijās M un M1.

Dabas un apstādījumu (DA) teritorijās Plānojumā ietvertas pagastu teritorijas plānojumos līdz šim plānotās Dabas pamatnes, Tūrisma un rekreācijas teritorijas, Rekreācijas teritorijas un Parku teritorijas. DA teritorijā ietvertas dabas un apstādījumu teritorijas ciemos, teritorija pie Startu ezera, dabas piemineklis Lielā Ellīte un citas teritorijas. Atsevišķā Dabas un apstādījumu teritoriju grupā DA2 izdalītas kapsētas, kuras spēkā esošajos pagastu teritorijas plānojumos arī bija iekļautas atsevišķā funkcionālajā zonā. Salīdzinot ar esošo situāciju un spēkā esošajiem pagastu teritorijas plānojumiem, Plānojuma risinājumi attiecībā uz dabas teritorijām neradīs būtiskas izmaiņas. Pozitīvi ir vērtējams tas, ka apvienojot DA zonās dabas teritorijas, tiek nodrošināta pēctecība un tas arī plānots ilgtermiņā saglabāt kā dabas un apstādījumu teritorijas.

TIAN noteikts, ka “Dabas un apstādījumu teritorijām pirms jaunu ēku būvniecības būvprojekta sastāvā izstrādā labiekārtojuma projektu. Sezonas ēku izvietojumu reglamentē būvniecības normatīvie akti.”

Vērtējums: *neitrāla ietekme uz dabas teritorijām, apvienojot dabas un apstādījumu teritorijas divās funkcionālajās apakšzonās DA un DA1.*

7.2.3. Ietekme uz vides kvalitāti

Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R) Plānojumā ir noteiktas atbilstoši Stratēģijas telpiskajā perspektīvā norādītajām ražošanas teritorijām (Skatīt Stratēģijā 4.attēlu), t.i. Priekuļu ciemā no Raunas ielas uz ziemeļiem, AS Lode teritorija Liepas pagastā, izslēdzot blakus esošo māla izstrādes karjeru, ko derīgo izrakteņu ieguvei var apsaimniekot Lauksaimniecības teritorijās L1 zonā un SIA “Stalī” zemes blakus Dukuriem, pie Cēsīm. Jaunajā plānojumā ražošanas teritoriju aizņemtās platības, salīdzinot ar spēkā esošajiem pagastu teritoriju plānojumiem, nav plānotas tik plašas, no ražošanas apbūves teritorijām izslēgtas teritorijas, kuras līdz šim kā tādas nav izmantotas un perspektīvā nav arī sagaidāms, ka tajās ražošana varētu attīstīties.

Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R) Plānojumā ir noteikts, ka Zemes vienības robežās veic pasākumus, lai apkārtējās teritorijas pasargātu no trokšņa, smakām un cita veida piesārņojuma. Izņēmums – ja apkārtējās teritorijās uzsāk jaunu būvniecību, jaunās būvniecības ierosinātais paredz pasākumus jaunā objekta aizsardzībai pret esošās rūpnieciskās apbūves nevēlamo ietekmi uz to.

Ražošanas teritorijās kā galvenie izmantošanas veidi noteikti: vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve (13001), smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūve (13002), lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve (13003), derīgo izrakteņu ieguve (13004) un atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve (13005). Darbības ražošanas apbūves teritorijās būs saistīta ar piesārņojuma veidošanos, taču galvenokārt, tās ir jau pašlaik notiekošas darbības (nozīmīgākās ir AS “Lode” un SIA “Gaižēni” darbības). Ir sagaidāms, ka attīstoties esošajiem uzņēmumiem vai arī jauniem uzņēmumiem, tiks ieviestas mūsdienīgas tehnoloģijas un līdz ar to nenotiks nozīmīga apkārtējās vides stāvokļa pasliktināšana. Jaunu tehnoloģiju ieviešana ir vērtējama pozitīvi.

Vērtējums: *pozitīva, tieša vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, plānojot kompaktas ražošanas apbūves teritorijas un integrējot apvienības telpiskās attīstības pamatnostādnes teritorijas plānojumā, kas radīs priekšnoteikumus tās ieviešanai.*

Ražošanas objekti darbības lauku zemēs Plānojumā ir iekļauti Lauksaimniecības teritorijās (L). TIAN noteikts, ka L teritorijās ir atļauta lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu, vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve un teritorijas izmantošana, kas atļauj šādu uzņēmumu apbūvi

un teritorijas izmantošanu:

- lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmums, ietverot lauksaimniecības servisa uzņēmumu (tai skaitā mehāniskās darbnīcas, kaltes, pagrabi, noliktavas, saldētavas, kautuves), un līdzīgu darbību nodrošināšanai nepieciešamā apbūve un infrastruktūra)
- vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve un teritorijas izmantošana (Tekstilizstrādājumu, apģērbu un ādas izstrādājumu ražošanas, pārtikas rūpniecības, mēbeļu ražošanas, poligrāfijas, industriālo un tehnoloģisko parku un citu vieglās rūpniecības uzņēmumu, kas nerada būtisku piesārņojumu, darbības nodrošināšanai nepieciešamā apbūve un infrastruktūra)

Novadā pašlaik C piesārņojošās darbības apliecinājumus darbībai “dzīvnieku novietnes, kurās komerciālos nolūkos audzē (ieskaitot cieto kūtsmēsli, šķidrmēsli, vircas un skābbarības sulas glabāšanu un savākšanu, un novadišanu) 10 un vairāk dzīvnieku vienību(4.1. punkts, MK noteikumu Nr.1082, 2.pielikums, 2010.) atbilstoši VVD informācijai (2017. gada

10. aprīlis) ir saņēmuši 13 operatori, viens operators veic 5.6.²⁰piesārņojošo darbību (lopkautuves, kurām kautķermeņu ražošanas jauda ir mazāka par piecām tonnām diennaktī operators veic darbojas) un 5.3. piesārņojošo darbību (iekārtas zivju un vēžveidīgo produktu ražošanai, tai skaitā konservētu, kūpinātu un saldētu produktu ražošanai, kurās saražo mazāk par vienu tonnu gatavās produkcijas dienā). Sagaidāms, ka Plānojuma ieviešanas gaitā turpināsies šo un jaunu lauksaimnieciskās ražošanas objektu attīstība, kā arī vieglās rūpniecības uzņēmumu, kas saskaņā ar VAN noteikto definīciju, nerada būtisku piesārņojumu, attīstība. Ražošanas objektu darbībai Lauksaimniecības teritorijās (L1) sagaidāma neitrāla ietekme uz vides kvalitāti novadā, jo turpināsies esošo lauksaimnieciskās ražošanas objektu darbība, un tas neradīs jaunas papildus ietekmes uz vidi. Ilgtermiņā iespējams, ka attīstoties esošajiem objektiem vai arī jauniem objektiem, tiks ieviestas mūsdienīgas tehnoloģijas, laba lauksaimniecības prakse un līdz ar to gan tieši, gan netieši tiks mazināta piesārņojuma novadišana apkārtējā vidē. Šis aspekts ir vērtējams pozitīvi.

Vērtējums: neitrāla, tieša vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, plānojot ražošanas objektus Lauksaimniecības teritorijās (L1). Pozitīva ietekme, ieviešot mūsdienīgas tehnoloģijas un laba lauksaimniecības prakses pasākumus.

Plānojumā netiek iekļauta pašlaik spēkā esošā Priekuļu pagasta TIAN nosacījums “Lauksaimnieciska rakstura uzņēmumu apbūve visā pašvaldības teritorijā nepieļauj jaunu lopkopības kompleksu celtniecību vai esošo rekonstrukciju ar plānoto kopējo dzīvnieku skaitu virs 300 galvām”. Plānojuma izstrādes gaitā ir secināts, ka Priekuļu novadā lauksaimniecība ir būtiskākā tautsaimniecības nozare un kopējā tendence sabiedrībā ir virzīta uz vietējiem produktiem, dabiski audzētu un veselīgu pārtiku. Bez tam lauksaimniecības nozarē ar katru gadu paaugstinās arī normatīvo aktu prasības. Piemēram, lai pretendētu uz ES tiešo maksājumu atbalstu un Lauku attīstības programmas platību maksājumiem, jāievēro savstarpējās atbilstības prasības, kas ir normatīvajos aktos noteiktas prasības un ietver: labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus un obligātās apsaimniekošanas prasības. Lai lauksaimniecības uzņēmumi turpinātu darboties, nepieciešamo investīciju apjoms darbības nodrošināšanai ar katru gadu pieaug. Tādēļ Priekuļu apvienības teritorijas plānojumā netiek noteikti papildus nosacījumi lauksaimnieciskajai ražošanai un jaunu lauksaimniecības dzīvnieku būvju būvniecībai un esošo būvju pārbūvei. Taču Plānojuma īstenošanas laikā ir jāievēro VAN prasības.

VAN nosaka šādus minimālos attālumus no jaunas lauksaimniecības dzīvnieku būves no dzīvojamās un publiskās apbūves, kā arī no jaunas dzīvojamās vai publiskās apbūves līdz esošai lauksaimniecības dzīvnieku būvei:

- 50 m – līdz būvēm, kur 20 dzīvnieku vienības;

²⁰ Darbības norādītas atbilstoši MK noteikumu Nr.1082, 2.pielikumam, 2010.

- 100 m – līdz būvēm, kur 21-50 dzīvnieku vienības;
- 300 m – līdz būvēm, kur 51-500 dzīvnieku vienības;
- 500 m – līdz būvēm, kur 501 un vairāk dzīvnieku vienības.

VAN prasība par minimālajiem attālumiem neattiecas, ja dzīvnieku būves un dzīvojamā apbūve pieder vienam īpašniekam, atrodas vienā zemes vienībā vai ir panākta savstarpēja vienošanās. VAN arī nosaka to, ka apkārtējā teritorijā 3 km rādiusā cūku blīvums nepārsniedz 1500 dzīvnieku (te neieskaita saimniecības ar 5 un mazāk cūkām).

Konsultācijās ar Dabas aizsardzības pārvaldi (2016. gada 10. oktobrī) par apvienības teritorijas plānojumu secināts, ka svarīgi ir, lai cūkkopības (arī citas) fermas savā darbībā ievēro vides aizsardzības prasības, nepiesārņo vidi. Pašlaik Gaujas nacionālā parka teritorijā darbojošās fermas to nodrošina.

Tādēļ kopumā papildus prasību neiekļaušana jaunajā plānojumā, ievērojot normatīvo aktu prasības, ir vērtējama kā neitrāla vai nebūtiska ietekme.

Vērtējums: *neitrāla ietekme uz vides kvalitāti saistībā ar lauksaimniecības dzīvnieku būvju attīstības iespējām.*

Stratēģijā norādītās ražošanas teritorijas Jāņmuižā ir iekļautas Jauktas centra apbūves zonā. Šajā zonā kā papildizmantošana noteikta vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve (13001), kas kā definēts VAN, nerada būtisku vides piesārņojumu.

Vērtējums: *neitrāla ietekme uz vides kvalitāti.*

Transporta infrastruktūra ir saistīta mobilo avotu gaisa piesārņojuma veidošanos. Teritorijas plānojumā ir integrēti Stratēģijā norādītie novadu šķērsojošie transporta koridori, nosakot Transporta infrastruktūras teritorijas TR1 (autoceļiem un ielām) un TR2 (dzelzceļam):

- starptautiskas nozīmes transporta koridors – valsts galvenais autoceļš E77/A2 Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (Veclaicene);
- nacionālas nozīmes transporta koridori – P20 Valmiera - Cēsis – Drabeši,
- valsts reģionālais autoceļš P28 Priekuļi – Rauna, kā arī
- vietējiem valsts ceļi V183 Rauna–Mārsnēni–Kerves, V323 Liepa – Smiltene un V187 Valmiera–Rauna,
- publiskās lietošanas stratēģiskās nozīmes dzelzceļa līnija “Rīga – Ieriķi – Lugaži”.

Transporta infrastruktūrā iekļauti esošie autoceļi, ielas un dzelzceļa līnija. Tādēļ, ieviešot teritorijas plānojumu, nav sagaidāmas būtiskas šī teritorijas izmantošanas veida radītas ietekmes uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni izmaiņas. Ilgtermiņa, palielinoties transportlīdzekļu sastāvā Eiro IV, Eiro V un Eiro VI standartu transportlīdzekļiem, sagaidāms, ka izmeši atmosfēras gaisā no autotransporta, it īpaši slāpekļa oksīdi, mazināsies.

Vērtējums: *neitrāla ietekme uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni.*

TIAN 3.1.5. sadaļā “Noteikumi autostāvvietām un velosipēdu novietnēm” ietverta prasība: *“Atklātās autostāvvietām nodrošina lietusūdens savākšanu un novadīšanu lietus ūdens kanalizācijas sistēmā. Autostāvvietām ar ietilpību virs 20 auto transportlīdzekļiem paredz lietusūdens notekūdeņu attīrīšanu naftas produktu un cieto daļiņu uztveršanai.”* Šīs TIAN prasības īstenošanai ir sagaidāma pozitīva, tieša un/vai netieša (attiecībā uz izklieģto piesārņojumu), ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu kvalitāti, augsnes un grunts piesārņojumu, novēršot piesārņojuma nokļūšanu apkārtējā vidē.

Vērtējums: *pozitīva, tieša un/vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu kvalitāti, augsnes un grunts piesārņojuma līmeni.*

TIN teritorijas - teritorijas, kurās ierīkojamas centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas ir izveidotas Priekuļu, Bērzkroga, Liepas ciemos. Priekuļu apvienības apdzīvotajās vietās - Liepā, Dukuros, Priekuļos, Mārsnēnos, Bērzkrogā un Veselavā ir ierīkotas centralizētās sadzīves kanalizācijas sistēmas.

Liepas ciema DA daļā bijušā Ed. Veidenbauma kolhoza darbības teritorijā iespējamās ietekmes uz lokālo ūdensapgādi no potenciāli piesārņotām un piesārņotām vietām. Priekuļu ciema teritorijā iespējamās ietekmes uz lokālo ūdensapgādi no potenciāli piesārņotām un piesārņotām vietām bijušajā Baltijas MIS un Priekuļu SIS teritorijās. Visu ciemu teritorijās pazemes ūdeņu piesārņojuma iespējamība ir no neapsaimniekotajām decentralizētās kanalizācijas vietām. Priekuļu novadā ir apdzīvotas vietas (ciemu vai to teritoriju daļu), kurās iedzīvotāji bez centralizētās kanalizācijas nodrošinājuma rada tiešu slodzi uz ūdensobjektu kvalitāti. Tāpēc tiešās ietekmes uz vidi samazināšanai būtu jāuzlabo centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu darbības efektivitāte, jānodrošina faktisko pieslēgumu izveide un jāveic tīklu paplašināšana. Nav pieļaujama blīvu apbūves teritoriju attīstība pirms nav sakārtota tehniskā infrastruktūra un nodrošināti pieslēgumi pie centralizētajiem tīkliem, kas nodrošina mājaimniecību piesārņojuma nonākšanu vidē – Gaujā, ezeros, gruntī u.c.

Nodrošināt efektīvu notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, piesārņoto vietu sanāciju, saimnieciskajā darbībā izmantojot videi draudzīgas metodes, nepieļaujot neattīrītu sadzīves notekūdeņu, atēju un vircas bedru iepludināšanu valējās ūdenskrātuvēs, ezeros, upēs, meliorācijas grāvjos, dīķos, kā arī to iesūcināšanu gruntī, tiešās ietekmes uz vidi tiks būtiski samazinātas.

Neatbilstoši uzturētas un ekspluatētas decentralizētās kanalizācijas sistēmas gan Latvijā kopumā, gan konkrētās vietās rada būtisku vides piesārņojuma risku. Vides piesārņojuma draudi rodas, ja netiek nodrošināta septiķos un krājtvertnēs uzkrāto notekūdeņu un ar tiem saistīto nosedumu regulāra izvešana vai atbilstoša notekūdeņu attīstīšana individuālajās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās. Tāpat ir konstatēti gadījumi, kad grunts slāņos iesūcas neattīrīti notekūdeņi no apzināti vai neapzināti hermētiski nenoslēgtām krājtvertnēm, radot grodu aktu un citu lokālu dzeramā ūdens ņemšanas vietu piesārņojuma risku.

Lai novērstu risku, kad no decentralizētās kanalizācijas tvertnēm vidē tiek novadīts piesārņojums, 2022. gada 19. maijā stājušies spēkā Cēsu novada domes saistošie noteikumi Nr. 15, "Decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Cēsu novadā pilsētās un ciemos". *Noteikumi nosaka decentralizētajās kanalizācijas sistēmās uzkrāto notekūdeņu un nosedumu apsaimniekošanas (attīrīšanas, savākšanas, transportēšanas) uzraudzības un kontroles prasības, lai aizsargātu cilvēku dzīvību un veselību, nodrošinātu vides aizsardzību un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.*

Cēsu novada jaunajā teritorijas plānojumā, kura darba uzdevums apstiprināts 2023.gada 23.februāra domes sēdē, uzsākot tā izstrādi, pievērsīsim pastiprinātu uzmanību TIN14 noteikšanai novada apdzīvotajās teritorijās, kur pieejami ūdensapgādes un kanalizācijas inženiertīkli.

Vērtējums: pozitīva, tieša ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu kvalitāti, augsnes un grunts piesārņojuma līmeni.

7.2.4. Ietekme uz kultūrvēsturisko mantojumu

Priekuļu apvienības pārvalderaksturojas ar bagātīgu kultūrvēsturisko mantojumu, kas kopā ar teritorijas dabas vērtībām, bioloģisko daudzveidību, Gaujas nacionālā parka un dabas

pieminekļu, daudzveidīgo reljefu un ainavām, kā arī saimniecisko darbību veido apvienības tipisko kultūrvidi. Teritorijas plānojuma izstrādes laikā ir izvērtētas 16 valsts aizsardzībā esošu kultūras pieminekļu aizsargjoslas (saskaņā ar Aizsargjoslu likuma nosacījumiem, ja *“aizsargjosla (aizsardzības zona) ap kultūras pieminekli nav noteikta īpaši, tās minimālais platums ir lauku apvidos - 500 metru”*) un tiem noteiktas aizsardzības zonas. Tās noteiktas saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 15. jūlija noteikumu Nr.392 *“Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”* nosacījumiem, ņemot vērā katra kultūras pieminekļa vēsturiskā plānojuma struktūru, kultūras pieminekļa un tam piegulošās vēsturiskās vides dabiskās robežas, jaunu kultūras pieminekļa daļu atklāšanas iespējamību, iespējas piekļūt kultūras piemineklim, kultūras pieminekļa kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanas nepieciešamību, kultūras pieminekļa redzamību no galvenajiem skatu punktiem un redzamību no kultūras pieminekļa. Nosakot aizsardzības zonas lielumu, ņemts vērā kultūras pieminekļa statuss, ainaviskās vērtības un teritorijas attīstības prioritātes atbilstoši Priekuļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai. Apvienības IAS vīzijā izsvērts, ka novads ir vieta, kur ir *“saglabāta tīrā, mazpiesārņotā vide, vizuāli izteismīgā lauku un mežu ainava, dabas un kultūras vērtības”*.

Teritorijas plānojuma izstrādes laikā aizsardzības zonas ir noteiktas 16 kultūras pieminekļiem. Trim kultūras pieminekļiem aizsardzības zonas jau bija izstrādātas un trim mākslas kultūras pieminekļiem aizsardzības zonas netiek noteiktas, jo tie atrodas kultūras piemeklī, kam aizsardzības zona ir noteikta. Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, to teritorijas un individuālās aizsardzības zonas robežas ir attēlotas Teritorijas plānojuma kartē *“Aizsargjoslas un apgrūtinājumi”* un Teritorijas un izmantošanas apbūves noteikumos ir ietverti nosacījumi to aizsardzībai un izmantošanai (skat. TIAN nodaļu 7.1. Prasības kultūras mantojuma saglabāšanai).

Kultūras pieminekļu aizsardzības zonu noteikšana, apstiprināšana, kā arī to integrēšana teritorijas plānojumā sekmēs to un saistītās apkārtējās teritorijas (aizsardzības zonas) aizsardzību, attīstību, ņemot vērā konkrētā kultūras pieminekļa vērtības, kā arī radīs priekšnoteikumus apvienības kultūras pieminekļu iesaistei apvienības tūrisma piedāvājumā.

Vērtējums: pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz apvienības kultūras pieminekļu aizsardzību, saglabāšanu un iesaisti apvienības tūrisma piedāvājumā, izstrādājot, apstiprinot un integrējot teritorijas plānojumā kultūras pieminekļu aizsardzības zonas.

Izstrādājot apvienības teritorijas plānojumu, ir izmantotas pašvaldības tiesības papildus valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem izvirzīt prasības citiem kultūrvēsturiskiem objektiem, kuriem ir vietēja kultūrvēsturiska nozīme. Plānojuma izstrādes gaitā ir izvērtēti Priekuļu novada stratēģijā atzīmētie pašvaldības nozīmes interesantie un aizsargājamie kultūrvēsturiski objekti (10 objekti, skatīt sarakstu 6.6. nodaļā). Plānojuma izstrādes eksperti kā kultūrvēsturiskus ir ieteikuši noteikt ēkas Veselavas muižas kompleksā, Jaunraunas muižas kompleksā un Jāņmuižas kompleksā, kurām nav kultūras pieminekļa statuss, bet kuras iekļaujas muižas apbūves ansamblī. Kultūrvēsturisko objektu saraksts ir iekļauts Teritorijas un izmantošanas apbūves noteikumu 2.pielikumā un aizsardzības prasības ir nodaļā 7.1. Prasības kultūras mantojuma saglabāšanai. Ap kultūrvēsturiskiem objektiem aizsargjoslas nenosaka. Pārējie Stratēģijā minētie kultūrvēsturiskie objekti teritorijas plānojumā netiek iekļauti.

TIAN 7.1.2. nodaļā noteiktas prasības kultūrvēsturisko ēku pārbūvei, atjaunošanai un restaurācijai, izvirzot prasības saglabāt šo ēku ārējo veidolu, tādējādi nodrošinot šo ēku iekļaušanos kultūrvēsturiskajā vidē.

Vērtējums: pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz apvienības kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību un saglabāšanu, iekļaujot TIAN prasības citiem kultūrvēsturiskiem objektiem, kuriem ir vietēja kultūrvēsturiska nozīme.

7.2.5. Citas ietekmes

Teritorijas plānojuma ietvaros ir noteiktas un plānojuma grafiskajā daļā virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu teritorijās attēlotas applūstošās teritorijas. Plānojuma izstrādes laikā ūdensobjektu piekrastes izvērtēšana applūstošo teritoriju noteikšanai veikta galvenajām apvienības ūdenstecēm, kas veido apvienības hidrogrāfiskā tīkla pamatu, - Gaujai, Raunai, Raunim un Vaivei. Applūstošā teritorija (10 % applūšanas varbūtība) identificēta Gaujai. Tā iekļauta Gaujas virszemes ūdensobjekta aizsargjoslā. Pozitīvi ir vērtējams tas, ka, nosakot applūstošā teritorijas un tās iekļaujot virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās, ir nodrošinātas Aizsargjoslu likuma 7. panta 2.daļas 1.punkta o) apakšpunkta prasības: “(2) *Minimālie virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu platumi tiek noteikti: 1) lauku apvidos (neatkarīgi no zemes kategorijas un īpašuma): “o) ūdenstilpei vai ūdenstecei ar applūstošo teritoriju — ne mazāk kā visas applūstošās teritorijas platumā.”*

Vērtējums: pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz normatīvo aktu prasību integrēšanu teritorijas plānojumā.

Kultūras pieminekļu aizsardzības zonu izstrādes laikā pievērsta uzmanība apkārtējās *ainavas aspektam*, t.i. nosakot kultūras pieminekļu aizsardzības zonas ir izvērtēta kultūras pieminekļa kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanas nepieciešamība, kultūras pieminekļa redzamība no galvenajiem skatu punktiem un redzamība no kultūras pieminekļa.

Vērtējums: pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz kultūrvēsturiskās ainavas aizsardzību un saglabāšanu kultūras pieminekļu apkārtnē.

Ņemot vērā to, ka GNP ainavu aizsardzības funkcionālā zona, kas aptver novada vērtīgākās ainavu teritorijas, novadā aizņem plašas teritorijas, tad TIN noteikšana un prasības par ietekmes uz ainavu vērtējuma iespējamību iekļaušana TIAN, ir vērtējama kā pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz apvienības vērtīgajām ainavām.

Vērtējums: pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz apvienības vērtīgajām ainavām.

TIAN 7.1. sadaļā “Prasības kultūras mantojuma saglabāšanai” izvirzītas prasības:

Jaunā būvniecība kultūras pieminekļu aizsargjoslās nedrīkst ietekmēt vēsturisko teritoriju raksturu, ainavisko vidi, dabas elementus.

TIAN iekļautās prasības ir vērtējamas kā pozitīva ietekme gan uz kultūrvēsturiskās ainavas aizsardzību, jo TIAN ietverto prasību realizācija sekmēs ainavas aizsardzību un saglabāšanu.

Vērtējums: pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz kultūrvēsturiskās ainavas aizsardzību un saglabāšanu.

7.2.6. Summārā ietekme

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma ieviešanas kopējā vispārējā ietekme ir pozitīva, tieša ilgtermiņa ietekme uz apvienības attīstību, jo ir izstrādāts vienots plānojums visām apvienības administratīvajām vienībām un plānojums nodrošina apvienības iekļaušanos valstī normatīvajos aktos noteiktajā plānošanas sistēmā, vienlaikus radot priekšnosacījumus Stratēģijā noteikto stratēģisko mērķu un ilgtermiņa prioritāšu ieviešanai.

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma ieviešanai ir sagaidāma pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitātes saglabāšanu, plānojot kompaktas ražošanas teritorijas, un kultūras pieminekļu un ainavu aizsardzību novadā, nosakot apvienības kultūras pieminekļiem individuālās aizsardzības zonas, ņemot vērā ainavas aspektus, kā arī nosakot teritoriju ar īpašiem noteikumiem apvienības ainaviski vērtīgajām teritorijām. Plānojuma ietekme uz dabas teritorijām un arī Gaujas nacionālo parku ir neitrāla vai nav būtiska, jo plānojums neizvirza speciālas prasības šo teritoriju izmantošanai, to izmantošana tāpat kā līdz šim ir plānota atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

8. Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai

Priekuļu apvienības teritorijas plānojums turpmākajam plānošanas periodam ir plānošanas dokuments, kas nosaka Priekuļu apvienības pārvaldes teritorijā noteiktos teritorijas izmantošanai un apbūves noteikumus ar mērķi nostiprināt tiesisko pamatu teritorijas ilgtspējīgai un līdzsvarotai telpiskajai attīstībai, nodrošināt pieņemto lēmumu pēctecību teritorijas plānošanas jomā.

Teritorijas plānojums nosaka vispārējo atļauto un visā Priekuļu apvienības teritorijā aizliegto izmantošanu, kā arī definē vienotas atļautās darbības visās apvienības teritoriālajās daļās un katrā konkrētā zonējumā.

Vērtējot iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi un iespējas tās samazināt, tiek pieņemts, ka īstenojot teritorijas plānojumā atļautās darbības tiks ievēroti vides aizsardzības, tostarp arī dabas aizsardzības normatīvajos aktos iekļautās prasības.

Liela nozīme, novēršot un samazinot iespējamo nevēlamo ietekmi uz vidi, ir nodrošināt plānošanas procesā identificēto risku, rekomendāciju un nosacījumu ievērošanu teritorijas plānojuma ieviešanas procesā. Jāatzīmē gan, ka Priekuļu apvienības teritorijas plānojumam šajā SIVN nav identificētas būtiskas negatīvas ietekmes. Tādēļ risinājumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai šajā plānošanas stadijā nav nosakāmi. Taču, ievērojot to, ka Plānojuma ieviešanas procesā, konkretizējoties attīstības iecerēm, izstrādājot detālplānojumus un būvprojektus, var būt nepieciešams detalizētāk izvērtēt vides aizsardzības aspektus vai iespējamo ietekmi uz Gaujas nacionālo parku, tad šajā Vides pārskatā Plānojuma ieviešanas stadijā tiek ieteikti šādi pasākumi: plānoto darbību saskaņošana ar Gaujas nacionālā parka aizsardzības un izmantošanas noteikumu nosacījumiem, kā arī plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi.

Plānoto darbību saskaņošana ar Gaujas nacionālā parka aizsardzības un izmantošanas noteikumu nosacījumiem

Gaujas nacionāla parks aizņem ievērojamu daļu (43 %) no apvienības teritorijas. Gaujas nacionālā parka apsaimniekošanu regulē Gaujas nacionālā parka likums un detalizēti - Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumi Nr.317 „Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Izvērtējot jaunus attīstības priekšlikumus vai arī izmaiņas esošajās darbībās Gaujas nacionālajā parkā, pašvaldībai ir jāņem vērā Gaujas nacionālā parka IAIN, jāsaskaņo plānotās darbības ar Gaujas nacionālā parka IAIN, nepieciešamības gadījumā konsultējoties ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

Plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi

Attiecībā uz ietekmi uz vidi realizējamus pasākumus var iedalīt trīs kategorijās:

1. Darbības, kurām saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir nepieciešams veikt ietekmes uz vidi vai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējumu

Pēc šī vides pārskata sagatavošanas laikā pieejamās informācijas un tās detalizācijas pakāpes, nav identificēti tādi teritorijas plānojuma risinājumi vai objektu attīstība, kuriem atbilstoši LR likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1.pielikuma „Objekti, kuru ietekmes novērtējums ir nepieciešams” nosacījumiem būs jāveic ietekmes uz vidi novērtējums vai kuriem ir jāveic ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums. Taču ilgtermiņā (12 gadu laikā) ir iespējams, ka par ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu atbildīgā institūcija – Vides valsts dienests teritorijas plānojuma ieviešanas laikā, balstoties uz sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātiem (skatīt nākamo punktu), var pieņemt lēmumu par ietekmes uz novērtējuma vai NATURA 2000 teritoriju novērtējuma nepieciešamību.

2. Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams veikt ietekmes uz vides sākotnējo izvērtējumu

Plānojuma izstrādes laikā pēc SIVN veicējiem pieejamās informācijas konkrētas attīstības ieceres, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums, Plānojuma izstrādei nav iesniegtas. Vērtējot pēc TIAN regulējuma, kas ir saskaņots ar VAN, atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2.pielikumā „Darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums” noteiktajam, ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums var tikt piemērots projektiem, kas paredz derīgo izrakteņu ieguvu piecu hektāru vai lielākā platībā, kūdras ieguvu 25 hektāru vai lielākā platībā, dažādu pārtikas produktu veidu rūpnieciskajai ražošanai mājlopu un mājputnu intensīvas audzēšanas kompleksu būvniecībai, darbībām derīgo izrakteņu (piemēram, kvarca smilšu²¹) pārstrādei sasniedzot 2. pielikumā noteiktās ražošanas jaudas un citiem 2. pielikumā noteiktajiem darbību veidiem. Šajā gadījumā līdztekus būtisko ietekmju izvērtējumam ir nozīmīgi, ka sabiedrība tiek informēta par plānotajiem pasākumiem un būvniecības iecerēm.

Saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 3.² panta pirmās daļas 2., 3., 4., 5., 6.punktu, ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums jāveic paredzētajām darbībām, kas nav ietvertas likuma 2.pielikumā, bet paredzētas Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijā Natura 2000, lai izvērtētu ietekmes uz vidi būtiskumu, kā arī izmaiņām esošās darbībās, vairākām līdzīgām paredzētajām darbībām, kuras ietekmē vienu un to pašu teritoriju, un citām paredzētajām darbībām, kuras var būtiski ietekmēt vidi, ņemot vērā šā likuma 11. pantā minētos kritērijus.

3. Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams saņemt nosacījumus no vides institūcijām (no Valsts vides dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes).

Darbības, kuru veikšanai nepieciešami tehniskie noteikumi, nosaka Ministru kabineta 2015.gada 27.janvāra noteikumi Nr.30 “Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai” Tehniskajos noteikumos VVD reģionālā vides pārvalde nosaka vides aizsardzības prasības, kuras jāņem vērā būvprojektu izstrādē un skaņošanā. Sabiedrība tiek informēta par plānotajiem būvobjektiem, kuriem ir izsniegti tehniskie noteikumi projektēšanai, informāciju ievietojot VVD mājas lapā²². No Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojums vai noteikumi jāsaņem darbībām ĪADT individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajos gadījumos. Šajā gadījumā Dabas aizsardzības pārvalde nosaka prasības plānotajai darbībai saistībā ar sugu un biotopu aizsardzību un labvēlīgu to pastāvēšanas apstākļu nodrošināšanu.

9. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.pantu „paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000), darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) tīklam”.

Priekuļu apvienības teritorijas plānojums, pieņemot, ka tā ieviešanā tiks ievērotas dabas aizsardzības jomas normatīvo aktu prasības, t.sk. attiecībā uz Gaujas nacionālo parku, neparedz tādu risinājumus un rīcības, kuru rezultātā tiktu tiešā veidā negatīvi ietekmētas īpaši

²¹ Darbība minēta teorētiski, tuvākajā nākotnē nav indikāciju par šādu pārstrādes ražotņu izveides iespējamību novadā

²² Atbilstoši Ministru kabineta noteikumi Nr.30 (27.01.2015.) regulējumam šī Vides pārskata izstrādes laikā.

aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*).

Teritorijas plānojums ir izstrādāts, ņemot vērā starptautiskos un nacionālos vides mērķus, vides aizsardzības normatīvos aktus. Līdz ar to specifiski dabai nodarīto kaitējumu kompensēšanas pasākumi šajā SIVN procesā netiek paredzēti.

Taču, ja Teritorijas plānojuma ieviešanas gaitā tiek konstatēta kādas no Teritorijas plānojumā paredzētajām darbībām negatīva ietekme uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju *NATURA 2000*, tad atbilstoši Ministru kabineta 2006. gada 18. jūlija noteikumu Nr. 594 "Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai" 5. punkta nosacījumiem, gadījumos, ja ir konstatēta negatīva ietekme uz *NATURA 2000* teritoriju paredzētās darbības ierosinātājs piemēro vismaz vienu no šādiem kompensējošiem pasākumiem:

- paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās *NATURA 2000* teritorijas daļas aizstāšana ar tiešā tuvumā (blakus) esošu teritorijas daļu, kas pēc ekoloģiskajiem parametriem ir līdzvērtīga ietekmētajai *NATURA 2000* teritorijai;
- jaunas *NATURA 2000* teritorijas izveidošana, kas atbilst paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās *NATURA 2000* teritorijas daļai un ietekmētāssugas vai biotopa ekoloģiskajiem parametriem, citur Latvijas teritorijā;
- sugas vai biotopa atjaunošanas pasākumi, kas nodrošina paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās sugas vai biotopa saglabāšanu līdzvērtīgā apjomā (īpatņu vai atradņu skaits, biotopa platība), esošajās *NATURA 2000* teritorijās.

10. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes vērtējums

Priekuļu apvienības teritorijas plānojumam nav sagaidāma pārrobežu ietekme.

11. Galvenie pamatprincipi un metodes novērtējuma veikšanā

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums veikts saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.157. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” un likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”.

Vides pārskata projekts tika nodots sabiedriskajai apspriešanai un nosūtīts šādām institūcijām:

- Valsts vides dienesta reģionālajai vides pārvaldei;
- Dabas aizsardzības pārvaldei;

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tiek veikts, ņemot vērā plānošanas dokumentā iekļauto informāciju – mērķus, uzdevumus, piedāvātos risinājumus, izstrādes pamatprincipus, starptautiskos un nacionālos vides aizsardzības mērķus un normatīvo aktu prasības.

Veicot Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu, tiek piemērotisekojoši pamatprincipi:

- stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, t.i., Vides pārskata gatavošana tika uzsākta agrā teritorijas plānojuma izstrādes stadijā, ievērojot principu, ka ietekmes uz vidi novērtējums ir izdarāms pēc iespējas agrākā plānošanas sagatavošanas brīdī;
- stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tiek gatavots vienlaikus ar apvienības teritorijas plānojumaizstrādi, lai novērtētu plānošanas dokumenta risinājumu ieviešanas seku ietekmi uz vidi un nodrošinātu novērtējuma rezultātu pēc iespējas agrāku pielietošanu teritorijas plānojuma izstrādē.

SIVN izstrādē tiek izmantotas šādas metodes:

1. informācijas analīze – analizēti Priekuļu apvienības un tā teritoriālo vienību teritorijas plānojuma materiāli, tai skaitā paskaidrojuma raksts, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu pirmā redakcija, plānojuma kartes, institūciju sniegtie nosacījumi, normatīvie akti, nozaru plānošanas dokumenti, kā arī augstāka līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti un datu bāzes;
2. salīdzinošā analīze – izmantota iepriekšējā pieredze, kas iegūta citu pašvaldību teritorijas plānojumu SIVN procesos;
3. kartogrāfisko materiālu analīze;
4. diskusijas – tikšanās un konsultācijas ar teritorijas plānojuma izstrādes darba grupā iesaistītajiem ekspertiem, pašvaldības speciālistiem, valsts iestāžu – Dabas aizsardzības apvienības, lai izvērtētu teritorijas plānojumu, izstrādātu ieteikumus tā uzlabošanai un pilnveidotu Vides pārskatā ietverto vērtējumu.

12. Vides monitoringa un paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai

Teritorijas plānošanas dokumentu īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka MK noteikumi Nr.157. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Monitoringa instruments, lai konstatētu teritorijas plānojuma īstenošanas tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, lai operatīvi reaģētu un novērstu kādu pasākumu ieviešanas negatīvas sekas, un, ja nepieciešams, veiktu s teritorijas plānojumā.

Vides monitoringa mērķis ir iegūt informāciju par vides stāvokli.

Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta veicot vides monitoringu, kā arī citu pieejamo informāciju.

Monitoringa ziņojums jā sastāda un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā jā iesniedz Vides pārraudzības valsts birojā. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Lai sekmētu teritorijas plānojuma īstenošanu un uzraudzību, ieteicams pašvaldībā izveidot teritorijas plānojuma īstenošanas un monitoringa grupu. Cēsu novada domes uzdevumos ietilpst teritorijas plānojumā noteikto pasākumu izpildes kontrole, korekcijas un jaunu uzdevumu izvirzīšana atbilstoši nospraustajiem mērķiem.

Likums „Par vides aizsardzību” definē, ka vides monitoringa ir sistemātiski vides stāvokļa un piesārņojuma emisiju vai populāciju un sugu novērojumi, mērījumi un aprēķini, kas nepieciešami vides stāvokļa vērtējumam, vides politikas izstrādāšanai un vides un dabas aizsardzības pasākumu plānošanai, kā arī to efektivitātes kontrolei. Vides nacionālā monitoringa kontrole paredz novērojumus, lai konstatētu gaisa un ūdens kvalitātes izmaiņas, dabas resursu izmaiņu tendences, kā arī saglabātu mūsu teritorijai raksturīgās ainavas, augu un dzīvnieku sugas, un to veido 5 daļas: gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa daļa, ūdeņu monitoringa daļa, bioloģiskās daudzveidības monitoringa daļa, sauszemes vides un tās komponentu monitoringa daļa un ģeoloģisko procesu monitoringa daļa. Monitoringa pasākumi vides kvalitātei veicami saskaņā ar valsts monitoringa pasākumiem. Monitoringa veic, izmantojot valsts statistikas datu bāzes, salīdzinot vēsturiskos un aktuālos datus par teritoriju, kā arī analizējot aizsargājamo teritoriju monitoringa datus.

Aktuālā Vides monitoringa programma 2021.-2026.gadam izstrādāta pamatojoties uz Vides politikas pamatnostādņēm 2021.-2027.gadam.

Programmā noteikts VARAM padotībā esošo iestāžu – VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”, Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Hidroekoloģijas institūts un Vides valsts dienesta Radiācijas drošības centrs – veiktā un organizētā monitoringa tīkls, parametri, regularitāte un izmantojamās metodes.

Vides monitoringa programma iedalīta četrās nodaļās:

1. Gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa programma,
2. Ūdeņu monitoringa programma,
3. Zemes monitoringa programma,
4. Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma.

Katra no programmām iedalīta sadaļās saskaņā ar Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam norādīto struktūru.

Gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa programma

Priekuļos atrodas meteoroloģisko novērojumu stacija, novadā neatrodas atmosfēras gaisa kvalitātes novērojumu stacijas.

Ūdens stāvokļa monitoringa programma

Priekuļu ūdensapgādes sistēma un Liepas ūdensapgādes sistēma ir iekļauta dzeramā ūdensapgādes sistēmu (virs 100m³) vietu sarakstā, kurās 2016.gadā bija plānots veikt vienreizēju radona ²²²Rn mērījumu.

Virszemes un pazemes ūdeņu kvalitātes novērojumu programmā ir ietverti ūdensobjekti Priekuļu novadā. Jāņem vērā, ka novadā esošo VŪO tiešo sateces baseinu robežas sniedzas ārpus apvienības teritorijas un tādēļ valsts monitoringā iegūties dati var tieši neraksturot apvienībasteritorijas plānojuma ieviešanu.

Augsnes uz zemes virsmas apaugums

Zemes virsmas apauguma monitoringa mērķis ir nodrošināt valsts un starptautiskās vides institūcijas ar informāciju par zemes apauguma, tajā skaitā zemes izmantošanas izmaiņām. Monitoringa ietvaros tiek apsekota visa Latvijas teritorija, t.sk. Priekuļu novada teritorija..

Bioloģiskās daudzveidības programma

Monitorings tiek veikts visās *NATURA 2000* teritorijās Latvijā, tostarp Priekuļu novadā Gaujas nacionālajā parkā. Šī monitoringa rezultāti sniedz priekšstatu par sugu un biotopu platību izmaiņām *Natura 2000* teritorijās visas valsts, nevis atsevišķu teritoriju griezumā, tādēļ monitoringā iegūtie dati tieši nav izmantojami Priekuļu novada teritorijas plānojuma ieviešanas ietekmes vērtējumam.

Lai gūtu priekšstatu par teritorijas plānojuma īstenošanas ietekmi uz dabas teritorijām un vides kvalitāti, pašvaldībai uzsākot jaunā plānojuma ieviešanas periodu, ir ieteicams izstrādāt monitoringa programmu, kurā tiek iekļauti vides indikatori, kuri atspoguļotu teritorijas plānojuma ieviešanas sagaidāmo ietekmi uz vidi. Tajā izmantojami gan valsts vides monitoringa ietvaros iegūtie dati, gan arī ir jānodrošina tikai pašvaldības teritorijas specifiskajiem attīstības virzieniem atbilstošu novērojumu veikšana un datu iegūšana. Konkrēti monitoringa vai novērojumu rādītāji ir jāizvēlas, ņemot vērā konkrētās attīstības ieceres sagaidāmo ietekmi. Ieteicamie rādītāji, kuri ir izskatāmi datu ieguvei attīstības priekšlikumu ieviešanas vietās ir šādi:

- 1) Ūdeņu kvalitāte: a) virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes²³ izmaiņas, b) prioritārajiem zivju ūdeņiem Ministru kabineta 2002. gada 12. marta noteikumos Nr. 118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" noteiktie kvalitātes izmaiņas; c) difūzā piesārņojuma ar slāpekļa (N_{kop}, N-NH₄, N-NO₂, N-NO₃) un fosfora (P_{kop}, P-PO₄) savienojumiem izmaiņas pasākumu veikšanas vietās – ietekmes tiešajos sateces baseinos.
- 2) Augsnes, grunts un gruntsūdeņu kvalitāte: slāpekļa (N_{kop}, N-NH₄, N-NO₂, N-NO₃) un fosfora (P_{kop}, P-PO₄) savienojumu koncentrāciju izmaiņas, atkarībā no attīstība. ieceres specifikas - arī naftas produktu, smago metālu, prioritāro vai bīstamo vielu koncentrāciju izmaiņas, kuras ietvertas Ministru kabineta 2005.gada 25. oktobra noteikumos Nr.804 "Noteikumi par augsnes un grunts kvalitātes normatīviem" noteiktajos augsnes un grunts kvalitātes rādītājos un Ministru kabineta 2002. gada 12. marta noteikumos Nr. 118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti"

²³ Parametri atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumiem Nr. 858 "Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodzi noteikšanas kārtību" un Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošana plānam 2022. – 2027. g

noteiktajos pazemes ūdeņu kvalitātes rādītājos.

- 3) Vides kvalitātes izmaiņas jaunu ražošanas objektu attīstības vai esošo paplašināšanās gadījumā: monitoringa parametri jāizvēlas saskaņā ar operatoriem noteikto (atļaujās vai apliecinājumos) monitoringu, nepieciešamības gadījumā informāciju papildinot ar trokšņa līmeņa, gaisu (NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, CO u.c. rādītāji – pēc vajadzības), virszemes un pazemes ūdeņus (prioritārās un bīstamās vielas), augsni vai grunti piesārņojošo vielu (smagie metāli, naftas produkti) vai smaku monitoringa datiem.
- 4) Bioloģiskā daudzveidība: a) īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sugu un biotopu aizsardzības stāvokļa izmaiņas novadā; b) ĪAB aizņemto platību izmaiņas, salīdzinot situāciju pirms un pēc konkrētu attīstības priekšlikumu ieviešana.

Monitoringa programmas izstrādei pašvaldībai ir ieteicams izveidot darba grupu, tās satura sagatavošanā - konsultēties un sadarboties ar Dabas aizsardzības pārvaldi, Valsts vides dienestu, Veselības inspekciju un Valsts mežu dienestu, kā arī izmantot Vides pārraudzības valsts biroja informatīvo materiālu par plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes novērtējumu (monitoringu), kurš pieejams Biroja mājas lapā <http://www.vpvb.gov.lv/lv/strategiskais-ivn/monitorings>. Programmas izstrādes gaitā ieteicams savlaicīgi apzināt datu ieguves finansējuma avotus, iespēju robežās izmantot pieejamos datus (vides valsts monitoringa programma, operatoru monitorings, dažādos projektos vai pētījumos iegūstamie dati ieviesto pasākumu efektivitātes novērtēšanai - pirms un pēc pasākuma ieviešanas, utml.).

Monitoringa izstrādei izmanto informāciju, kas iegūta izstrādājot Vides pārskatu, valsts statistikas datus un citu pašvaldībai pieejamo informāciju, salīdzinot vēsturiskos un aktuālos datus par Priekuļu novada teritoriju.

Lai novērtētu plānošanas dokumenta ietekmi uz vidi, Priekuļu novada teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringam tiek piedāvāti šādi indikatori:

1. Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām pieslēgto māsaimniecību skaita palielinājums;
2. Reģistrēto decentralizēto kanalizācijas sistēmu skaits ;
3. Centralizētā atkritumu savākšanā iesaistīto māsaimniecību īpatsvars;
4. Šķiroto atkritumu īpatsvars;
5. Ūdensobjektu ekoloģiskā un ķīmiskā kvalitāte;
6. Piesārņoto vietu skaits un rekultivēto teritoriju īpatsvars;
7. Bioloģisko saimniecību skaits un platību apjoms;
8. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apjoms

Papildus var izmantot VPVB izstrādātos metodiskos norādījumus monitoringa veikšanai, t.sk., monitoringā izmantojamus indikatorus <https://www.vpvb.gov.lv/lv/monitorings>

Kopsavilkums

Vides pārskats ir sagatavots Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma 4. redakcijai. Plānojums ir izstrādāts Priekuļu apvienības pārvaldes administratīvajai teritorijai.

Teritorijas plānojuma mērķis ir izstrādāt vienotu visa apvienības teritorijas plānojumu, integrējot dažādos laikos un pēc atšķirīgām pieejām izstrādātos Liepas, Veselavas, Mārsnēnu un Priekuļu pagastu teritorijas plānojumus un nodrošinot Teritorijas plānojuma atbilstību aktuālajiem normatīvajiem aktiem – 2011.gadā apstiprinātajam Teritorijas attīstības plānošanas likumam, Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumiem Nr. 628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" un Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumiem Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"(turpmāk – VAN).

Teritorijas plānojumā rakstveidā un grafiski ir attēlota teritorijas pašreizējā izmantošana un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi 12 gadu perspektīvā. Teritorijas plānojums ir izstrādāts, ņemot vērā nacionālajos normatīvajos aktos noteiktās vides un dabas aizsardzības prasības.

Plānojumā ietvertā funkcionālā zonējuma izstrāde balstīta uz VAN prasībām funkcionālā zonējuma noteikšanai, funkcionālajā zonā atļautajiem galvenajiem un papildizmantošanas veidiem, izvērtējot spēkā esošo pagastu teritorijas plānojumu funkcionālo zonējumu, plānotās (atļautās) izmantošanas nosacījumus.

Teritorijas plānojuma būtiskākie risinājumi ir šādi:

- Visā apvienības teritorijā tiek iedibināts vienots funkcionālais zonējums un vienots teritorijas izmantošanas veidu iedalījums;
- Atļautās teritorijas izmantošanas veidu skaits tiek paplašināts atbilstoši VAN nosacījumiem;
- Visā novadā tiek noteiktas vienotas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, t.sk. vienoti apbūves un zemes vienību veidošanas rādītāji;
- Apvienības ciemu robežu precizēšana, izslēdzot no tām līdz šim plānotās lauksaimniecības zemes;
- Izvērtētas applūstošās teritorijas virszemes ūdensobjektiem Gaujai, Raunai un Vaivei, identificēta Gaujas applūstošā teritorija un iekļauta virszemes ūdensobjekta aizsargjoslā.
- 19 kultūras pieminekļiem teritorijas plānojuma izstrādes laikā ir izstrādātas un Valsts kultūras pieminekļu inspekcijā apstiprinātas individuālās aizsardzības zonas, kā arī visu apvienības (22) kultūras pieminekļu individuālās aizsardzības zonas attēlotas teritorijas plānojumā.

Vides pārskats ir sagatavots stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – SIVN) ietvaros. SIVN tiek veikts, pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja 2016. gada 17. novembra lēmumu Nr.63 "Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu". Vides pārskats ir izstrādāts saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”, kā arī ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja ieteikumus par Vides pārskata detalizācijas pakāpi, sabiedriskās apspriešanas sanāksmes nepieciešamību un institūcijām, kurām jānosūta dokumenta projekts priekšlikumu un komentāru saņemšanai. Vides pārskata mērķis ir novērtēt teritorijas plānojuma sabiedriskās apspriešanas redakcijas iespējamo ietekmi uz vidi un noteikt pasākumus iespējamās ietekmes mazināšanai. Vides pārskatā ir iekļauta informācija un veikta pieejamās informācijas un datu analīze atbilstoši prasībām un detalizācijas līmenim, ko nosaka vides aizsardzības jomas normatīvie akti un Vides pārraudzības valsts birojs.

Vides pārskatā ir apskatīti starptautiskie mērķi vides aizsardzības jomā, kas noteikti starpvalstu Konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās. Priekuļu novadā būtiski ir ņemt vērā tos

starptautiskos vides aizsardzības mērķus, kas pieņemti saistībā ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju attīstību, ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes nodrošināšanu, citu labas vides kvalitātes rādītāju (atmosfēras gaisa kvalitātes, trokšņa līmeņa un citu) saglabāšanu, kā arī novada raksturīgās dabas, ainavas un kultūras mantojuma saglabāšanu.

Vides pārskatā ir iekļauts vērtējums par būtiskām pozitīvām un negatīvām, tiešām un netiešām, īstermiņa un ilgtermiņa ietekmēm, kā arī neitrālām jeb ietekmēm, kuras vērtējuma rezultātā nav atzītas par būtiskām. Būtiskās ietekmes vērtējums balstīts uz salīdzinājumu ar spēkā esošajiem pagastu teritorijas plānojumu risinājumiem, esošo situāciju un normatīvo aktu prasībām.

Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma izstrādes un ieviešanas *vispārējā ietekme* ir vērtēta pozitīvi, jo apvienībai ir izstrādāts pirmais teritorijas plānojums, tajā aptverot visas teritoriālās vienības - pagastus, nosakot vienotas teritorijas izmantošanas prasības visā novadā. Bez tam Plānojuma izstrāde nodrošina apvienības plānošanas sistēmas iekļaušanos valstī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, kas vienlaikus nodrošinās arī apvienības ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteikto stratēģisko mērķu, prioritāšu ieviešanu un telpiskās attīstības perspektīvas ieviešanu.

Jaunajā teritorijas plānojumā dabas teritorijas ietvertas Lauksaimniecības teritorijās (L), Mežu teritorijās (M) un Dabas un apstādījumu teritorijās (DA). Plānojuma risinājumu *ietekme uz dabas teritorijām* ir vērtēta kā neitrāla, jo galvenokārt to plānošanā ir ievērots pēctecības princips. Vides pārskatā ir secināts, ka Plānojuma *ietekme uz Gaujas nacionālo parku* arī ir neitrāla, jo parka teritorijas izmantošanai TIAN papildus netiek noteiktas speciālas prasības, tā izmantošana plānota kā līdz šim – atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Pozitīva ilgtermiņa ietekme uz meža ekosistēmām ir sagaidāma papildus prasībām, kas noteiktas derīgo izrakteņu ieguvei Meža teritorijās.

Vērtējot Plānojuma *ietekmi uz vides kvalitātes* aspektu, ir secināts, ka kompaktas ražošanas apbūves teritoriju plānošanai ir sagaidāma pozitīva, tieša vai netieša, ilgtermiņa ietekme, lauksaimnieciskās ražošanas objektu plānošanai - neitrāla vai pozitīva, tieša vai netieša, ilgtermiņa ietekme, bet citiem plānojuma risinājumiem, t.sk. transporta infrastruktūras risinājumiem – neitrāla ietekme uz vides kvalitāti. Pozitīva ietekme uz ūdeņu, augsnes un grunts piesārņojumu sagaidāma, ieviešot prasības lietot ūdeņu un virszemes noteces ūdeņu attīrīšanai no naftas produktiem un daļiņām.

Ietekme uz kultūrvēsturisko mantojumu. Teritorijas plānojuma izstrādes laikā ir izvērtētas 19 valsts aizsardzībā esošu kultūras pieminekļu aizsargjoslas un 16 no tiem noteiktas individuālās aizsardzības zonas (3 pieminekļiem aizsardzības zona noteikta nulle, jo tie atrodas cita kultūras pieminekļa teritorijā. Tās noteiktas saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 15. jūlija noteikumu Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika" nosacījumiem. Individuālo aizsardzības zonu noteikšana kultūras pieminekļiem, to apstiprināšana un integrēšana Plānojuma ir vērtēta kā pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz apvienības kultūras pieminekļu aizsardzību, saglabāšanu un iesaisti apvienības tūrisma piedāvājumā.

Plānojuma izstrādes gaitā ir izvērtēti pašvaldības nozīmes interesantie un aizsargājamie kultūrvēsturiski objekti un ēkas Veselavas muižas kompleksā, Jaunraunas muižas kompleksā

un Jāņmuižas kompleksā, kurām nav kultūras pieminekļa statuss, bet kuras iekļaujas muižas apbūves ansablī, TIAN ir noteikta kā kultūrvēsturiski nozīmīgas. TIAN tiem noteiktas speciālas prasības. Šim risinājumam ir sagaidāma pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz apvienībaskultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību un saglabāšanu.

Teritorijas plānojumā nav noteikta teritorija ar īpašiem noteikumiem "Ainaviski vērtīgās teritorijas". Taču tajā iekļauta Gaujas senielejas ainavu telpa un Vaives un Raunas ielejas ainavu telpa. TIAN nav noteiktas prasības vērtīgo ainavu aizsardzībai. Novada kopējā teritorijas plānojumā tiks vērtēta visa novada ainavu telpa.

Vides pārskatā secināts, ka aizsargjoslu un aprobežojumu precizēšana nodrošinās apvienības teritorijas attīstību atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Plānošanas dokumentā plānotajiem teritorijas izmantošanas pasākumiem nav prognozējama būtiska *pārrobežu ietekme*.

Priekuļu apvienības teritorijas plānojums, pieņemot, ka tā ieviešanā tiks ievērotas dabas aizsardzības jomas normatīvo aktu prasības, t.sk. attiecībā uz Gaujas nacionālo parku, tādus risinājumus un rīcības, kuru rezultātā tiktu tiešā veidā negatīvi ietekmētas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*).

Lai iegūtu informāciju par vides stāvokli un tendencēm, Priekuļu novada teritorijas plānojuma ieviešanas gaitā ir jāveic regulāri monitoringa pasākumi. Vides monitorings Latvijā, tai skaitā Priekuļu apvienībā tiek veikts pamatojoties uz Valsts vides monitoringa programmu. Lai gūtu priekšstatu par teritorijas plānojuma īstenošanas ietekmi uz dabas teritorijām un vides kvalitāti, pašvaldībai uzsākot jaunā plānojuma ieviešanas periodu, ir ieteicams izstrādāt monitoringa programmu, kurā tiek iekļauti vides indikatori, kuri atspoguļotu teritorijas plānojuma ieviešanas ietekmi uz vidi. Monitoringa programmas izstrādei pašvaldībai ir ieteicams konsultēties Dabas aizsardzības pārvaldi, VVD un Veselības inspekciju, kā arī izmantot Vides pārraudzības valsts biroja informatīvos materiālus.

Priekuļu novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas publiskā apspriešana un tās SIVN Vides pārskata projekts no 2017. gada 16. maija līdz 2017. gada 15. jūnijam bija nodots sabiedriskajai apspriešanai. Par Vides pārskata projektu ir saņemtas atsauksmes no Dabas aizsardzības pārvaldes un VVD Valmieras RVP. Vides pārskata projektā ir integrēti sabiedriskās apspriešanas rezultāti, kā arī valsts institūciju rekomendācijas.

Par Vides pārskatu 2017. gada augustā ir saņemts Vides pārraudzības valsts biroja "Atzinums Nr. 6. par Priekuļu novada teritorijas plānojuma 2017. – 2029. gadam Vides pārskatu" un 21.06.2023 atzinums Nr. 4-01/814/2023 "Par Priekuļu apvienības teritorijas plānojuma 2017. – 2029. gadam Vides pārskatu."

Par Plānojuma 4. redakciju ir saņemti VVD, DAP un VPVB komentāri un ieteikumi.

Šis Vides pārskats ir sagatavots pilnveidotajai teritorijas plānojuma redakcijai Nr.4 un ir precizēts, ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja atzinuma ieteikumus.

Pielikumi

1. pielikums Ūdens ieguves urbumu saraksts

LVĢMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Urbš. gads	Dziļums, m	Ūdens horizonts (ģeol.indekss)	Debits, l/s	Urbuma statuss
			0	-	0	Aktīvs
			0	79 - Arukilas – Burtnieku ūdens horizonts	0	Aktīvs
			0	-	0	Aktīvs
			88	86 - Pļaviņu - Salaspils ūdens horizonts	1.501	Aktīvs
		1	130	78 - Gaujas ūdens horizonts	2.307	Aktīvs
13848	Mājas "Kaimiņi"	1976	25	D 3 pl	0.25	darbojošs
13849	Mājas "Brūnīši"	1976	25	D 3 pl	0.2	darbojošs
13850	Mājas "Ziediņi"	1976	25	D 3 pl	0.6	darbojošs
13851	Bij. karaspēka daļa Nr. 74980	1976	25	D 3 pl	1.2	darbojošs
16910	Mežrūpniecība "Salnini"	1970	175	D 2 br	2	darbojošs
16917	Pie Ninera ezera	1969	120	D 2 br + D 3 gj	8	darbojošs
16976	Cēsu MRS dzīv. m "Benči"	1973	100	D 2 br	3	darbojošs
17353	Ciem. Šautuves	1968	80	D 3 gj	1.2	darbojošs
17354	Ferma "Spariņi"	1968	115	D 3 gj	1	darbojošs
17613	Jaunraunas krējotava	1960	100	D 3 gj	2.5	darbojošs

18051	Ferma "Grīšiņi"	1970	55	D 3 pl + slp	2	darbojošs
18641	Mājas "Purmaļi"	1964	180	D 2 ar + br	4	darbojošs

LVĢMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Urbš. gads	Dziļums, m	Ūdens horizonts (ģeol.indekss)	Debits, l/s	Urbuma statuss
18678	Ferma "Dūkuļi"	1974	175	D 2 ar + br	2	darbojošs
18679	Ferma "Vistuči"	1974	80	D 3 gj	1.5	darbojošs
18680	Ferma "Zemitāni"	1974	100	D 3 gj	1	darbojošs
18785	Veselavas 9-gadīgas skola	1975	88	D 3 pl	1.5	darbojošs
20200	Ciem. "Jāņlejās", (lauku prof. tehniskā skola)	1982	110	D 2 br	2.5	darbojošs
20217	Ferma "Pūķi"	1982	75	D 3 dg	0.5	darbojošs
20252	Ferma "Grāvji"	1983	155	D 3 gj	2	darbojošs
20344	Dārz. sabiedrība "Strautmaļi"	1990	120	D 2 br	1	darbojošs
20624	Mājas "Nameļi"	1997	72	D 3 pl + slp	1.1	darbojošs
21617	Z/s "Caunītes"	2006	95	D 3 pl - dg	0.8	darbojošs
8786	Zemes īpaš. "Pludiņi" ar kadastra Nr.4294 002 0106	2003	137	D 3 pl + slp	3	darbojošs
11541	Priekuļu lauksaimniecības tehnikums	1985	160	D 3 gj	3	darbojošs
14286	Ciem. "Skangaļi"	1975	95	D 2 br	2	darbojošs
20345	Jāņmuižas lauksaimniecības skola	1991	165	D 2 ar + br	5	darbojošs
20346	Jāņmuižas lauksaimniecības skola	1991	160	D 2 ar + br	5	darbojošs
17643	Meh. darbnīca	1965	66	D 3 pl	3	darbojošs
20357	Liepas ciems, zem. īpaš. "Kolhoza" (urb.Nr.2, paz. ūdeņu atradne "Liepa", urb. remont. un aprīkot 2010.g. SIA "Latg. art. aka")	1971	140	D 2 br + D 3 gj	5	darbojošs
13099	Liepas c., Lodes iela, A/S "Lode"	1982	130	D 2 br	5.7	darbojošs

LVĢMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Urbš. gads	Dziļums, m	Ūdens horizonts (ģeol.indekss)	Debits, l/s	Urbuma statuss
7357	Cēsu MRS ražošanas un dzīv. sektors Priekuļu ciema "Dukuros"	1973	160	D 3 gj	2.1	darbojošs
18938	Ferma "Garkalne"	1978	145	D 3 gj	2	darbojošs
18693	Ferma "Kingas"	1974	120	D 2 br + D 3 gj	2	darbojošs
13101	Liepas c., Lodes iela, A/S "Lode"	1985	125	D 2 br	5	darbojošs
13886	Ferma "Smurģi"	1983	125	D 3 gj	2.5	darbojošs
13906	"Gaujaskalni" (bij. ferma "Pieškalni")	1989	150	D 2 br	2.5	darbojošs
20201	Ciem. "Jāņmuiža", (lauku prof. tehniskā skola)	1982	130	D 2 br	3.5	iekonservēts
16909	Liepas pagasts, Lodes stabu impregnēšanas poligons	1970	175	D 2 ar + br	2.8	jātamponē
18739	Liepas pagasts, siltumnīcas "Liepās"	1975	132	D 3 gj	2.2	jātamponē
11922	Zemes īpaš. "Silpurenes" (kad. Nr.4272 509 0001)	2012	86	D 3 gj	1	nav zināms
12654	Zemes īpaš. "Liepas" ar kadastra Nr.4260 006 0028	2015	95	D 3 gj	3	nav zināms
14642	Liepas ciems, zemes gabals "Ellīte lielā" (pazemes ūdeņu atradne "Liepa")	2010	130	D 3 gj	8.3	nav zināms
14665	Zemes īpaš. "Jaunsiliņi"	2010	110	D 2 br	1	nav zināms
14673	Saimn. "Lejas Junkuriņi"	2010	62	D 3 gj	1.83	nav zināms
14820	Zem. īpaš. "Sūnas" (kad. Nr.4260 005 0102)	2011	115	D 2 br	3	nav zināms
14952	Nek. īpaš. "Vidus Birzītes" (zemes kad. Nr.4294 001 0254)	2011	95	D 3 pl + slp	3	nav zināms
16891	Ferma "Sproģi"	1970	90	D 2 br	3	nav zināms
16893	Ferma "Dzirkaļi"	1970	80	D 2 br + D 3 gj	3	nav zināms

LVĢMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Urbš. gads	Dziļums, m	Ūdens horizonts (ģeol.indekss)	Debits, l/s	Urbuma statuss
16900	Rekšu kūdras purva administratīvais centrs	1971	100	D 2 br	3.3	nav zināms
17311	Ferma "Gaitnieki"	1965	70	D 3 gj	2.7	nav zināms
17313	Ferma "Velliņi"	1965	78	D 3 gj	3.5	nav zināms
17314	1 km uz ZR no Mārsniņiem, Ferma "Reņģi"	1953	150	D 2 br	6.6	nav zināms
17315	Ferma "Dambji"	1965	120	D 2 br	4	nav zināms
17316	Ferma "Pintuļi"	1965	80	D 3 gj	3	nav zināms
17330	Ferma "Leimaņi"	1965	100	D 2 br	5	nav zināms
17331	Ferma "Sīkuļi"	1965	185	D 2 ar	3	nav zināms
17339	Ferma "Sīmaņi"	1964	90	D 3 gj	4	nav zināms
20199	Ciem. "Marsnēni"	1983	100	D 2 br + D 3 gj	3	nav zināms
20355	Mājas "Ieviņas"	1986	150	D 2 br	1	nav zināms
21836	Zemes īpaš. "Jaunzemi" ar kadastra Nr.4260 001 0004	2007	65	D 3 gj	2	nav zināms
21884	Nek. īpaš. "Saulrīti" (benzīntanks)	2007	60	D 3 pl	3	nav zināms
22800	P/s "Braslas"	2007	98	D 2 br	1	nav zināms
24951	Z/s "Jaunauduļi"	2009	96	D 2 br	1	nav zināms
25884	Z/s "Brīvnieki"	2008	37	Q	0.3	nav zināms
25886	Z/s "Brīvnieki", "Sidrabi"	2008	155	D 3 gj	0.9	nav zināms
25971	Zemes īpaš. "Leči A" ar kadastra Nr.4260 001 0007	2008	162,8	D 2 ar - D 3 gj	3	nav zināms
7941	Z/s "Iežkalni"	2001	117	D 2 br	2	nav zināms
7188	Mārsnēnu internātskola	1960	80	D 3 gj	7.5	nav zināms

LVĢMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Urbš. gads	Dziļums, m	Ūdens horizonts (ģeol.indekss)	Debits, l/s	Urbuma statuss
14247	Ferma "Peņģi"	1970	110	D 2 br	3	nav zināms
11542	Priekuļu lauksaimniecības tehnikums	1956	228,5	D 2 br	3.8	nav zināms
14248	Ferma "Kalnciems"	1986	112	D 2 br	3	nav zināms
8664	Priekule, Egļu gatvē 9 (lauksaimn. tehnikums)	2002	181	D 2 br + D 3 gj	2.3	nav zināms
8783	Zemes īpaš. "Jaunsmurģi" ar kadastra Nr.4272 005 0158	2003	155	D 2 br + D 3 gj	10	nav zināms
21133	Mājas "Kāres"	2004	125	D 3 gj	2	nav zināms
24824	Ciem. Bērzkrogs, "Virši"	2008	64	D 3 pl	0.9	nav zināms
11694	Priekuļi, Mežciema iela 6, urb. Nr.1 (zemes kad. Nr.4272 007 0035, z.v.kad.apz. Nr.4272 007 0463)	2011	150	D 3 gj	4.5	darbojošs
11695	Priekuļi, Mežciema iela 6, urb. Nr.2 (zemes kad. Nr.4272 007 0035, z.v.kad.apz. Nr.4272 007 0463)	2011	157	D 3 gj	5.2	darbojošs
11696	Priekuļi, Mežciema iela 6, urb. Nr.3 (zemes kad. Nr.4272 007 0035, z.v.kad.apz. Nr.4272 007 0463)	2011	155	D 3 gj	5.2	darbojošs
12885	Zemes īpaš. "Sarkaņi R daļa" ar kad. Nr.4260 005 0122	2016	112,3	D 2 br	2	darbojošs
17351	Ferma "Garkalne"	1965	175	D 2 br	1.6	neizmanto
17629	Ferma "Bērzkalni"	1967	65	D 3 pl	1.5	neizmanto
18056	Ferma "Nameļi"	1968	73	D 3 pl + slp	2.7	neizmanto
18057	Ferma "Podi"	1968	33	Q	4	neizmanto
18695	Ferma "Ozoli"	1974	185	D 3 gj	1.5	neizmanto
18948	Ferma "Kingas" (ganību laistīšana)	1978	412	D 1 km - D 2 pr	16	neizmanto

LVĢMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Urbš. gads	Dziļums, m	Ūdens horizonts (ģeol.indekss)	Debits, l/s	Urbuma statuss
18949	Ferma "Kingas" (ganību laistīšana)	1978	410	D 2 pr	16	neizmanto
20202	Bij. DOSAAF lidlauks "Cēsis"	1983	130	D 3 gj	1.5	neizmanto
20343	Dz. māju "Vītiņkalns"	1987	95	D 3 gj	0.7	neizmanto
20363	Ferma "Lazdiņi"	1986	80	D 3 pl	3	neizmanto
20366	Ferma "Rauņi"	1986	101	D 3 pl	2	neizmanto
20488	Ferma "Skujas"	1988	90	D 3 pl + slp	1	neizmanto
20561	Ferma "Ozoli"	1989	175	D 3 gj	1.5	neizmanto
17630	Veselavas krējtava	1964	146	D 3 gj	2	neizmanto
16908	Ferma "Pieškalni"	1971	150	D 2 br	4.8	piemests
16916	Niniera ezera tuvumā	1970	140	D 2 br + D 3 gj	4	piemests
16975	Liepas pagasts, f. "Upmaļi"	1973	120	D 2 br	2	piemests
17346	Ferma "Obuļos"	1966	54	D 3 gj	0.7	piemests
17352	Ferma "Baiženi"	1968	75	D 3 gj	3.5	piemests
18677	Ferma "Obuļos"	1972	100	D 3 gj	2	piemests
20113	Ferma "Sauleskalni"	1979	70	D 3 gj	2	piemests
20464	Mājas "Ķērpji"	1989	110	D 2 br	2	piemests
13100	Liepas c., Lodes iela, A/S "Lode"	1982	114	D 2 br	5.7	rezervē

Datu avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāzes "Urbumi" informācija

2. pielikums Centralizētās ūdensapgādes sistēmas ūdens ņemšanas vietas un tām noteiktās aizsargjoslas

Ūdens ieguves vietas identif. Nr.	LVĢMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Apsaimniekotājs	Ūdensapgādes sistēma	Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietu			Piezīmes, ieguves apjoms, kuram noteikta aizsargjosla vai cita informācija
					stingrā režīma, m	bakterioloģiskā, m	ķīmiskā, m vai ha	
500473	20345	Jāņmuižas lauksaimniecības skola	Cēsu pilsētas SIA "Vinda"	Jāņmuižas ciema ūdensapgāde	10	nav aprēķināta	nav aprēķināta	
500474	20346	Jāņmuižas lauksaimniecības skola	Cēsu pilsētas SIA "Vinda"	Jāņmuižas ciema ūdensapgāde	10	nav aprēķināta	nav aprēķināta	
500614	20357	Liepas ciems, zem. īpaš. "Kolhoza" (urb.Nr.2, paz. ūdeņu atradne "Liepa", urb. remont. un aprīkot 2010.g. SIA "Latg. art. aka")	Priekuļu novada dome	Liepas ciema ūdensapgāde	10	75.6	537.4 m	
500621	7357	Cēsu MRS ražošanas un dzīv. sektors Priekuļu ciema "Dukuros"	Priekuļu novada dome	Dukuru ciema ūdensapgāde	10	nav aprēķināta	nav aprēķināta	
500927	14642	Liepas ciems, zemes gabals "Elīte lielā" (pazemes ūdeņu atradne "Liepa")	Priekuļu novada dome	Liepas ciema ūdensapgāde	10	nav aprēķināta	nav aprēķināta	
500186	7188	Mārsnēnu internātskola	Priekuļu novada dome	Mārsnēnu ciema ūdensapgāde	10	nav nepieciešama	70 m	11,5 m³/dnn
500187	14247	Ferma "Peņģi"	Priekuļu novada dome	Mārsnēnu ciema ūdensapgāde	10	nav nepieciešama	65 m	
500713	14248	Ferma "Kalnciems"	Priekuļu novada dome	Mārsnēnu ciema ūdensapgāde	10	nav nepieciešama	75 m	20 m³/dnn

Ūdens ieguves vietas identif. Nr.	LVGMC DB "Urbumi" Nr.	Adrese	Apsaimniekotājs	Ūdensapgādes sistēma	Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietu			Piezīmes, ieguves apjoms, kuram noteikta aizsargjosla vai cita informācija
					stingrā režīma, m	bakterioloģiskā, m	ķīmiskā, m vai ha	
500909	24824	Ciem. Bērzkrogs, "Virši"	Priekuļu novada dome	Bērzkroga ūdensapgāde	10	0	471 m	
500491	17643	Meh. darbnīca	Priekuļu novada dome	Bērzkroga ūdensapgāde	10	0	260 m	28,5 m³/dnn
500960	11694	Priekuļi, Mežciema iela 6, urb. Nr.1 (zemes kad. Nr.4272 007 0035, z.v.kad.apz. Nr.4272 007 0463)	Priekuļu novada dome	Priekuļu ciema ūdensapgāde	10	nav nepieciešama	113,6 ha	Visiem 3 jaunajiem urbumiem noteikta kopīga aizsargjosla; 113,6 ha, robežu skatīt aizsargjoslu kartē
500961	11695	Priekuļi, Mežciema iela 6, urb. Nr.2 (zemes kad. Nr.4272 007 0035, z.v.kad.apz. Nr.4272 007 0463)	Priekuļu novada dome	Priekuļu ciema ūdensapgāde	10	nav nepieciešama		
500962	11696	Priekuļi, Mežciema iela 6, urb. Nr.3 (zemes kad. Nr.4272 007 0035, z.v.kad.apz. Nr.4272 007 0463)	Priekuļu novada dome	Priekuļu ciema ūdensapgāde	10	nav nepieciešama		
501001	12885	Zemes īpaš. "Sarkaņi R daļa" ar kad. Nr.4260 005 0122	Priekuļu novada dome	Sarkaņu ciema ūdensapgāde	10	nav nepieciešama	300 m	

Datu avots: LVGMC dati.

3. pielikums Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu saraksts

Identifikācijas Nr. LVĢMC reģistrā	Nosaukums	Kategorija	Darbības nozare	Adrese	Piesārņojums	platums	garums
42728/5240	Atkritumu izgāztuve Piebaudzes	1 Piesārņota vieta	9000-ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA, TERITORIJAS TĪRĪŠANA	Priekuļu pagasts Piebauzes	Izgāztuve slēgta 2000.g.	n.d.	n.d.
42608/2447	Bijušā kolhoza "Ed.Veidenbauma" DUS	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Liepas pagasts Liepa	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem, netiek izmantots	57gr.22'48"	25gr.26'17"
42608/2446	SIA "Liepa Motors" DUS	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Liepas pagasts Centra garāžas	Gruntsūdens kvalitātes kontrolei nepieciešams monitorings ; DUS darbojas?,	57gr.22'53"	25gr.26'6"
42608/2454	Bijusī "Ed.Veidenbauma" kolhoza minerālmēslu noliktava	2 Potenciāli piesārņota vieta	0110-Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība	Liepas pagasts Jaunkēviņi	Iespējams piesārņojums ar agroķīmikālijām, pašlaik neizmanto	57gr.23'44"	25gr.28'23"
42608/2453	Bijusī "Ed.Veidenbauma" kolhoza dārzniecības minerālmēslu noliktava	2 Potenciāli piesārņota vieta	0110-Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība	Liepas pagasts Liepasmuiža	Iespējams piesārņojums ar agroķīmikālijām. Neizmanto	57gr.22'11"	25gr.26'10"
42608/2450	AS "Lode"	2 Potenciāli piesārņota vieta	2640-Apdedzināto māla ķieģeļu, flīžu un citu apdedzināto būvmateriālu	Liepas pagasts Liepa	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem	57gr.23'1"	25gr.24'13"
42608/2457	ZS "Mētras" graudu kalte	2 Potenciāli piesārņota vieta	0141-Lauksaimnieciskie pakalpojumi	Liepas pagasts Stukļi	Iespējams piesārņojums ar naftas produktiem. Darbojas.	57gr.23'46"	25gr.27'27"

Identifikācijas Nr. LVĢMC reģistrā	Nosaukums	Kategorija	Darbības nozare	Adrese	Piesārņojums	platums	garums
42608/2456	Bijusī "Ed.Veidenbauma" kolhoza amonjaka noliktava	2 Potenciāli piesārņota vieta	0110-Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība	Liepas pagasts Liepa	Neizmanto. Piesārņojums nav noteikts, teritorijā atradušās amonjakūdens uzglabāšanas cisternas	57gr.22'50"	25gr.26'16"
42608/2455	Kolhoza "Ed.Veidenbauma" graudu kalte	2 Potenciāli piesārņota vieta	0141-Lauksaimnieciskie pakalpojumi	Liepas pagasts Liepasmuiža	Iespējams piesārņojums ar naftas produktiem. Neizmanto	57gr.22'25"	25gr.25'49"
42608/2452	Bijušās "Ed.Veidenbauma" kolhoza mehāniskās darbnīcas	2 Potenciāli piesārņota vieta	5020-Automobiļu tehniskā apkope un remonts	Liepas pagasts Liepa	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem	57gr.22'54"	25gr.26'8"
42608/2451	Ceļu pārvaldes Nr.3. bijusī bitumena bāze	2 Potenciāli piesārņota vieta	5151-Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība	Liepas pagasts Liepa	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums, nedarbojas	57gr.23'7"	26gr.24'35"
42608/2449	Bijusī katlu māja "Lode" ar mazuta saimniecību	2 Potenciāli piesārņota vieta	4030-Tvaika un karstā ūdens piegāde	Liepas pagasts Liepa	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums, nedarbojas	57gr.23'3"	25gr.24'7"
42608/2448	Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve "Grīviņi"	2 Potenciāli piesārņota vieta	9000-ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA, TERITORIJAS TĪRĪŠANA	Liepas pagasts Grīviņi	Nepieciešama teritorijas izpēte	57gr.24'30"	25gr.25'10"
42648/2459	Bijusī ķīmikāliju un pesticīdu noliktava "Lejasceri"	2 Potenciāli piesārņota vieta	0110-Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība	Mārsnēnu pagasts Ceri	Iespējams grunts piesārņojums ar agroķīmikālijām	57gr.24'59"	25gr.33'40"
42648/2458	Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve "Brāzmas"	2 Potenciāli piesārņota vieta	9000-ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA, TERITORIJAS TĪRĪŠANA	Mārsnēnu pagasts Trokšņi	Iespējams piesārņojums, izpēte nav veikta	57gr.25'7"	25gr.30'37"

Identifikācijas Nr. LVĢMC reģistrā	Nosaukums	Kategorija	Darbības nozare	Adrese	Piesārņojums	platums	garums
42648/2461	L/s firma "Cēsis" DUS "Jāņi"	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Mārsnēnu pagasts Mārsnēni	Gruntsūdens kontrolei nepieciešams monitorings	57gr.25'17"	25gr.34'52"
42648/2460	Degvielas uzpildes stacija "Sakaiņi"	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Mārsnēnu pagasts Mārsnēni	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem. Nedarbojas	57gr.25'13"	25gr.35'20"
42728/2467	Priekuļu SIS bijusī naftas bāze "Jaunarāji"	2 Potenciāli piesārņota vieta	5151-Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība	Priekuļu pagasts Jaunrauna	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem. Nedarbojas	57gr.20'6"	25gr.29'27"
42728/2466	Priekuļu SIS bijusī naftas bāze DUS	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Priekuļu pagasts Priekuļi Cēsu prospekts 31	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem. Nedarbojas	57gr.19'1"	25gr.22'1"
42728/2472	Bijusī naftas produktu glabātuve Jāņmuižas l/s skolas teritorijā	2 Potenciāli piesārņota vieta	5151-Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība	Priekuļu pagasts Jāņmuiža	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem. Nedarbojas	57gr.21'7"	25gr.20'2"
42728/2469	L/s firma "Cēsis" DUS	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Priekuļu pagasts Jaunkalniņi	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem. DUS darbojas???	57gr.19'46"	25gr.18'48"
42728/4502	SIA "Stalji", kokapstrādes uzņēmums	2 Potenciāli piesārņota vieta	2000-KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	Priekuļu pagasts Ķingas	B kategorijas uzņēmums, kokapstrādes iekārtas, kurās pārstrādā vairāk nekā 3000 m3 zāģbaļķu gadā vai saražotā produkcija pārsniedz 1000 m3	57gr.19'43,2"	25gr.16'38"
2728/4228	SIA "Gaižēni", cūku komplekss "Smurģi"	2 Potenciāli piesārņota vieta	0123-Cūku audzēšana	Priekuļu pagasts Jaunsmurģi	A kategorijas uzņēmums, ferma intensīvai cūku audzēšanai, kurā var audzēt vairāk nekā 2000 gaļas cūku, kuru svars pārsniedz 30 kilogramus. Darbojas	57gr.19'15,3"	25gr.31'2,5"

Identifikācijas Nr. LVĢMC reģistrā	Nosaukums	Kategorija	Darbības nozare	Adrese	Piesārņojums	platums	garums
42728/2471	Bijusī DUS lidlauka teritorijā	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Priekuļu pagasts Jaunkalniņi	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem	57gr.19'46"	25gr.18'54"
42728/2470	Bijusī minerālmēslu noliktava Priekuļos	2 Potenciāli piesārņota vieta	0110-Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība	Priekuļu pagasts Priekuļi	Iespējams grunts piesārņojums ar agroķīmikālijām	57gr.18'58"	25gr.21'6"
42728/2468	Baltijas MIS bijusī naftas bāze	2 Potenciāli piesārņota vieta	5151-Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība	Priekuļu pagasts Priekuļi	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem. Neizmanto	57gr.18'17"	25gr.21'50"
42948/2509	SIA "IJA" degvielas bāze	2 Potenciāli piesārņota vieta	5151-Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība	Veselavas pagasts Krustlejas	Naftas produktu glabātuve ar 21 virszemes tvertnēm. Nedarbojas. Iespējams naftas produktu piesārņojums	57gr.16'43"	25gr.29'34"
42948/2511	Brīvnīeku cūku ferma	2 Potenciāli piesārņota vieta	0123-Cūku audzēšana	Veselavas pagasts Ozoli	Iespējamais grunts piesārņojums. Darbojas. Cūku audzēšana	57gr.17'10"	25gr.29'41"
42948/2510	Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve	2 Potenciāli piesārņota vieta	9000-ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA, TERITORIJAS TĪRĪŠANA	Veselavas pagasts Silenieki	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums. Nedarbojas	57gr.17'56"	25gr.29'26"
42948/2508	SIA "IJA" DUS Krustkalni	2 Potenciāli piesārņota vieta	5050-Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Veselavas pagasts Krustkalni	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums. DUS nedarbojas	57gr.16'53"	25gr.30'1"

Datu avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" reģistra dati

4. pielikums A un B kategorijas piesārņojošo darbību un ūdens resursu lietošanas atļauju operatoru saraksts

Uzņēmums	Adrese	Piesārņojošās darbības veids	Izsniegšanas datums	Atļaujas nr.	Kategorija/atļaujas veids	Papildus informācija par piesārņojošo darbību, kas ietverta atļaujā
SIA "Lode" - keramikas būvmateriālu ražošana	Lodes iela 1, Liepas pagasts, Priekuļu apvienības pārvalde LV4128	A kategorija: 3.5. iekārtas apdedzināto māla izstrādājumu, arī jumta kārniņu, ķieģeļu, ugunsizturīgo ķieģeļu, flīžu, krāsns podiņu vai porcelāna, ražošanai, kuru ražošanas jauda pārsniedz 75 tonnas gatavās produkcijas dienā un (vai) kuru apdedzināšanas krāsns tilpums ir lielāks par 4 kubikmetriem un apdedzināšanas krāsnī var ievietot vairāk nekā 300 kilogramus produkcijas uz vienu krāsns kubikmetru.	18.09.2014.	VA14IA0002	A kategorija	B kategorija: 1.1.1. no 5 līdz 50 megavatiem, ja sadedzināšanas iekārtā izmanto biomasu (arī koksni un kūdru) vai gāzveida kurināmo 8.9. notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus apvienības vidē C kategorija: 1.3. degvielas uzpildes stacijas ar degvielas apjomu (lielāko kopējo degvielas daudzumu, kas pārsūknēts pēdējo triju gadu laikā) līdz 2000 m3 gadā 6.1. visu kategoriju (L, M, N, O) mehānisko sauszemes transportlīdzekļu, mobilās lauksaimniecības tehnikas un satiksmē neizmantojamu pārvietojamu mehānismu un citu pārvietojamu agregātu remonta un apkopes darbnīcas, kurās veic Ministru kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumos Nr.380 "Vides prasības mehānisko transportlīdzekļu remontdarbību izveidei un darbībai" 2.punktā paredzētās darbības
SIA "Gaižēni", cūku nobarošanas komplekss "Smurģi"	Jaunsmurģi, Priekuļu pagasts, Priekuļu novads, LV4126	6.6.b.fermas intensīvai cūku un mājputnu audzēšanai, kurās ir vairāk nekā 750 sivēnmāšu	20.02.2014.	VA14IA0001	A kategorija	
Priekuļu apvienības pašvaldība	Mārsnēnu ciema NAI, "Dīķmalas", Mārsnēnu pagasts, Priekuļu nov. (Juridiskā adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļi,	8.9. notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus apvienības vidē	21.11.2013.	Nr.VA13IB0029	B kategorija	

Uzņēmums	Adrese	Piesārņojošās darbības veids	Izsniegšanas datums	Atļaujas nr.	Kategorija/atļaujas veids	Papildus informācija par piesārņojošo darbību, kas ietverta atļaujā
	Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126)					
Priekuļu apvienība	Dārza iela 10, Priekuļi, Priekuļu nov. (Juridiskā adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļi, Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126)	1.1.1. no 5 līdz 50 megavatiem, ja sadedzināšanas iekārtā izmanto biomasu (arī koksni un kūdru) vai gāzveida kurināmo	14.11.2014.	Nr.VA14IB0052, Lēmums Nr.VI21VL0155 par izmaiņām B kategorijas piesārņojošas darbības atļaujā Nr.VA14IB0052	B kategorija	
Priekuļu apvienība	Dārza iela 1, Liepa, Liepas pagasts, Priekuļu nov. (Juridiskā adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļi, Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126)	1.1.1. no 5 līdz 50 megavatiem, ja sadedzināšanas iekārtā izmanto biomasu (arī koksni un kūdru) vai gāzveida kurināmo	25.10.2010.	VA10IB0050	B kategorija	
Priekuļu apvienības pašvaldība, Dukuru ciemaNAI ³²	Dukuri, Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126 (Juridiskā adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļupagasts, Priekuļu nov., LV- 4126)	8.9. notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus apvienības vidē	25.08.2009.	VA09IB0050	B kategorija	
Priekuļu apvienības pašvaldība	Liepas c. NAI „Attīrīšanas iekārtas”, Liepas pagasts, Priekuļu nov. (Juridiskā	8.9. notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru	14.06.2014.	VA14IB0027	B kategorija	

SIA "SEL AR ART"	"Purmaļi 2", Priekuļu pag., Cēsu nov., LV-41	mēbeļu ražošana, ja ražošanas platība ir 1000 m2 un vairāk un to ražošanas procesā tiek izmantota ķīmiskā apstrāde, krāsu un laku pārklājums (B kategorija, 6.6.)	25.10.2019	VA 19IB0007	B kategorija	
SIA "ŠROTERI"	"Raideri", Priekuļu pag., Cēsu nov., LV-4126	• iekārtas nolietoto transportlīdzekļu reģenerācijai vai uzglabāšanai, izņemot apstrādi smalcinātājos (B kategorija, 5.15.) • iekārtas īslaicīgai (ne ilgāk par gadu) bīstamo atkritumu vienlaicīgai uzglabāšanai ar kopējo ietilpību līdz 50 tonnām (piemēram, pārkraušanas stacijas un konteineru noliktavas), izņemot atkritumu uzglabāšanu to radīšanas vietās (B kategorija, 5.13.)				

³² Plānojuma izstrādes laikā 2017. gadā no pašvaldības ir saņemta informācija, ka Dukuru ciema attīrīšanas ietaises ir pārbūvētas, lai pārsūknētu kanalizācijas ūdeņus uz Cēsu pilsētas attīrīšanas ietaisēm.

Uzņēmums	Adrese	Piesārņojošās darbības veids	Izsniegšanas datums	Atļaujas nr.	Kategorija/atļaujas veids	Papildus informācija par piesārņojošo darbību, kas ietverta atļaujā
	adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļi, Priekuļu nov., LV-4126)	diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus apvienības vidē				
Priekuļu apvienī baspasvaldība	Liepas ciems, Liepas pagasts, Cēsu novads (Juridiskā adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126)		20.06.2014.	VA14DU0017	Ūdens resursu lietošanas atļauja	
Priekuļu apvienī baspasvaldība	Sarkaņi, Liepas pagasts, Cēsu novads (Juridiskā adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126)		20.06.2014.	VA14DU0018	Ūdens resursu lietošanas atļauja	
Priekuļu apvienī baspasvaldība, Bērzkrōga ciema NAI	Bērzkrōgs, Veselavas pagasts, Cēsu rajons, LV-4116 (Juridiskā adrese: Cēsu prospekts 5, Priekuļi, Cēsu novads LV-4126)	8.9. notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus apvienības vidē	22.04.2010.	VA10IB0037	B kategorija	
SIA Vinda, Jāņmuižas ciema NAI	Meža prospekts 2, Jāņmuiža, Priekuļu pagasts, Cēsu novads (Juridiskā adrese: Valmieras iela 10, Cēsis, Cēsu novads, LV - 4101)	8.9. notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus apvienības vidē	20.01.2012.	VA12IB0004	B kategorija	

Uzņēmums	Adrese	Piesārņojošās darbības veids	Izsniegšanas datums	Atļaujas nr.	Kategorija/atļaujas veids	Papildus informācija par piesārņojošo darbību, kas ietverta atļaujā
SIA Šroteri	"Raideri". Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126 (Juridiskā adrese: "Raideri". Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4126)	5.9. iekārtas nolietoto transportlīdzekļu apstrādei smalcinātajos ar jaudu līdz 75 tonnām dienā vai kuģu vraku reģenerācijai vai uzglabāšanai 5.13. iekārtas īslaicīgai (ne ilgāk par gadu) bīstamo atkritumu uzglabāšanai ar kopējo ietilpību līdz 50 tonnām, piemēram, pārkraušanas stacijas un konteineru noliktavas, izņemot atkritumu uzglabāšanu to rašanās vietā vai tik īsu laiku vai tik nenožīmīgos daudzumos, ka tie nerada risku cilvēku veselībai vai videi	25.08.2014.	VA14IB0038	B kategorija	
SIA LAUKU RADI	"Lielbērzi", Bērzkrogs, Veselavas pagasts, Priekuļu nov., LV-4116 (Juridiskā adrese: Pāvu iela 20, Sunīši, Garkalnes novads, LV-2137)	7.2.1. augu un dzīvnieku izcelsmes eļļas un tauku ražošana 4.7. iekārtas ķīmisko vielu un ķīmisko produktu, arī augu aizsardzības līdzekļu un biocīdu ražošanai ar fizikālām metodēm (piemēram, atšķaidīšana un sajaukšana), iepakojšanai un iepildīšanai	25.01.2012.	VA12IB0005	B kategorija	

Uzņēmums	Adrese	Piesārņojošās darbības veids	Izsniegšanas datums	Atļaujas nr.	Kategorija/atļaujas veids	Papildus informācija par piesārņojošo darbību, kas ietverta atļaujā
Meža īpašnieku konsultatīvais centrs SIA	"Lidlauks", Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4101 (Juridiskā adrese: "Lidlauks", Priekuļu pagasts, Priekuļu nov., LV-4101)	8.3. lidostas un lidlauki	22.03.2011.	VA111B0027	B kategorija	
SIA "Staļi	Ķingas", Priekuļu pagasts, Cēsu novads, LV-4101	1.1. sadedzināšanas iekārtas, kuru ievadīta nominālā siltuma jauda ir: 1.1.1. sadedzināšanas iekārtas, kuru ievadīta siltuma jauda ir no 5 līdz 50 megavatiem, ja sadedzināšanas iekārtā izmanto biomasu (arī koksni un kūdru) vai gāzveida kurināmo;	25.02.2014	VA141B0005	B kategorija	C kategorija: 1. Enerģētika: 1.3. degvielas uzpildes stacijas ar degvielas apjomu (lielāko kopējo degvielas daudzumu, kas pārsūknēts pēdējo triju gadu laikā) līdz 2000 kubikmetru gadā; 1.6. iekārtas kurināma ražošanai no koksnes atlikumiem; 4. Lauksaimniecība, mežsaimniecība un kokapstrāde: 4.2. kokzāģētavas un kokapstrādes iekārtas, kurās lieto koksnes griešanas tehniku un pārstrādā 2000 m ³ un vairāk apaļkoku un kokmateriālu gadā; iekārtas, kurās veic rūpniecisku koksnes ķīmisko apstrādi, arī spiediena impregnēšanu (augstspiediena impregnēšanu), vakuumā impregnēšanu (zemspiediena impregnēšanu) un koksnes aizsardzību pret zilējumu un pelējumu. 6. Citas nozares: 6.6. iekārtas pakešu logu un durvju ražošanai 8.9. notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar jaudu no 5 līdz 20 kubikmetriem diennaktī, ja notekūdeņus apvienības vidē.

Datu avots: Vides pārraudzības valsts birojs <http://www.vpvp.gov.lv/lv>

5. pielikums C kategorijas piesārņojošo darbību apliecinājumu operatoru saraksts

Uzņēmuma, objekta nosaukums	Piesārņojošās darbības adrese	Darbības veids pēc Ministru kabineta noteikumu Nr. 1082 2. pielikuma*
Reliģiskā organizācija "Pestīšanas armija"	"Skangaļi", Liepas pagasts, Cēsu novads	6.3.
SIA Firma "Liepa AR"	"Zīles", Liepas pagasts, Cēsu novads	5.3.
ZS "Lejas Grīviņi"	"Obuļi", Liepas pagasts, Cēsu novads	4.1.
ZS "Sillakas"	"Sillakas", Liepas pagasts, Cēsu novads	4.3.
SIA "Liepas Serviss S.G."	"Centra autogarāžas", Liepas pagasts, Cēsu novads	1.3.
ZS "Liepas"	"Viļumi", Liepas pagasts, Cēsu novads	4.1.
SIA "Eko Lauki"	"Pura Pilpi", Liepas pagasts, Cēsu novads	4.1.
SIA "Rāmava-2"	"Jaunroči", Liepas pagasts, Cēsu novads	4.1.
SIA "Lauksaimniecības firma Cēsis"	"Jāņi", Mārsnēnu pagasts, Cēsu novads	1.3.
Priekuļu apvienības pārvalde	"Pagastnams", Mārsnēnu pagasts, Cēsu novads	1.1.
SIA "Mārsnēnu Upmaļi"	"Gaitnieki", Mārsnēnu pagasts, Cēsu novads	4.1.
SIA "Mārsnēnu Upmaļi"	"Zirdziņi", Mārsnēnu pagasts, Cēsu novads	4.1.
ZS "Jaunsiliņi"	"Kalnciems", Mārsnēnu pagasts, Cēsu novads	4.1.
ZS "Caunītes"	"Caunītes", Veselavas pagasts, Cēsu novads	4.1.
ZS "Nameļi"	"Nameļi", Veselavas pagasts, Cēsu novads	4.1.
Priekuļu apvienības pārvalde	"Veselavas pamatskola", Veselavas pagasts, Cēsu novads	6.3.
ZS "Brīvnietki"	"Brīvnietki", Veselavas pagasts, Cēsu novads	4.3.
ZS "Brīvnietki"	"Sidrabi", Veselavas pagasts, Cēsu novads	4.1.
ZS "Vidus Birzītes"	"Vidus Birzītes", Veselavas pagasts, Cēsu novads	4.1.
SIA "NESTE LATVIJA"	"Krustlejas", Veselavas pagasts, Cēsu novads	1.3.
SIA "Meždaris"	"Dukuri", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	1.1. / 4.2. / 6.1.
SIA "Lauksaimniecības firma Cēsis"	"Jaunkalniņi", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	1.3.
ZS "Rasas"	"Pieškalni", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	4.1.
SIA "Gaižēni"	"Gaujaskalni", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	4.1.
Priekuļu apvienības pārvalde	Selekcijas iela 6a, Priekuļu pagasts, Cēsu novads	1.1.
ZS "Bajāri"	"Garkalni", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	4.1.

Uzņēmuma, objekta nosaukums	Piesārņojošās darbības adrese	Darbības veids pēc Ministru kabineta noteikumu Nr. 1082 2. pielikuma*
SIA "Priekuļu rapsis"	Raunas iela 1, Priekuļu pagasts, Cēsu novads	1.1.
SIA "Vidzemes betons"	Muižas iela 10, Priekuļu pagasts, Cēsu novads	3.3.
SIA "AiDaks"	"Imantas", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	6.1.
ZS "Daiži"	Cēsu prospekts 23, Priekuļu pagasts, Cēsu novads	6.1
SIA "Lepor"	"Silpures", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	4.1. / 5.6.
SIA "VERTE 73"	Zinātnes iela 1B, Priekuļi, Priekuļu pagasts, Cēsu novads	6.1.
SIA "Dubultkoks"	"Purmaļi-1", Priekuļu pagasts, Cēsu novads	1.1. / 4.2.
SIA "Autine Tools Company"	Lauku iela 15, Jāņmuiža, Priekuļu pagasts, Cēsu novads	2.2.

Datu avots: VVD Valmieras RVP teritorijas plānojuma izstrādei sniegtā informācija, 2017. gada 10. aprīļa vēstule Nr. 8.5 - 20/840

Piesārņojošo darbību veidi saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 30. novembra noteikumu Nr. 1082 2. pielikumā "Piesārņojošās darbības (iekārtas), kurām nepieciešams C kategorijas apliecinājums" ietverto sarakstu:

1. Enerģētika:

- 1.1. sadedzināšanas iekārtas, (iekārta, kurā oksidē kurināmo, lai iegūtu siltumenerģiju tālākai izmantošanai), kuru nominālā ievadītā siltuma jauda ir 0,2 megavati un vairāk, ja sadedzināšanas iekārtai saskaņā ar šonoteikumu 1. pielikuma 1.1. vai 1.2. apakšpunktu nav nepieciešama atļauja
- 1.2. degvielas uzpildes stacijas ar degvielas apjomu (lielāko kopējo degvielas daudzumu, kas pārsūknēts pēdējo triju gadu laikā) līdz 2000 m³ gadā

2. Metālu ražošana un apstrāde:

- 2.2. citas iekārtas dzelzs, tērauda vai citu metālu apstrādei ar ražošanas platību no 100 m² līdz 1000 m²

3. Minerālu izstrādājumu (minerālvielu pārstrādes) rūpniecība:

- 3.3. stacionāras iekārtas gāzbetona, ogļu putekļu vai kaļķsmilts ķieģeļu ražošanai

4. Lauksaimniecība, mežsaimniecība un kokapstrāde:

- 4.1. dzīvnieku novietnes, kurās komerciālos nolūkos audzē (ieskaitot cieta kūsmēsli, šķidrmēsli, vircas un skābbarības sulas glabāšanu un savākšanu, un novadišanu) 10 un vairāk dzīvnieku vienību; dzīvnieku novietnes, kuras saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 18.decembra noteikumiem Nr.531 "Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma izmantošanu, kā arī notekūdeņu ar nitrātiem" atrodas īpaši jutīgajā teritorijā un kurās komerciālos nolūkos audzē piecas un vairāk dzīvnieku vienības, ja dzīvnieku novietne nav iekļauta likuma "Par piesārņojumu" 1.pielikumā

- 4.2. kokzāģētavas un kokapstrādes iekārtas, kurās lieto koksnes griešanas tehniku un pārstrādā 2000 m³ un vairāk apaļkoku un kokmateriālu gadā; iekārtas, kurās veic rūpniecisku koksnes ķīmisko apstrādi, arī spiediena impregnēšanu (augstspiediena impregnēšanu), vakuuma impregnēšanu (zemspiediena impregnēšanu) un koksnes aizsardzību pret zilējumu un pelējumu

5. Pārtikas rūpniecība:

- 5.3. iekārtas zivju un vēžveidīgo produktu ražošanai, tai skaitā konservētu, kūpinātu un saldētu produktu ražošanai, kurās saražo mazāk par vienu tonnu gatavās produkcijas dienā

- 5.6. lopkautuves, kurām kautķermeņu ražošanas jauda ir mazāka par piecām tonnām diennaktī

6. Citas nozares:

- 6.1. visu kategoriju (L, M, N, O) mehānisko sauszemes transportlīdzekļu, mobilās lauksaimniecības tehnikas un satiksmē neizmantojamu pārvietojamu mehānismu un citu pārvietojamu agregātu remonta un apkopes darbnīcas, kurās veic Ministru kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumos Nr.380 "Vides prasības mehānisko transportlīdzekļu remontdarbību izveidei un darbībai" 2.punktā paredzētās darbības

- 6.3. notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar jaudu no 5 līdz 20 kubikmetriem diennaktī, ja notekūdeņus novada vidē

6.pielikums Derīgo izrakteņu atradnes un resursu krājumi tajās

Atradnes Nr. LVGMC reģistrā	Nosaukums	Atrašanās vieta novadā	Valsts nozīmes derīgā izrakteņa atradres statuss	Derīgā izrakteņa veids	Derīgā izrakteņa izmantošana	Atradnes	Krājumi, tūkst.m³			
						izmantošana	gads	A	N	P
Būvmateriālu izejvielu atradres										
742	Garkalni - dolomīts	Priekuļu pagasts	Nav	Dolomīts	Kaļķu ražošanai Dekoratīvajam akmenim	Netiek izmantota	1961		2678	
683	Jaunrauna	Priekuļu pagasts	Nav	Māls	Drenu caurulēm Blīvas drumsļas izstrādājumiem	Netiek izmantota	1957			160
456	Jaunraunas Spariņi	Priekuļu pagasts	Nav	Saldūdens kaļķis	Augsnes kaļķošanai Stikla rūpniecībā	Netiek izmantota	1953	19.69	10.62	
455	Lībāni	Priekuļu pagasts	Nav	Saldūdens kaļķis	Augsnes kaļķošanai Minerālvielu piedeva lopbarībai	Netiek izmantota	1953	136.5		
452	Dukuru birze	Priekuļu pagasts	Nav	Saldūdens kaļķis	Augsnes kaļķošanai Stikla rūpniecībā	Netiek izmantota	1953	20.29	16.63	
442	Gailīši	Priekuļu pagasts	Nav	Saldūdens kaļķis	Augsnes kaļķošanai	Netiek izmantota	1953	0.8		
439	Bušlejas Baltais kalns	Priekuļu pagasts	Nav	Saldūdens kaļķis	Augsnes kaļķošanai	Netiek izmantota	1953		2.37	
427	Vārnas - saldūdens kaļķis	Priekuļu pagasts	Nav	Saldūdens kaļķis	Augsnes kaļķošanai	Netiek izmantota	1953	11.2		
424	Vārnas - šūnakmens	Priekuļu pagasts	Nav	Šūnakmens	Dekoratīvajam akmenim	Netiek izmantota	1970			193
286	Vaive	Priekuļu pagasts	Nav	Kvarca smilts	Metalurģijā	Netiek izmantota	1947			2000
2040	Niniera	Priekuļu pagasts	Nav	Smilts-grants Smilts	Būvniecībā	Netiek izmantota	1955	61.15		
1765	Piebaudzes	Priekuļu pagasts	Nav	Smilts	Būvniecībā	Netiek izmantota	2012	44.41		
1765	Piebaudzes	Priekuļu pagasts	Nav	Smilts-grants	Būvniecībā	Tiek izmantota	2012	10.09		
15	Lauciņi - Cēsu raj.	Priekuļu pagasts	Nav	Dolomīts	Kaļķu ražošanai Šķembām Dekoratīvajam akmenim Dolomīta miltiem	Netiek izmantota	1991	4920		
284	Mārsnēni*	Mārsnēnu pagasts Liepas pagasts	Nav	Kvarca smilts	Metalurģijā	Netiek izmantota	1980			1E+06
271	Cīruļi - kvarca smilts	Mārsnēnu pagasts Liepas pagasts	Nav	Kvarca smilts	Stikla rūpniecībā Metalurģijā	Netiek izmantota	1998	9111	2E+05	
867	Tomēni	Liepas pagasts	Nav	Smilts-grants	Ceļu būvei	Netiek izmantota	1970		1251	
428	Vaguļi	Liepas pagasts	Nav	Saldūdens kaļķis	Augsnes kaļķošanai	Netiek izmantota	1953		2.01	
299	Liepa	Liepas pagasts	Ir	Māls	Ķieģeļiem Drenu caurulēm Būvkeramikai Blīvas drumsļas izstrādājumiem	Tiek izmantota	2016	17070	11136	32974
298	Grīviņi	Liepas pagasts	Nav	Kvarca smilts	Metalurģijā	Netiek izmantota	1948			745
295	Bērziņi - kvarca smilts	Liepas pagasts	Nav	Kvarca smilts	Stikla rūpniecībā Metalurģijā	Netiek izmantota	1071		3131	28421
285	Liepa I	Liepas pagasts	Nav	Kvarca smilts	Metalurģijā	Netiek izmantota	1947			900
165	Bāle - Bērziņi**	Liepas pagasts	Nav	Kvarca smilts	Stikla rūpniecībā	Tiek	2006	1052		
				Smilts		izmantota	2004		45.28	
Sapropēja atradres										
6009	Ninieris ezera iegula	Priekuļu pagasts	Nav	Sapropelis	nav noteikts	Netiek izmantota	nav datu			200
	* - atradne atrodas arī Valmieras apvienības Kocēnu pagastā un Kauguru pagastā									
	** - atradne atrodas arī Valmieras apvienības Kocēnu pagastā un Kauguru pagastā									

